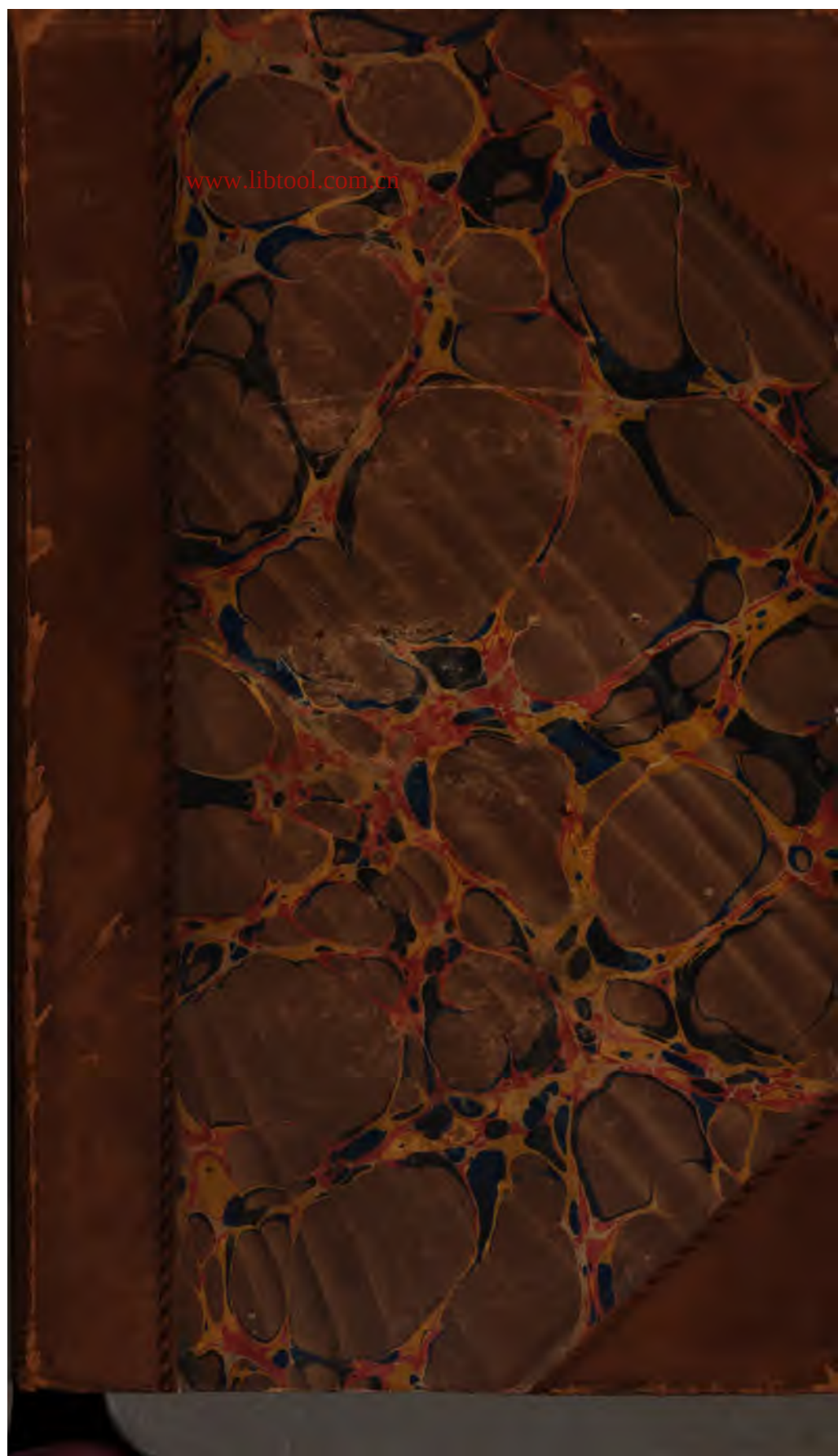

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

6000039001

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

DISQUISITIO CRITICA

DE

FONTIBUS ET AUCTORITATE

CORNELII NEPOTIS.

www.libtool.com.cn

DISQUISITIO CRITICA

DE

FONTIBUS ET AUCTORITATE

CORNELII NEPOTIS.

www.libtool.com.cn

DISQUISITIO CRITICA

DE

F O N T I B U S

ET AUCTORITATE

CORNELII NEPOTIS.

AUCTORE

R. H. EIJSSONIO WICHERS,

Phil. Theor. Mag. Litt. Hum. et Iur. Utr. Doctore,
in iudicio tractus Appingadamensis Iudice.

GRONINGAE,
APUD W. VAN BOEKEREN.

1828.

956.

ADDITIONAL INFORMATION

21.1

250 1013 017 1 1 1 1

250 1013 017 1 1 1 1

250 1013 017 1 1 1 1

250 1013 017 1 1 1 1

250 1013 017 1 1 1 1

250 1013 017 1 1 1 1

INTRODUCTIO.

Aggregior impeditum opus, quod quo difficilius videbatur, eo magis incipientem me deterruit, tum paulisper detinuit. Nam iudicium laturus de fontibus et auctoritate Cornelii Nepotis, statim intelligo, hunc, quo propius ad ea tempora, quae scribendo attigit, accesserit, quoque plura integra monumenta adire potuerit, eo longius iudices suos ipsum rerum notitia superare. Nobis vero fontes indagantibus plerorumque monumentorum non nisi fragmenta hic illic dispersa superfunt, quin etiam multorum scriptorum opera omnino interierunt, adeo ut hosne secutus sit nec ne, certo dici haud possit. Accedit, quod Nepoti fuit mos, tantum non omnibus veteribus historicis communis, ut minime frequens esset in testibus excitandis, quae religio, ut iudicavit Wytttenbachius, V. Cl. neque postulanda erat in conscribendis rebus minime illis abstrusis et reconditis, sed ad eum iam modum frequentatis, ut scribentis aut error aut fraus facile teneri ac reprehendi posset. Cuius moris tum haec, opinor,

causâ fuit, quod, scriptores quibus res nimis notae essent, et animis quasi inculcatae, quam ut inter scribendum opus iis fuisset monumenta pervolvere, ut singula perquirerent, ideo non semper auctores, quos sequerentur, ante oculos habuerint, eosque sic descriperint, sed memoriter plerumque posteritati res tradiderint. Hinc evenit, ut *μνημονικὸν ἀμάρτημα* iidem non raro errarent, quale in Strabone notavi in hac commentatione ad locum de Herodoto, et quo errore neque Nepos subinde plane absolvi potest. Hinc item, ut duorum aut plurium scriptorum traditiones, etsi ex eodem fonte profectae, aliquando omnino discrepent, ad quas conciliandas frustra saepe operam adhibeas. Quod enim hodieque tum in scriptis, tum vero in narrationibus non raroprehendimus, quidni idem de veteribus credere licet? Praesertim quum ipsi veteres hac in re de superioribus scriptoribus conquererentur, ut Diodorus IV. init. *τὸ δὲ μέγιστον καὶ πάντων ἀτοπίωτατον, ὅτι συμβαίνει τοὺς ἀναγεγραφέντας τὰς ἀρχαιοτάτας πράξεις τε καὶ μυθολογίας, ἀσυμφώνους εἶναι πρὸς ἀλλήλους*. Huic adeo rei ingrati laboris ne nimium impendas, praesertim si discordia versetur circa rem minoris aut nullius pretii. Quis enim, ut hoc utar, ita est pusillus, ac pene dicam insanus, ut multo studio inquirat, an bene scripserit Nepos in Eumene extr., curatum esse, ut huius ossa ad matrem atque uxorem liberosque eius deportarentur, ideo quod Plutarchus in vita extr. uxoris tantum et liberorum

me-

meminit, quos generatim τοὺς εἰσείους appellat Diodorus XIX. 44.

Hae difficultates multaeque aliae etsi menti obversarentur, eas tamen auferebat, certe levabat et, pene dicam, timorem excutiebat argumenti utilitas, summa cum amoenitate coniuncta. Solemus enim, quo maiores fructus opus allaturum esse nobis pollicemur, eo maiore studio et ardore in id incumbere: ἀφορμῇ δέ, inquit Diodorus I. 4, πρὸς τὴν ἐπιβολὴν ταύτην ἐχρησάμεθα, μάλιστα μὲν τῇ πρὸς τὴν πραγματείαν ἐπιθυμίᾳ, δι' ἣν πᾶσι ἀνθρώποις τὸ δοκοῦν ἄπορον εἶναι τυγχάνει συντελείας. Si autem in omni quacunque re, origines rerum indicare, fontes, unde quaeque manarint, aperire, si iudicium de iis ferre; si errores ab aliis commissi reperire et corrigere, si virtutes aliorum agnoscere et confirmare, ad doctrinam non illam quidem inanem, sed accuratam maxime conducit, quidni et vero quanto magis in historia, in qua quaeque ad veritatem referuntur, in qua non vulgo accepta, non rumoribus sparsa, sed certa, ex germanis fontibus hausta, a probatissimis auctoribus tradita tantum admittuntur, ut sic demum ea dici possit προφῆτις τῆς Ἀληθείας, quomodo eam appellavit Diodorus, aut ἱερὰ τῆς Ἀληθείας, ut Dionysius Hal. Et videmus, etiam ut argumentum ex communi vita petam, in narrationibus fidem earum a narrante maxime pendere, eoque magis iis credi, quo melius de fonte, unde sint profectae, edocti simus, unde tritum illud; unde habes, aut: a quo? Quamobrem nolui amplius haesitare,

sed, exemplo excitatus summorum virorum, qui idem studiorum genus ad alios veteres historicos adhibuerunt, disquisitionem hanc institui, argumento ante hos duos annos proposito a Societate Doctrinarum Rheno-Traiectina. Electis vero ab ea censoribus tamen oblatum opusculum non ita visum sit; ut praemium ei tribueretur, eorundem tamen haud sane inhonorificum iudicium tum me excitavit, ut illud, paucis mutatis et additis, in lucem mitterem, tum impedivit quominus caeterorum virorum doctorum iudicia nimis extimescerem.

Quodsi vero haec nostra scriptio exilior videatur quam ut sese ipsa possit tueri, eam certe, spero, quadammodo commendabit auctoris nostri, atque adeo argumenti praestantia. Res enim erit cum scriptore, qui ob nativam simplicitatem, ob venustatem non quaesitam, ob latinitatem non vulgarem, ob puram dictionem, vere Romanam et aptam rerum dispositionem probatissimus et est, et a quovis aequo iudice habetur. Quae omnia ultimi Reip. liberae temporis scriptorem magis, quam Theodosii aetatis arguunt; ut nihil attineat repetere quae Lambinus adversus eos notaverit, qui opus hoc non Nepotis sed Aemilii Probi existimarunt. Quo minus miremur Ruhnkenium sibi proposuisse Nepotem aliquando edere, doleamus potius eximii viri propositum effectum caruisse.

Tum, si praeter ea, quae hodie supersunt, perdita Nepotis opera cogitemus, non possumus quin eum admodum suspiciamus. Nam scripserat *Chronica*, memorata a Gellio, N. A. XXVII. 21., quo-

quorum tamen fragmenta non nisi paucā passim reperiuntur. Dein, *Vitas Romanorum excellentium Imperatorum*, ut ipsius Nepotis verba ostendunt, in Hannib. extr.: *Sed nos tempus est, huius libri facere finem, et Romanorum explicare imperatores: quo facilius, collatis utrorumque factis, qui viri praefereendi sint, possit iudicari.* Videtur adeo totum eius opus de excellentibus Imperatoribus in duo volumina fuisse distributum, in quorum priori de exteris, in posteriori de Romanis egerit, ad quam pertinuit fortasse vita illa Catonis, quam paucis nunc conscriptam habemus. Quod opinati nonnulli editores inscriptioni huius vitae adiecerunt: *ex libro posteriore Cornelii Nepotis.* Quamquam nondum exploratum est atque dici vix potest, an pars fuerit operis, quod *de Historicis* confecerat; praesertim quod satis accurate de Catonis scriptis ibi egit. In hoc autem opere tum de Graecis historicis egit, ut ipso ex Nepote constat, si quidem de Philisto historico se exposuisse testatur in Dionē, C. 3. Latinos eum item tractasse, inde colligitur, quod de Terentio eum egisse docet Suetonius in vita Terentii. Ut verosimile sit ad hanc operis partem pertinere vitam T. Pomponii Attici. Quod non parum confirmatur Codice Oberti Giffanii, in quo ante Attici vitam haec inscriptio legebatur: *Ex libro Cornelii Nepotis de Latinis Historicis.* Dolere igitur ne destinamus omnia illa opera temporis iniuria periisse, scriptoris praesertim, quem operum inscriptiones

arguunt in historia maximum laborem collocasse, operamque dedisse, ut comperiret, quanti pretii singuli auctores habendi essent, qui adeo fontes optime resciret, atque hoc nomine historici munus egregie obire posset. Quae omnia etsi maxime faciant, ut optima quaeque de Nepote existimemus, nostrum tamen est non solum videre, an res scire *potuerit*, sed vel maxime an *re vera sciverit*. Quod critica tantum inquisitione explorari potest.

Soleo equidem sic existimare, in iudicio ferendo de scriptoris fide et auctoritate, praeterquam quod ea nonnunquam ex aliis efficiatur, ut si attendas an iis quae tradidit non repugnet temporis, loci, et hominum natura, si eius traditiones cum aliorum conferas, si inveneris an alij, sive aequales, sive qui postea scripserunt, eum dignum iudicant, quem sequerentur, et ex innumeris alijs rebus, quae aliquando ab ipsa narratione maxime pendent, ad tria potissimum attendendum esse. Primum ut videas, quos auctores secutus sit, ubi simul notes, quam eorum singuli fidem mereantur. Dein, quomodo eorum scriptis usus sit. Postremo, quo iure ab aliorum scriptorum, qui easdem res at diverso modo retulerunt, traditionibus deflexerit. Atque has leges in hac commentatione perpetuo mihi scripsi, et, ut potui, servavi. Quas tenenti mihi, quid enim diffitear, saepius se obtulit necessitas nostri carpendi. Desideramus quoque nonnunquam in Nepote accuratam Graeci sermonis cognitionem, quam in Romano praesertim requirimus, si quidem Romanis
Grae-

Græca lingua ita fere erat familiaris ut patriâ, quam obrem Cicerô, qui in dicendi exercitatione cum Græcis Latina coniunxerat, idem filio. censebat faciendum, ut par esset in utriusque orationis facultate. Obstat nonnunquam perversa temporum notatio, quam optime fieri ab historicis requirimus vel maxime. Quod si tamen quis non pauca frustra quaesierit in Nepote, ei auctor sum, ut ne eius scriptis sic utatur, uti ex eo omnis historiae illorum temporum, ad quae illae vitae pertinent, cognitionem sibi compareret. Fuit enim Nepos vitam scriptor, qui non omnia virorum illustrium egregia facinora commemoraret, sed qui nonnulla eorum indicaret, ut ex his, quasi exemplis, illorum virtus elucesceret. Hinc de eo ita scripsit Desiderius in Ciceroniano suo apud Vossium de Hist. Lat. p. 23. *Candidus est laudator omnium, quorum vitam descripsit, ut encomiasten dicam verius quam historiographum.* Et ipse Nepos quum de Pelepidâ scribere aggrediebatur, de eius virtutibus dubitare se fatebatur quemadmodum exponeret, quod verebatur, ne, si res explicare inciperet, non vitam eius enarrare, sed historiam scribere videretur. Sic, ut exemplum ex multis adducam, in Chabriae vita omisit victoriam navalem ad Naxum, eo duce reportatam. Vid. Diod. Sic. XV. 34 seq. In Timothei, eum in Thraciam esse profectum ibique Potidaeam et Toronem occupasse. Idem. XV. 81. Immo commisit nonnunquam ut non memoraret, quae cum iis, de quibus agebat, arctissime cohaerebant, ne, aut

quae

quae alibi tradidisset repeteret, aut in aliis res gestas invadere videretur. Hinc in Aristide multa praetermisit, quae quidem ad huius laudem egregie facerent, quod in Themistocle ea iam attigerat. Adeo, ut, qui Aristidis virtutes ex Nepote cognoscere cupiat, nae is multa desiderabit. Item in Pelopida Epaminondae vita otium ei fecit. Atque haec ex huius scripturae genere sponte explicantur.

Restat, ut de opusculi distributione moneam, quam bipartitam feci, ut in altera parte de Graecorum vitis, in altera de Hamilcaris, Hannibalis et Catonis agerem; nam de vita Attici, Nepotis aequalis, non attinuit commemorare. In singulis autem earum, Nepotis ordine relicto, ab ipsis auctoribus ordinem sumsi. Animadverteram enim, si per vitas inquisitio institueretur, ut factum est ab Heerenio in Plutarchi fontibus investigandis, ad eundem auctorem, quotiescunque eius vestigia apparerent, recurrendum fore. Quod ne committeretur, auctores, qui Nepoti duces fuerunt, recensens indicavi in quibus vitis hic illorum singulos secutus sit. A temporis tamen ordine, quo quique vixerunt, nonnunquam recedendum erat. Prior autem pars, quae maxima est, duas clasces auctorum continet: alteram eorum, quos Nepos secutus est, alteram eorum, quos nisi secutum, consuluisse tamen nostrum apparet.

DISQUISITIO CRITICA

DE

FONTIBUS ET AUCTORITATE,

CORNELII NEPOTIS.

PARS PRIOR.

DE FONTIBUS ET AUCTORITATE NEPOTIS IN VITIS
IMPERATORUM GRAECORUM.

SECTIO PRIOR.

De scriptoribus quos Nepos secutus est.

HERODOTUS.

Initium ab Herodoto ducam, historiae parente, quippe cuius aetas omnium caeterorum historicorum, quorum quidem scripta ad nos pervenerunt, antecessit, quique fide et auctoritate nemini cedit. Quo magis mirandum, eo tam parum nostrum esse usum. Nam quae ab Herodoto tam copiose tradita sunt,

sunt, ut fidem ei facile tribuas, in iis noster ab eo recedit alios auctores secutus. Cuius quidem rei statim Miltiadis vita nobis testimonium praebet, ea praesertim quae in eius initio legimus de colonia Chersonesum deducta, deque rebus ad Lemnum gestis.

Nam primum, secundum Herodotum VI. 34 seq., non *Athenienses Chersonesum colonos mittere voluerunt*, ut ex Nepote efficias, neque *ex his electi Delphos deliberatum missi sunt*, sed Dolonci reges ipsi suos eo miserunt, qui Pythiam consulerent. Dein, non *cum Thracibus armis erat dimittendum*, sed hi ipsi bello premebantur ab Absynthiis, et ea de causa Pythiam consulebant. Denique, consulentibus non *nominatim Pythia praecepit*, ut Miltiadem sibi imperatorem sumerent, nam, secundum Herodotum, hoc iis oraculum per ambages, ut fere, editum est. Nam praecepit *Ολκισήν ἐπάγεισθαι ἐπὶ τὴν χώραν τοῦτον, ὃς ἂν σφίας ἀπιόντας ἐκ τοῦ ἰσοῦ πρώτος ἐπὶ ξύμμα πάλειον*. Miltiades, aperto sibi oraculi effato, consultoque ab eo oraculo: *εἰ ποιεῖν θέλῃς καὶ τοῦ οἱ Δόλογοι προσέδοντο*, annuente Pythia, cum Atheniensibus, quibuscunque placuerit, profectus est.

Ut autem Herodotea narratio prae Nepotis valeat, aliorum scriptorum cum eo consensus facit. Marcellinus in vita Thucydidis et Scholiastes in Aristidi, apud Valcken. ad Herod. VI. 34., eandem atque Herodotus historiam tradunt; ita tamen, ut uterque alium scriptorem secutus videatur, unde non parum auctoritatis huic accedit. Marcellinus

au-

autem item refert, Athenienses non sua sponte coloniam deduxisse neque iis armis cum Thracibus dimicandum fuisse, sed ab his invitatos esse, oraculo fretis. Ubi tamen pro corrupto: *Θρᾷκες καὶ Δόλωνες*, reponere: *Θρᾷκες καὶ Δόλωνες*. Hi enim erant gens Thraciae, teste Stephano Byz. v. *Δόλωνες*; illi vero populus Thesaliae vicinus, eodem auctore v. *Δόλωνες*. Scholiastes vero Absynthiis tribuit, quod Herodotus Doloncis, in re tamen inter eum et Herodotum convenit. Ad ea autem quae scribit Noster, *nominatim* Pythiam praecepisse, ut Miltiadem Imperatorem fumerent, velim teneas constantem oraculi morem, quo responsa per ambages et *λοῖπες* reddebat. Huius quidem rei permulta sunt exempla, apud Herodotum praesertim, tum etiam apud nostrum eximium occurrit testimonium, in vita Themistoclis C. 2. Unde ipsi Apollini *Δολίος* epitheton, quo nomine appellatur ab Ione apud Aeschylum in Prometh. vs. 668. Eodem autem modo nunc Dolopibus consuluisse oraculum, cum Herodoto, Marcellinus et Scholiastes tradunt. Quo minus audiendus videtur Ravius, qui putabat, nostrum ita scripsisse, tanquam praeter morem illud accidisset. Ne vero quis eo argumento Nepotem tueatur, quod ex scriptore quodam Herodoto antiquiore fortasse hauserit, qui quo propius ad illa tempora accesserit, eo maiorem fidem mereretur. Hellanicum certe Mitylenaeum auctorem non habuit, quippe cum quo Herodotus omnino consentit; si quidem hunc secutum esse Marcellinum inde probabiliter con-

conicias, quod Hellenici in eius rei traditione meminit. Ut haud equidem verear statuere, nostrum recentiore quemdam (Ephorum?) secutum esse eiusque adeo traditionem Herodoteae cedere.

Similis inter Nostrum et Herodotum disensus est in iis, quae uterque eorum de Lemno scripsit, quam sibi Athenienses vindicare volebant. Nam Herodotus VI. 139 tradit, a Pelasgis, ut oraculum confulerent, Athenas profectis, hanc sibi insulam petivisse Athenienses hoc oraculo nitentes; Nepos vero Miltiadem refert, cum Chersonesum peteret, Lemnum accessisse, ut eius incolas sub potestatem Atheniensium redigeret.

Maximam profecto difficultatem praebet quod Nepos haec omnia Miltiadi Cimonis filio tribuit, eidem quem ad Marathonem inclarusse accepimus; adeo ut, quae ab Herodoto de duobus, eadem a Nepote de uno memorentur. Nam constat ex Herodoto VI. 34, duos fuisse Miltiades, quorum alter Cypseli, alter Cimonis filius fuit. Hic illius ex fratre uterino nepos et nomen habens ab eodem patruo (Idem. VI. 103); alter conditor et tyrannus, alter, post huius et fratris Stesagorae obitum, item Chersonesi tyrannus (Idem. VI. 34, 38, 39), et in pugna Marathonica gloriam nactus non interitum. Hinc factum est, ut alii, ut Ravius, Bo-fius aliique Nepotem, alii, ut Rutgerfius Var. Lect. I. c. 9. p. 35 et 44, et Petavius Rat. Temp. III. p. 1. c. 2, Herodotum tuerentur. Non sperno illorum operam, qui suum auctorem vindicent,

im-

immo vero vehementer eam laudo, sed eam contemno, quae, ut huic fides concilietur, in aliorum auctoritate frangenda versatur. Quo enim argumento Ravius Nepotem suum defendit? Non alio quam quod *ex uno* Herodoto apparet Miltiadem Cypseli, non Cimonis, filium Chersonesi conditorem fuisse; perinde ac si non unus Herodotus satis valeret, quo hoc evinceretur; praesertim quum nullus alius alia nos doceat, et quum nihil in tota eius traditione infit quod repugnet; adeo, ut ne suspicari quidem possimus falsi quid subesse. Tum vero si, praeterquam ex Herodoto et Nepote harum rerum vel nullam aliam notitiam haberemus, partim quidem temporum, quibus uterque scripsit, ratio Herodotum praevalere iuberet, partim utriusque scribendi genus, cum Herodotus omnem historiam accurate et per singula enarret, Nepos autem eam verbo tantum memoret. Sed accedunt aliorum scriptorum testimonia. Marcellinus in vita Thuc. non Miltiadem Cimonis filium, sed alium eiusdem nominis Chersonesi conditorem facit. Errat autem Ravius vehementer quum putet, Marcellinum ex Herodoto haec tradidisse, ideo quod scripsit: *εἷς μὲν Ἡρόδοτος πρὸς τούτοις*. Non enim animadvertit de alia plane re ibi agentem haec eum subiunxisse, scilicet de liberis Miltiadis captis, demissis tamen a Dario rege, ut tradit Herod. VI. 41.; ubi interim notandum Herodotum de uno tantum filio; Marcellinum de pluribus liberis, loqui. Quo peius scripsit Ravius, Marcellinum *eodem loco* Herodotum testem invocasse. Valckenarium vero ad Herod.

VL. 35. non fugit Marcellinum, in se nostra, diversum ab Herodoto auctorem esse secutum. Ex Hellanico illum hausisse supra docui. Aelianus item, V. H. XII. 35. ibique Perizon. cf. ad h. l., Cimonis filium Cherfonefi conditorem non refert, quamquam neque Cypseli, sed tertium his priorem; ut appareat hunc etiam, alium auctorem secutum esse, non vero Herodotum, ut idem Ravus aumat. Colligo ex his, neque quempiam scriptorem, quo tandem usus sit Nepos, Cimonis filium Cherfonefi conditorem retulisse, neque, sive ab his, sive ab Herodoto dissentire Nepotem *iudicio et ratione*, ut statuit Bosius. Credi enim vix potest Cimonis filium, qui ad Marathonem inclaruit, eundem Cherfonefi fuisse conditorem. Qui enim? Cum, secundum probabilem temporum computandorum rationem, colonia Atheniensium, rogantibus Deloncis, Cherfonefium deducta sit Ol. LVII. 4, pugna vero ad Marathonem commissa Ol. LXXII. 3, sequeretur, octogenarium circiter Miltiadem huic pugnae interfuisse, modo conicere liceat, eum vicesimo saltem aetatis anno Cherfonefium condidisse.

Quamquam intelligo ne sic quidem sublatam esse difficultatem, adversus Ravum tanten, Bosium aliisque contendo, Nepotem, si ita scripserit, ut nunc legimus, ab errore non posse excusari, si quidem similem errorem errasset eius, quo lapsus est Aristoteles, qui, teste Plutarcho, in Lycurg. init. Lycingum legislatorem cum eo confuderat, qui primam Olympiada constituit; atque ob id notatus a Cicerone, de Rep. II. 10; sive, ut exemplum

et re nostra petam; eundem, quem Pausanias, qui in Eliacis, scribit, ἀγάθημα Μιλτιάδου τοῦ Κίμωνος, δε ἀρχὴν ἔσχειν ἐν χειρὸν ὧσιν τῇ Θερμιά, περὶ τῆς οἰκίας ταύτης: aut quem Marcellinus, qui Stesagoram Miltiadis Cypseli filii fratrem uterinum facit, cum esset fratris huius uterini filius. Itaque ingenue aperiā quid sentiam. Miltiadem Cypseli, non autem Cimonis, filium Cherfonefi conditorem fuisse, tum ex Herodoto, tum aliunde ita constat, ut ne dubium quidem ea de re moveri possit. Neque Ephorus, neque quisquam alius, ex quo hauserit. Nepos, neque hic ipse Cimonis filium Cherfonefi conditorem scripsit, nec scribere potuit. Conicio vero Nepotem duas vitas conscripsisse, quarum altera Miltiadis Cypseli filii, altera Cimonis filii res gestas complecteretur, eas vero infelicem sortem passas esse, quam multa alia praestantissima opera, ut temporis iniuria partim perirent; ita quidem ut nunc initium tantum Miltiadis Cypseli filii vitae habeamus, Cimonis filii vitae initio careamus, atque haec duo lacera, sive principium unius et extremum alterius, incuria librariorum quasi confusa esse, atque adeo res in his memoratas uni adscriptas esse. Nisi forte quis haec in dubium vocaret, quod omnes Nepotis vitae ab initio demum belli Medici exordium ducunt. Is tamen videat quantum id valeat, cum id vel ipsa res, de qua disputamus refellat, quippe quae bella Medica antecesserit. Atque haud scio an non multum fallamur, si terminum utriusque fragmenti consti-

tuamus in capite secundo medio post verba : *Cherfoneſo tali modo conſtituta*. Certe quominus illum ſtatuamus in capite primo et quidem ante ea, quae de Lemno traduntur, ipſius rei temporisſque ratio impedit. Sit enim Lemnus petita ab alterutro Miltiade, non vero eo modo arceſſita, quo Herodotus narrat, hoc ſaltem probabili iure mihi comprobare videor, non Cimonis filium id egisſe, cum *ἀδυνατόν* fere tentasſet, utpote qui una navi Athenis profectus erat. Herod. VI. 39. Praeterea, quinto iam anno poſtquam Cimonis filius Cherfoneſi tyrannidem acceperat, inſulam idem ſubegit (Ol. LXVII. 3. A. Ch. 505). Si igitur idem ille eam antea cum Cherfoneſum petebat arceſſivisſet, vix potuiſſet ſcribere Herodotus VI. extr. eam captam eſſe *ἔτι καὶ πάλαι πολλοῖσι ὕστερον*.

Primum itaque caput Nepotis initium continet vitae, quam Cypſeli conſcripſit filii. Initio vero capitis ſecundi, brevi compendio, prima huius in Cherfoneſo geſta complectitur. Nam quae ſcribit Nepos, Miltiadem, barbarorum copiis diſiectis, loca caſtellis idonea communiviſſe, crebras feciſſe excuſſiones, tyrannum eſſe creatum, eadem eſſe quae tradit Herodotus VI. 36, comparatione inſtituta, ſtatim quidem apparet. Ea autem de Cimonis filio haud accipi poſſe, etiam me non monente quiſque videbit. Quid enim hic multitudinem in agris collocaſſet, qui non magna cum multitudine profectus erat, aut in regione, cuius iam ſuis quaeque pars fuerat aſſignata? Reliqua Cypſeli filii vitae pars periit, quae probabiliter caeteras eius res complexa eſt,

ut

ut, eum captum esse a Lampfacenis, quos bello petivisset, iubente Croeso demissum esse, eius tandem mortem et honores ipsi a Cherfonitis habitos, quae omnia enarrat Herod. VI. 37 seq.

Si autem nostra coniectura valeat duas vitas Nepotem conscripsisse, eum in principio Cimonis filii vitae ea tradidisse mihi persuadeo, quae apud Herodotum VI. 39 seq. legimus. Scilicet Miltiadem a Pisistratidis ad suscipiendam tyrannidem Chersonesum missum esse, ibi uxorem duxisse Hegesipylam Olori Thracum regis filiam, eum Scythas fugientem in exilium abiisse, his regressis, reductum esse a Doloncis aliaque, quae quinque prioribus eius tyrannidis annis acciderunt, sive usque ad expeditionem adversus Lemnum susceptam. Adeo ut, his Nepotis more expositis, apud hunc statim subsecuta sint verba: *Lemnum revertitur, ut ex pacto caet.* Atque sic vindicavi non quidem Nepotis traditionem, ut eam nunc habemus, quod frustra tentarunt Ravius, Bosius alique, verum ipsum Nepotem, salva fide Herodoto iure habenda. Caeterum Nepotam in hisce rebus tradendis Herodotum non habuisse auctorem, inde colligas, quod in deperdito hoc fragmento sane non scripserit, Miltiadem, post fratrem Stefagoram mortuum, huius imperium Chersonesi suscepisse, ut tradit Herod. VI. 39, nisi eum sibi ipsum non constituisse credamus, si quidem hunc post expeditionem adversus Parum frustra susceptam superstitem fuisse tradit c. 7, ubi Tifagoram eum appellat; tum quod Cares refert a Miltiade oppres-

fos ex insula Lemno demigrasse, cum Herodoto auctore non his, sed Pelasgis edixisset, ut insula excederent. Hephaestienfes autem paruisse, Myrinaeos obsidionem passos esse. Vid. Herod. VI. 140.

Maiores auctoritatis Herodotus Nepoti fuisse videtur in sequentibus capitibus eiusdem vitae, in quibus Miltiadis res adversus Persas gestas exponit: ubi statim animadvertas quod Nepos scribit, Dariū pontem fecisse in Istro flumine, qua copias traderet, item tradi ab Herodoto IV. 89. Eius autem pontis Regem, dum ipse abeset, custodes reliquisse principes, quos secum ex Ionia et Aeolide duxerat, etiam tradit Herodotus, qui IV. 97, suadente Coā Exandri filio, Mitylenaeorum duce, hoc factum esse narrat. Quos autem *Principes* Nepos, eos *τυράννους* appellat Herodotus IV. 98. *Singulis* enim, ut ante retulerat Nepos, *urbium perpetua* Darius *dederat imperia*. — Omnes autem et *habentur et dicuntur tyranni*, qui *potestate sunt perpetua in ea civitate, quae libertate usa est*, ut idem scribit huius vitae extr. Et Strabo, VIII. p. 476. ed. Almel. 9. Chersonesi reges *τυράννους* dici testatur, καὶ τε οἱ πλείους ἐπικρινεῖς γεγονότες. Cf. Idem. VIII. p. 587. Sed de huius vocis notione plura notare non huius est loci: adi interim Perizonium ad Aelian. V. H. II. 20. — Ne vero, te moveat ex Ionia et Aeolide hos principes dixisse Nepotem, Herodotum autem 1. 1. Iones solum memorasse; nam ex Aeolide principes Dario adfuisse ex alio loco Herodoti, IV. 89 constat, et

et ex his Aristagoram Cumacum inter pontis custodes fuisse scribit IV. 138. Vere autem monet Wesfelingius ad Herod. IV. 98. Darium, si omnes compellaret, Ionum praeipuum habuisse rationem.

Darium rem male gessisse bene ex Herodoto tradidit; hoc enim ex tota Herodotea narratione apparet: vid. inter alia IV. 134 sq. Respexit sine dubio Herodotum IV. 133, 136, cum scriberet hoc crebros attulisse nuntios. Deinde quae addit ob Miltiadem hortatum esse, ut pontem rescinderent, omnino hausta sunt ex Herod. IV. 136 sq.

Item in tradenda expeditione adversus Euboeam et Athenas (c. 4) Herodotum maximam partem secutus est. Inter utrumque convenit Sardes incensas causam illius expeditionis fuisse. Vid. Herod. V. 105, qui tamen hanc neque solam neque praeipuum fuisse alibi non semel indicat. Nuntio huius rei accepto, Darius tantam iram in Athenienses concepit, ut uni e ministris mandasse dicatur, quoties ipsi coena apponeretur, ter ipsi diceret: *Domine Atheniensium memento*. Haec ob oculos habuit Nepos, cum scriberet amicos Darium hortatos esse, ut Graeciam redigeret sub suam potestatem, cum huic iussui obtemperatum esse legamus apud Herodotum VI. 94. Alienum erat a Nepotis instituto omnia ad expeditionem pertinentia accurate persequi. Sufficiebat paucis ea notare, ut ad alia, quae Miltiadem spectarent, properaret. Hinc non refert, expeditioni primum praefuisse Mardonium, Vid. Herod. VI. 43 seq., sed continuo Datis et

Artaphernem memorat, quos, Mardonio ab imperio remoto, suffectos esse a Rege scimus ex Herodoto VI. 94. Eandem ob causam omittit Persas Naxum et Carystum, Euboeae urbem, sibi subegisse. Vid. Herod. VI. 96, 99. Sed statim notat, praefectos regios, classe ad Euboeam appulsa, celeriter Eretriam cepisse, omnesque eius gentis cives abreptos in Asiam ad Regem misisse. Hoc etiam Herodotus accidisse tradit et quidem secundum regis iussum. *Τοις ἀνθρώποις ἠνδραποδίσαντο κατὰ τὰς Δαρείου ἐντολάς*. VI. 102, cf. VI. 94. Immo mortem Dati Rex minatus erat, nisi iussui pareret, ut Plato refert, Menex. p. 240 B. ed. Serani. Eretrienfibus autem Rex sedes in terrā Cissia assignavit. Herod. VI. 119. De industria paulo ante dixi Nepotem in hisce rebus *maximam partem* Herodotum secutum esse. Nam alios eum item consuluisse inde intelligas, quod alioquin non potuisset notare duces praefuisse classi quingentarum navium, ducentis peditum millibus et decem equitum, cum Herodotus peditum numerum non definiat; tantum scribens: *ἅμα ἀγόμενοι πεζὸν στρατὸν πολλόν τε καὶ ἐν ἱππευσμένον*, sexcentas autem triremes numerans. Vid. VI. 95, Plato l. l. alia omnia. Tum hoc apparet inde, quod non tradit, quamdiu Eretria obsessa sit, sed solum notat *celeriter* eam praefectos cepisse. Haesit fortasse, utrum sequeretur Herodotum an Platonem, quum hic Menex. l. l. tertio, ille VI. 101. septimo eam die captam esse tradat. — Urbs certe venit in potestatem Persarum prodita ab Euphor-

phorbo, et Philagro Herod. l. l. cf. Pausan. VII. 10. Memoria igitur lapsus est Strabo, quando scripsit, X. p. 687. *Τὴν μὲν οὖν ἀρχαίαν πόλιν κατέσκαψαν Πέρσαι, σαγηνεύσαντες, ὥς φησὶν Ἡρόδοτος, τοὺς ἀνθρώπους τῷ πλήθει.* Non Herodoti sed Platonis ei verba in mentem venerunt in Menexen. p. 240 C, aut de Leg. III. p. 698 D, quem secutus Diogenes Laertius epigramma habet: *εἰς Ἐγεγρέας τοὺς σαγηνευθέντας*, in Platon. Segm. 56. Nollem hoc vitium latuisset Ravium, magni autem Cafanboni ad Strabon. l. l. animadversionem effugisse valde miror. Non vero video Nepotem per *celeriter* Graecorum *σαγηνεύειν* expressisse, ut Staverenus notat ad h. l. Nam ita, credo, Nepos scripsit, dubitans utrum sequeretur, an Herodotum, qui temporis, quo id accidebat, fere esset aequalis, num vero Platonem, propter morem, quo Persae fere in insulanos uti solebant, de quo consule Herod. VI. 31. Brisson. de regn. Pers., Valcken. ad Herod. III. 149., Heerenium Ideen etc. tom. I. p. I. p. 424.

In tradendis rebus ad Marathonem gestis et iis quae ad hanc pugnam pertinent, ita inter Herodotum et Nepotem convenit, ut hic illum secutus videatur. Nam quae Noster de Philippide Lacedaemonem misso, de praetoribus creatis, interque hos Miltiade, de auxilio Plataeensium caet. habet, summa sunt capita, quae fufius ab Herodoto enarrata sunt VI. 102 seq. Quamquam in nullis non omnino bene eum secutus est. Nam quod scribit magnam contentionem inter duces ortam

esse, *utrum moenibus se defenderent, an obviam irent hostibus, atque decernerent*, hoc ab Herodoto ita quidem traditum est, ut appareat, Athenienses urbem iam reliquisse hosti obviam ituros, contentionemque inter duces exortam esse, an proelio esset confligendum, nec ne, non vero an moenibus sese defenderent. Neque sua ipse auctoritate Miltiades Athenienses permovit, ut efficias ex Nepote in verbis: *Eius enim auctoritate impulsus*; nam decem erant praetores, quorum sententiae bifariam erant divisae, sed undecimus erat Polemarchus, Callimachi Aphidraei nomine. Hunc maxime praesabat Miltiades, atque idoneis rationibus effecit, ut suae se adiungeret sententiae. Vid. Herod. VI. 108, 109. Numerum in proelio caeforum non accurate definit, quando scribit Athenienses decemplicem numerum hostium proffigasse, quum, Herodoto auctore VI. 117 Persarum in hac pugna ceciderint circiter sex milia et quadringenti, Atheniensium centum nonaginta duo.

Atque ex his quidem satis intelligitur, quid et quomodo Nepos in Miltiadis vita ex Herodoto hauserit; praeter hunc alios eum in eadem vita auctores adhibuisse suis locis docebo.

In Themistocle, quamquam Thucydidem maxime secutus est, multa tamen sunt ex Herodoto hausta. Huc refero, quae capite secundo scribit de primo Themistoclis gradu capesendae reipublicae. Cf. Herod. VII. 144. Item, quod sequitur, Xerxem adversus Graeciam expeditionem suscepisse, qua A-
the-

athenienses maxime peti dicerentur, cf. Herod. VII. 138, *ἥ δὲ στρατηγία ἡ βασιλεία οὐνοῖα μὲν εἶχε ὥς ἐπ' Ἀθήνας ἐλαύνει, κατίετο δὲ ἐς πᾶσιν τὴν Ἑλλάδα.* Consuluisse ob id Athenienses oraculum, cuius responsum Themistocles interpretatus sit, cf. VII. 140, quo auctore eos sua omnia, quae moveri possent, partim Salaminem, partius Troezenem asportasse, cf. VIII. 141, arce sacerdotibus paucisque maioribus natu reflecta, cf. VIII. 51. Conflixisse deinde Athenienses cum Persis ad Artēmisium, cum angustias maxime quaereret Themistocles. Hinc etiam Herodotus scribit VIII. 16, *ὁ γὰρ Πέρξης στρατὸς ὑπὸ μεγάλῳ τε καὶ πλήθει, αὐτὸς ὑπ' ἐωνυοῦ ἐπιπτε, κ. τ. λ.,* atque hic pari utrosque proelio discesxisse. Ita etiam Herodot. l. l. *ἐν ταύτῃ πῇ ναυμαχίῃ παραπλήσιοι ἀλλήλοισι ἐγένοντο,* qui tamen paulo post addit, longe plures et naves Barbarorum et homines perisse. Hinc Kocrates in Paneg. Graecis victoriam tribuit, et Simonides, qui eam vocat *καλὴν καὶ περιβόητον*, *ἥς οὐθ' Ἕλλησιν, οὔτε βαρβάρους ἐνάλιον ἔργον εἰργασαὶ λαμπρότερον*, apud Plut. in Them. p. 119, quos secutus est Aelianus V. H. II. 24.

In capite quarto eundem auctorem Nepotem habuisse inde efficitur, quod Herodoto assentitur Xerxem Athenas incendio delevisse, cf. Herod. VIII. 51; alii enim, ut Ctesias in Persicis apud Photium, cui assentitur A. Gellius N. A. VI. 17, illud negant. Legit orationem Eurybiadis apud Herod. VIII. 60; hinc enim illa verba Themistocles unus refutit, idque caet. Denique
stra-

strategema Themistoclis ex Herodoto refert. Plures eius meminerunt. Iustinus II. 12, 19, 20., Plutarch. in Them. tom. I. p. 118., Polyaeus I. 30., Herodoto VIII. 75 is, cui eius rei negotium dederat dicitur οἰκέρης δὲ καὶ παιδαγωγὸς τῶν Θεμιστοκλέους παίδων. Nostro, *unus de servis suis quem habuit fidelissimum*. Nomine erat Sifinnus; qua in re noster melius quam Plutarchus Herodotum secutus est, si quidem hic servum genere Persam fuisse tradit. Legit fortasse apud Herodotum: τῶν Μήδων ἄνδρα pro τὸ Μήδων, quod referatur ad στρατόπεδον. Quamquam non ubivis Herodoto bene usus est. Nam statim offendit illud: *primus autem gradus fuit capessendae reipublicae bello Corcyraeo, ad quod gerendum praetor a populo factus* caet. Herodotus vero VII. 144 bellum adversus Aeginetas memorat. Unde alium auctorem, qui perierit, secutum esse nostrum autumant Bosius ad verba *primum Corcyraeos fregit* et Hensingerus ad h. l. In quorum tamen eundem sententiam ire non ausim. Nam primum, Themistoclem Atheniensibus auctorem fuisse, ut bellum Aegenetis inferrent, cum Herodoto tradit Thucydides I. 14. Bellum autem adversus Corcyraeos ne memorant quidem. Dein, nullus inter nostrum et Herodotum dissensus, nisi in nomine gentis, in singulis egregie consentiunt, ut Themistoclem suasisse, ut pecunia, quae ex metallis rediret clasfis aedificaretur. Ubi ne te moveat Herodotum *ducentas* naves, Nepotem *centum* tantum memorare, paulo enim post refert *totidem* naves deinceps ad-

additas esse. Tum, si Themistocles Atheniensibus auctor fuisset, ut bellum Corcyraeis inferrent, et hos ipse bello fregisset, an postea, cum in exilium erant pulsus, neque satis tutum se Argis videbat, Corcyram demigrasset, ea spe fore, ut benigne exciperetur? Immo aufugit ad eas, ὅν αὐτῶν εὐνοίης, teste Thucydide I. 136, quia nimirum antea eorum controversias cum Corinthiis diremerat, ab illis ipsis arbiter electus. Plut. in vita p. 123. Inepte igitur hunc locum citavit Andr. Schottus, ut Nepotem tueretur, quod in illo belli inter Corcyraeos et Corinthios mentio exstat diserta, praesertim quum eandem rem ac noster, at non de Corcyraeis, sed de Aeginetis, ita memoret idem Plut. l. l. p. 113. C., ut eundem secutus videatur. Haud igitur credam alium scriptorem, quem Nepos sequeretur, diversa ab Herodoto scripsisse, nec dubitem quin Lambino assepiendum sit, *Aeginetico bello* et deinceps *Aeginetas* legendum esse putanti. Nam quod Nepos hic illic cum Herodoto, aut cum alio quovis non consentiat, non propterea iure statuas eum non hunc sed alium consuluisse, praesertim si nulla alia traditio superest. Ob eamque ipsam causam, sit vel alium secutus, haud facile tamen pronunciaveris, utrius narratio sit verior. Eadem valent de oraculo, quod interpretatus esse Themistocles dicitur. Consulentibus satis amplum responsum reddiderat oraculum, inter alia:

Τεῦχος Τριτογενεῖ ξύλινον διδοῖ ἐνθάπα Ζεὺς,
Μοῦνον ἀπόρρητον τελέθειν, τὸ σὲ τέκνα τ' ἐνήσει.
Herod. VII. 141. Cf. Schol. Aristoph. Ἰππτεῦς.

vs. 2037, et Suidas v. ἀντίλεν. Addit autem Herodotus aliis visum esse, deum significare: τὴν ἀκρόπολιν περιέσεσθαι, aliis τὰς νέας σημαίνειν τὸν θεόν, quorum sententiam confirmaverit Themistocles. Hinc autumat Staverenus ad Nepot. c. 2 ad verba *Themistocles persuasit*, alium scriptorem tum nostrum secutum esse, quum scribebat: neminem hoc oraculum intellexisse, Themistoclem autem persuasisse quo valeret; tum Aelianum, qui V. H. XII. 43: Θემιστοκλῆς . . . μόνος συνέλεξε τὰς τῶν θεῶν ἐν ταῖς χρησμοῖς φωνάς. Sic tamen, opinor, Nepes cum Herodoto conciliandus est: ante quidem Themistoclem nonnulli intellexerunt *paves a Deo significari*, neque tamen totum oraculum ceperunt, et fluctuantibus animis fuerunt propter haec oraculi verba:

Ὁ θεὸς Σαλαμὶς ἀπολεῖς δὲ σὺ τέκνα γόνακός σου.

Ἡ πον σιθναμένης Δημήτερος, ἥ συνιούσης.

Haec vero solus intellexit Themistocles, haec quomodo cum caeteris cohaerent docuit, atque sic solus totius cepit oraculi vim, quamobrem Ἀθηναῖοι ταῦτά σοι ἔγνωσαν αἰρετώτερα εἶναι μᾶλλον ἢ τὰ τῶν χρησμολόγων. Atque sic intelligo Nepotis verba: *id responsum, quo valeret, quum intelligeret nemo, scilicet plane.*

Non tamen ubivis sic Nepotem tueor, si quidem saepius auctorem suum perperam secutus est. Eo teste, post illud oraculum Athenienses omnia quae moveri poterant partim Salamina, partim Troezena asportarunt. Herodotus vero VIII. 41., qui Aegiam addidit, illud post res ad Artemisium accedis-

disse refert; Noster igitur tempora perturbavit. Errat quando in c. 4. Eurybiadem *regem* appellat. Habuit sane in hoc proelio summum imperium; Herod. VIII. 2, non tamen rex fuit Spartanorum, immo; ne ex regio quidem genere natus; Herod. VIII. 42. Discrepat item ab Herodoto, Xerxem scribens, a Themistocle persuasum, quae sex mensibus iter antea fecerat, eadem minus diebus triginta in Asiam reversum esse. Vid. Herod. VIII. 115. Caeterum animadvertendum est Nepotem Themistocli magis favere quam Herodotum. Nam ut ille hanc ei laudem tribuit, ut huius unius viri prudentia Graecia liberata sit, quod etiam agnovit Plut. p. 119, sic alia quidem Herodotus VIII. 109 extr. profert.

In vita Aristidis nostrum, cum aliis, Thucydide praesertim, Herodotum ducem habuisse, conicias, cum hic illius aequalis esset. Singula tamen ex eo petita eo pauciora sunt, quo brevius hanc vitam conscripsit, ne scilicet, eadem quae in Themistoclis vita retulerat, repeteret; utpote cuius *aequalis fere fuit*, ut ipse statim ab initio animadvertit. Non potuit autem quin, quum Aristidis vita ipsi innoquisset, Herodoto VIII. 79 assentiretur, eum iudicanti *ἀξιότατον ἄνδρα γενέσθαι τοῦ Ἀθήνησι καὶ δεινότητος*. Quod vero hic eius moribus generatim, id Nepos abstinentiae eius tribuit: *adeo inquit, excelebat Aristides abstinentia, ut unus post hominum memoriam, quod quidem nos audierimus, cognomine Iustus sit appellatus*. Hinc corrigendus Diodorus Sic. XI. 47, qui eum scripsit hoc nomen demum accepisse propter

in-

institutum aerarium, cf. Wesfel. ad h. l. Subit tamen mirari, si abstinencia aliisque virtutibus hoc sibi nomen Aristides concilaverit, qui tandem apud nostrum quis dici posset Aristidi respondisse: *sibi non placere, quod tam cupide elaborasset, ut praeter caeteros iustus appellaretur*. Si enim hunc titulum sibi ipse tam cupide quaesivisset, multum id eius virtuti derogasset. Haud tamen scio an Nepos auctoris, quem consuluerit, verba non bene retulerit. Quamquam non facile statueris, ex quoea hauserit. Herodotus certe rem non memorat. Plutarchus vero alia tradit, Aristidi magis honorifica, illiteratum et rusticum hominem dixisse *ἐνοχλοῦμαι πάνταχού τὸν δίκαιον ἀνόνων*; in Aristid. p. 323, cui assentitur Suidas. — Sexto fere anno postquam expulsus erat, populi scito Aristidem in patriam restitutum esse, scribit Noster c. 1; addit autem (c. 2.) illud accidisse post pugnam Salaminiam. Plutarchus vero l. l. tertio illud anno et ante hanc pugnam accidisse, quem tuetur Scalliger ad Eusebium, No 1133. Nisi vero alium diversum ab Herodoto secutus sit, haud vereor statuere, perperam Nepotem hunc consuluisse, cum scribit de Aristide: *Interfuit autem pugnae navali apud Salamina*. Narrat Herodotus VIII. 81, ante hanc pugnam Aristidem ad Themistoclem venisse, at statim reversum esse. Egregiam profecto navavit operam *ἐν τῷ θαλάσσῃ τοῦτῳ τῷ περὶ Σαλαμῖνα γενομένῳ*, ut ait idem c. 95, sed ita ut, adsumtis multis militibus, qui in littore terrae Salaminiae erant locati, Psyttaleam traiecerit, et Per-

fas

In vitis Paufaniae et Cimonis vestigia Herodoti fere non occurrunt; in caeteris hunc Nepos confulere haud potuit. In libro tamen de Régibus Herodoto ufus est, ubi c. 1. scribit Cyrum apud Masfageras in proelio cecidisse. Ita enim Herod. I. 214: Alii autem alia tradiderunt. Cteffas in Perficis apud Photium, Cod. LXXII, eum vulnere, in proelio adversus Derbices accepto, occubuisse tradit. Luciano auctore, in Macrob. c. 14, dolore confectus vitam finivit. Xenophon Cyrop. alia omnia. Diod. Sic. II. 44 alium iterum diverfum ab his auctorem habuit. In tanto dissenfu quid verinae fit hand facile apparet. Cf. Wesfel. ad Simfonii Chron. A. M. 3475 et ad Diod. I. 1.

... K.B.S. CHYLUSA

Et si Aeschylos, Herodotum aetate paulo praecedere, poëtam tamen noluit historico praepone-
re. Hunc autem in rebus Persicis Nepoti auctorem fuisse mi-
nime mirum est. Iis enim interfuit, ipse easque in
tabula *Persis* tam graphice depinxit, ut haud dubitem

quin et ipse Herodotus eum consuluerit. Assentior Casaubono, qui ad Strabonem I. p. 47 scribit: „Lege Aeschyli Persas. Multa quidem ibi ficta, „nego tamen historiam Salaminiae naumachiae, „quae est pars maxima belli Persici, ab ullo „historico aut fidelius aut accuratius esse descrip- „tam: vel in numero navium, quanta poetae „ἀκριβεια?“ — Audi Nuntium apud poetam vs. 34 L.

Ξέρξης δὲ· καὶ γὰρ οἶδα· χιλιάς μὲν ἦν,
 ὅν ῥ' ἤγε, πλῆθος· αἱ δ' ὑπέροκτοι τάχει,
 Ἑκὰτ' ὅς τις ἦσαν, ἑπτά θ'· ὧδε ἔχει λόγος.

Nepos in Them. c. 2: *Huius enim clasfis mille et ducentarum navium longarum fuit*; omisis septem. Unde minus curiose agere nostrum notat Stanleius. Animadvertendum tamen Nepotem rotundiore numero uti, ut alibi. Vid. in Miltiade c. 6 in verbis: *trecentas statuas Demetrio Phalereo deoravit*, ibique interpr. Integrum numerum servavit Herodotus VII. 184, τῶν μὲν ἐν τῶν νεῶν τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ, ἰουσιέων ἑπτά καὶ διηκοσίων καὶ χιλίων. Plutarchus item Aeschyli versus adduxit in Them. p. 119. Accuratus vero Noster Aeschylum sequitur, quando in Them. c. 3 scribit, classem communem Graeciae trecentarum navium fuisse, ita enim poeta vs. 338.

καὶ γὰρ Ἕλλησι μὲν ἦν
 ὅπας ἀπὸ μὲν ἐς τριακάδας δέκα

Ναῶν, δεκάς δ' ἦν τῶνδε χωρὶς ἑκκρετός.

Inter has communes naves, ducentae erant Atheniensium, ut bene Nepos ex Herodoto collegit. Eo enim auctore VIII. init. primum centum vi-
 gin-

ginti septem dederant, octa viginti, quas compleverant Chalcidenses, Id. ibid.; quibus postea accesserunt tres et quinquaginta, Id. VIII. 14, cf. VIII. 61; ut adeo perperam Diód. Sic. XI. 12, centum et quadraginta tantum Atheniensibus tribuat. Sed in talibus saepe variant scriptores; vid. Valcken. ad Herod. VIII. 48 et Larcher. ad eundem VIII. 46. Nepoti assentitur Plutarchus in Them. p. 117, qui Herodotum expressit. — Redeo ad historicos, inter quos nullus tanta auctoritate valuit apud Nepotem quanta Thucydides.

THUCYDIDES.

Quamquam rarissime auctores, quos secutus sit, indicet Nepos, Thucydidem tamen saepius, immo in una Themistoclis vita ter laudat, utpote cui potissimum credebat. Nec mirum, si quidem is eloquentiae gravitate, ingenii altitudine, fide, prudentia Historicorum parem habuit neminem, ut verissime indicavit auctor dissertationis de Anthyphonte, sive is Spasianus, sive ipse sit Ruhnkenius. Hinc pleraque in vitis Themistoclis, Aristidis, Pausaniae, Cimónis, Alcibiadis ex illo auctore desumpsit. Ac statim quidem in Themistocle c. 1, de hoc dicens: *de instantibus verissime iudicabat et de futuris callidissime coniebat*; haec Thucydidis verba (I. 138.) expressit: τῶν τε παρὰρρήματα ἢ ἐλαττοῦς βουλῆς ἀράτιος γινώσκων, καὶ τῶν μεγάλων.

~~λόγων ἐκτελείων τοῦ ἀρχιστρατήγου λόγους ἐκαστῶν.~~
 Praesertim vero in Themistoclis rebus post pugnam
 Salamineam gestis hunc auctorem secutus est. Ut,
 ubi agit de consilio Themistoclis triplicis portus
 Piraei constituendi, et murorum Athenarum resti-
 tuendorum. Vid. Thuc. I. 89 et seq. ubi cap.
 90, notes. Lacedaemonios hoc prohibere studuisse,
 prae se ferentes, ne barbarus, si rursus Grae-
 ciam invaderet, ullum munitum locum haberet; qui
 Thucydidis, locus fugiebat Geßhardum, cum ad
 Nepotis verba *Lacedaemonii causam idoneam nacti*
 caet. scribebat, de hoc praetextu nihil alibi se legere
 meminisse. Quae porro c. 6 et 7 legimus, de La-
 cedaemoniorum legatis remisissis, de legatione The-
 mistoclis, qui praeceperit, interea omnes servi et
 liberi opus facerent, neque ulli loco parcerent,
 de eius agendi ratione cum Lacedaemone erat,
 haec omnia, ex Thucydide verbotenus prope de-
 scripta sunt. Moneo autem, initio huius loci, ad
 verba: *his praesentibus defecerunt*, Thucydidem ita
 quidem non scripsisse; atque eatenus recte anim-
 advertit Lambinus, Thucydidem paulo aliter re-
 tulisse. Reliqua tamen, quae ad rem magis perti-
 nent, omnino consentiunt cum Thucydeis. Pe-
 rum refert, an legatis praesentibus opus intermiserint,
 cum, Thucydide auctore, confestim legati de-
 missi sint, ~~ἐθὺς ἀπῆλλαξαν.~~ Non debebat igitur
 idem Lambinus scribere Themistoclis iussu eos
 esse detentos; quod deinceps, accidit. Confudit
 igitur primam Lacedaemonium legationem cum al-
 tera, cum Themistocles Sparta degebat, et cuius
 tunc

tunc iussu legati detenti sunt, ut scribit Thuc. I. 91 et ex eo Nepos c. 7. Est tamen locus in hoc capite in quo Nepos a Thucydide deflectat. Narrat, suadente Themistocle, tres legatos a Lacedaemoniis Athenas misos esse, qui rem explorarent, addit autem: *cum his collegas suos Themistocles iussit proficisci eisque praedixit, ut ne prius Lacedaemoniorum legatos dimitterent, quam ipse esset remissus.* Thucydide vero auctore l. l., per nuntios hoc Atheniensibus significavit, collegasque secum detinuit. Huic magis accinunt Diodorus Sic. XI. 40 et Iustinus II. 15. Theopompus vero apud Plut. p. 121 Themistoclem pecunia Ephoros corripisse prodidit.

Themistoclem Athenis pulsum esse, Aegis degisse, interim Medismi accusatum esse a Lacedaemoniis, caet., in c. 8 ex Thucydide I. 135 tradit, ita quidem, ut eiusdem verbis nonnunquam utatur, v. c. *Ibi, (in insula Corcyra) quum illius principes civitatis animadvertiret timere, ne propter se bellum his Lacedaemonii et Athenienses indicerent.* Cf. Thuc. I. 136. In iis tamen, quae de eius ad Admetum adventum narrat, sunt qui putent, Nepotem alium quam Thucydidem secutum esse, inter quos Magius et Bosius. Quibus accedere non aulam, uti neque Stavereno putant, verba *cum quo et hospitium fuerat*, (inde enim difficultas) a librariis adfuta esse. Omnino Thucydidem secutus est, ut tota quidem res indicat; Sed in verbis: *ὅντα αὐτῷ οὐ φίλον*, praetervidit negandi particulam, atque hinc factum, ut scriberet,

cum quo ei hosp. f. Talis negligentia in Nepote haud rara est. Similis eius statim sequitur: *filiam eius parvulam*, Thucydides enim τὴν παῖδα. Nisi autem Thucydidem secutus esset, non scripsisset, Themistoclem se in sacrum coniecisse, quod item Thucydides refert, caeteri procul dubio omiserunt, siqui fuerint, qui traderent cum rege ei hospitium fuisse, cum illius rei sola causa esset vetus inimicitia, quam sic diluere cogitaret, ut ipse Nepos paulo post addit. Sed ordo ipse rerum et verborum docet Nepotem Thucydidem ob oculos habuisse. Statim enim sequitur: *Huc quum venisset et in praesentia Rex abesset* caet., Thucydides item; καὶ ὁ μὲν οὖν ἔρχεται ἐπιδημῶν. κ. τ. λ. Atque sic convenit inter Nepotem et Thucydidem. Plutarchus eodem fonte usus est, ex alio tamen regis uxoris nomen indicat. Diodorum, XI, 56, alios secutum non moror. In caeteris Themistoclis factis, plane convenit inter Nepotem et Thucydem I. 137. Immo in capite ultimo omnino est Thucydideus. Cf. Thuc. I. 130. Quo vero iure in cap. 9. Thucydidem secutus sit, ut ipse fateatur, tradentem Themistoclem ad Artaxerxem venisse, missis aliorum traditionibus (cf. Plut. p. 125.) qui, ut ipsi compertum erat, eum Xerxe regnante in Asiam transisse retulerunt, vid. apud Alphenum, Daniel. c. 9. Part. III. 6, adversus Petavium disputantem, ut alia addere superfedeam. Epistolam Themistoclis ibid., ex Thucyde I. 137, in Latinum sermonem convertit. In qua tamen pro: *quum mihi necesse fuit caet.*, melius scripsisset Nepos, *quamdiu mihi*. Thuc. ὅσον χρόνον. Dein, in ver-

verbis: *nam quum in Asiam reverti vellet*
liberatus, pro *ρεάψας* legit *ἐγχαψα*, atque hinc
verba Themistocli tribuit quae ipsius Thucydidis
sunt. In eodem hoc loco interim attende, quam
studiose prae aliis Thucydidem secutus sit, quum
scripsisse Themistoclem tradat; se *litteris* regem
certiorem fecisse id agi, ut pons, quem in Hel-
lesponto fecerat, disolveretur, cf. c. 5, ubi
tantum: *certiorem eum fecit*. Herodotus enim
VIII. 110 narrat, hoc regi nuntiasse servum Sicin-
num, a Themistocle misum, eundem, quem ob
similem causam antea miserat, ut supra notavi.
Plutarchus autem altera illa legatione non eundem
Sicinnum, sed Amacen, quemdam captivum ex re-
giis eunuchis misum esse refert, in Themist.
p. 121 et Arist. p. 324, quocum consentit Po-
lyaeus I. 30, vitio tamen Arfacen scribens. In
fine epistolae Nepos nonnulla subiungit, quae
apud Thucydidem non leguntur. Caeterum omnia,
quae ex Thucydide refert, Themistoclem ad Ar-
taxerxem scripsisse, cum in Asiam venisset, eadem
ope interpretum coram rege ipsum ore pronun-
ciasse tradit Plutarchus in vita p. 125.

In vita Aristidis non multum Thucydide usus
est, respexit tamen ad eum quum de aerario Deli
constituto agebat; cf. Thuc. I. 96.

Maiores eius usus fuit in Pausaniae vita, quam
fere ex Thucydide descripsit. Cuius rei eximium
exemplum est epigramma, quod Pausanias tripodi
aureo Delphis posito, inscribi curavit, quippe
cuius versus apud Thuc. I. 132. egregie expresit.

Item in sequentibus: *Hos versus Lacedaemonii exsculpservnt, neque aliud scripserunt, quam nomina earum civitatum, quarum auxilia Persae erant victi*, Graeca expresit: Τὸ μὲν οὖν ἔλεγεν αἱ Λακεδαιμόνιοι ἐξεκλάψαν ἐνθὺς τότε ἀπὸ τοῦ τρίποδος τοῦτο· καὶ ἐπέγραψαν ὀνόμασι τὰς πόλεις, ἵσαι ξυκαθελοῦσαι τὸν βάρβαρον. Quamquam in iis, quae praecedunt, immerito reprehendit Pausaniam, quod ex praeda tripodem aureum Delphis posuisset: ipse enim Pausanias tripodem non statuerat, sed ἀνέθεσαν οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τῶν Μήδων ἀεροαλίον. Thuc. l. c., cf. Herod. IX. 81.

Quae porro de Pausania tradit, qui, Cypro subacta, ad Hellespontum profectus sit, ibique Gongyli Eretrienſis ope cum Xerxe egerit, huic ut Graeciam vindicaret; qui Lacedaemonem revocatus, capitis accusatus, hac poena quidem absolutus, ob privatas tamen iniurias multatus sit; qui deinceps sua sponte Lacedaemone profectus, luxuriosius vixerit; haec, inquam, omnia hausit ex Thucydide I. 94 seq., inprimis c. 128 seq.

Quamquam non ubivis ad verbum eum vertit. Quod tamen expectares potissimum in Pausaniae litteris ad Xerxem misſis, si quidem Thucydidem ibi nominatim laudavit. Nam, praeterquam quod Nepos tertia persona perpetuo utitur, Thucydides autem semel tantum, Thucydidis hoc: σοὶ χαρίζεσθαι βουλόμηνος ἀπαπέμπει, liberius vertit; tibi muneri misit. Verba; postquam propinquos tuos cognovit, omisit Thucydides, qui solum scripsit τοὺς δὲ cetera addere non necesse erat, cum hoc referendum sit

fit ad praecedens: βασιλεὺς προσήκοντες καὶ ἐγγε-
 νείς, quos Nepos paulo ante item memorarat.
 Defunt etiam: *seque tecum affinitate coniungere*
cupit, quae nec requiruntur, cum idem intelligatur
 sub γνάμην ποιῶμαι.... θυγάτηρα τε τῆς σῆς γῆμαι.
 Denique per: *se* (in nonnullis Edd. legitur *te*) *adiu-*
vanse, non expresfit illud: μετὰ σοῦ βουλευόμενος.
 Sic credo melius Thucydidem expresfisset: *Pausa-*
nias, Spartae dux, tibi gratus esse cupiens,
hosce, quos armis cepit, tibi remittit. Et mo-
ditor, si tibi item videsur, filiam tuam ducere
uxorem, et Spartam reliquamque Graeciam sub
tuam potestatem redigere. Posse mihi videor haec
peragere, si tecum consilia ineam. Quod si quid
horum tibi arrideat, age mittas virum certum
ad mare, per quem in posterum colloquemur.

In temporum notatione Nepos non omnino bene
 secutus est Thucydidem, quando c. 2 et 3 scri-
 bit, Pausaniam, cum responsa a Rege accepisset
 inque suspicionem cecidisset Lacedaemoniorum,
 domum revocatum esse, et postea reversum eo
 modo vixisse, quo scribit c. 3, in verbis: *non*
enim mores patrios caet. Nam secundum Thucy-
 didem, c. 130 seq., haec eodem omnia tempore
 acciderunt, et his demum perpetratis, revocatus
 est; deinceps vero Spartam reliquit, primumque
 reverti noluit, postea tamen, ne suspectus esset,
 iterum Spartam rediit. Sic autem Thucydidem
 esse intelligendum ipse quidem ordo, quem se-
 cutus est, indicat, atque ita intellexit Scholiastes,
 qui ad c. 130 scripsit, ταῦτα πάντα ἐν τῇ πενήτῃ

~~παρὰ τὰ ἐν αἰσθητοῖς~~, et paulo post ad c. seq. ~~ἐν τῷ δὲ~~
~~ἡ παρὰ τὰ δευτέρῃ~~. Nepos igitur verba: *non*
enim mores imperabat, statim subiungere
 debuisset his, quae de consiliis cum rege agitis
 notaverat c. 2, si quidem Thucydidem rite sequi
 voluisset. Sum tamen propensior ut credam,
 haec omnia a librariis esse confusa, praesertim,
 quod verba Nepotis ita possint collocari, ut egre-
 gie Thucydideis accinant. Quid enim si ita collo-
 centur? *Huius Pausanias voluntate cognita ala-*
crior ad rem gerendam factus [est]. Non enim
mores patrios solum, sed etiam cultum vestitum-
que mutavit. Apparatu regia utebatur, veste
Medica; satellites Medi et Aegyptii sequebantur;
epulabatur more Persarum, luxuriosius quam qui
aderant perpeti posset; aditum petentibus non
dabat; superbe respondebat, et crudeliter impara-
bat. In suspicionem cecidit Lacedaemoniorum. In
 quo facto domum revocatus, accusatus capitis,
 absolvitur; mulctatur tamen pecunia: quam ob
 causam ad classem remissus non est. At ille,
 post non multo sua sponte ad exercitum rediit,
 et ibi non callida, sed dementi ratione, cogitata
 patefecit. Spartam redire volebat. Colonas, caet.
 Nescio an audacius sit statuere, ita scripsisse Ne-
 potem, ita tamen eum debuisse, certe si Thu-
 cydidem sequi voluisset, non facile quis diffitebi-
 tur, cum sic levi *παράδει*, ita cum Thucydide
 consentiat, ut hunc exscripsisse videatur.

In sequentibus cum notat, qua fuerint Spartani
 sollicitudine, ne Pausaniam prehenderent, nisi de

eius facinoribus certi essent, egregie inter Nepotem conveni et Thucydidem I. 132. Quod vero deinceps scribit Argilium quemdam, Pausaniae quondam amasium in fanum Neptuni, quod Taenari erat, aufugisse, inque arā confedissee; hanc iuxta locum factum esse sub terra, ex quo posset audiri, si quis quid loqueretur cum Argilio, id aliter legimus apud Thucydidem; quo auctore aufugit quidem Argilius supplex, sed *σημειωμένην διπλῆν διαφώνησιν καλῶς*; ut assentiar Wesselingio ad Diod. XI. 45, ex alio haec nostrum sumsisse auctore, Item, quod scribit de matre Pausaniae, quae ad filium claudendum lapidem ad introitam aedis attulerit. De hac enim re Thucydides tacet. Rei meminerunt Scholiastēs ad Thuc. I. 134, ubi Alcisthae nomine venit. Diod. Sic I. 1, Schol. ad Aristoph. *Ἰωνεῖς* vs. 84; ubi *Ἀλυσθία* et Suidas in *Πανναγίας*, ubi *Ἀρχιθία* dicitur, Plutarchus et Chrysermus apud Stobaeum XXXVIII, qui tamen illud factum patri tribuunt.

Sepulturam Pausaniae Nepos refert ex Thucydide I. 134, cuius verba vertit; ubi tamen male legitur *procul ab eo loco*, melius scripsisset *non procul*, sive *prope*, habet enim Thucydides *ἔδοξε πλησίον του πατρὸς ἐστίν*. Alia omnia Aelianus V. H. IV. 7, Timaeum secutus. Nam *Ἐπιτίμαος* scribendum esse, quo nomine fere a veteribus designabatur, non vero *Ἐπιτιμίδης*, omnia iubent. Vide Interpretes; ad h. l.

In Cimone, c. 2. Nepos, Thucydide auctore, tradit Cimōnem imperatorem fuisse ad Siumen Strymonem, et coloniam Amphipolim deduc-

duxiste. Vid. Thuc. I. 98 seq. Notandum interim nostro hanc coloniam decem fuisse milia Athenienſum; cum Thucydides ſcribat *μυρίους οὐκ ὀλίγους αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων*. Eum proelio tum navali tum pedestri eodem die Perſas vicisse, Nepoti auctor fuit Thucydides; quod vel ex numero navium, apud utrumque eodem, efficitur. Perperam autem ſcribit ad Mycalen hoc accidisse, quod nullus ſcriptor memoriae prodidit: evenit vero ad flumen Eurymedontem, ut tum ex Thucydide apparet, tum ex Callisthene apud Plut. in Cimon. p. 486. Idem Callisthenes paulo post refert ex Cipro eo advenisse naves Phoenissas, quae cum Graecis dimicarent, atque his fortasse deceptus Nepos tradidit Cimonem devicisse classem *Cypriorum* et Phoenicum navium; Thucydides enim Cyprias haud memorat. Gaeterum, quae de reductis Scyro et Thaso notat, habet ex eodem Thucydidis loco. Potest tamen quaeri, an temporum ordinem rite servaverit, cum alio ordine a Thucydide haec collocata inveniamus.

Eundem adisse videtur in tradenda Cimonis expeditione adversus Cyprum. Adsentitur Thucydidi I. 112, quod Cimon non sua auctoritate profectus est, sed ipsorum Athenienſum; nam hi ipsi bellum intulerunt. Hoc notandum, quia alii auctores, quos secutus est Plutarchus p. 490, scripsisse videntur, sua id Cimonem auctoritate fecisse, ita enim Plut.: *μενομένης δ' εὐρήνης, ὁρῶν τοὺς Ἀθηναίους ἀσυχίαν ἰδεῖν μὴ δύναμένους, ἵνα μὴ τοῖς Ἕλλησι διαχέσθω. . . . ἐκλήρου δ' ἀναβίας ἐπιή-*

*εργαίης ἐν τῇ Ἀργυρῇ καὶ Κίρκῃ αὐτὸς ἐπε-
τεύχμενος.* Inter Nepotem et Diodorum XII. 3.
convenit. Defleat autem a Thucydide, quum Ci-
monem in oppido Citio mortuum esse memorat.
Hic enim l. l. refert, Cimōnem vita functum esse,
quum hanc urbem obsidebat, cui plerique adsen-
tiuntur, teste Plutarcho p. 491. Cum nostro facit
Diodorus l. l. De genere mortis Thucydides ta-
cet. Morbo implicitus mortuus dicitur a Nepote,
a quo non dissentit Scholiastes Thuc. l. l. qui
αὐτομάτῃ θανάτῳ eum mortuum refert. Alii ex
vulnere volunt, quod pugnans cum barbaris acce-
perit. Plut. l. l.

In Alcibiade Nepotem multa ex Thucydide hau-
sisse minime mirum est. Si quidem ille medio
bello Peloponnesiaco floruit maxime et quanquam
ancipiti et dubio animo, talis tamen dux fuit,
cui neque Athenienses facile anteponerent, neque
Lacedaemonii opponerent, quemquam. Eius con-
silio et auctoritate Athenienses bellum Syracusanis
indixerunt, ad quod gerendum ipse dux electus
est. Ita Noster scripsit ex Thucydide VI. 15,
tum vero respexisse videtur ad Alcibiadis oratio-
nem, in qua vehementer adversus Niciam dis-
putans illam expeditionem suavit. Eodem fonte
usus est in iis, quae de Hermis delectis tradidit,
cuius rei Alcibiadem infirmulabant, deque myste-
riis, quae hic in domo sua fecerit. Eadem enim
refert Thucydides VI. 27, 28, 53, 60, 61. In
ea tamen re alios item consuluit. Unam enim
statuam, quae esset ante ianuam Andocidis in-

tegram manifeste; Thucydides non memorat. Alios autem bene multos hac in re consulere potuit; inter quos facile principem Andocidem in Oratione de mysteriis aliisque, quos citavit Sluiterus V. Cl. in Lect. Andocid., cuius etiam docta disputatio de Hermis me breviorē esse sinit. Animadvertē interim male Nepotem scripsisse Hermas *desectos* fuisse, cum veteres omnes, quando facti huius meminerunt, illud *πεποινηται* vocent, ut Thuc. VI. 27, *πεποινηται τα πρὸς αὐτὰ*; cf. Staverenus ad Nepot. Sluiterus, l. l. p. 50.

Alcibiades harum rerum suspectus postulabat, ut, siquid de se agi vellent, potius de praesenti quaestio haberetur, quam absens invidiae crimine accusaretur. Expectarunt tamen inimici tempus quo exisset, ut sic absentem aggredierentur. Ita Nepos refert, c. 4, omnino ex Thucydide VI. 29. In laudibus, quas Alcibiadi tribuit, in univēsum Thucydidem Nepotem fecutum esse omnino patet, quod et ipse fatetur, c. 11, cui adiunxit Theopompum et Timaeum, ut ibi videbis.

XENOPHON.

Atque haec vestigia Thucydidis in Nepote deprehendimus; venio ad Xenophontem. Hic germanus Socratis discipulus, huiusque praeceptis imbutus mira suavitatē, et nativa facilitatē res conscripsit, quarum aequalis fuit, quarumque multis in-

interfuit ipse, ut ex eo tanquam puro fonte historiam tibi haurire videaris. Quamquam in Hellenicis, opere sanequam egregio, has dotes nonnunquam desideramus. Deest subinde illa copia et vigor, quos in caeteris eius scriptis miramur, nisi ubi de Agesilao et Spartanis agit. Res autem summorum Atheniensium virorum leviter fere tanguntur. Ut haud mirum sit, nostrum etiam in illis rebus, quae Xenophontis aetate evenerunt, allos praeter hunc consuluisse, et nonnunquam, relicto Xenophonte, eos secutum esse. Sic, ubi Alcibiadis in patriam reditum memorat (Aleib. c. 6.), consuluisse quidem Xenophontem (Hell. II. p. 439, ed. Leunclav.) apparet, cum tamen pleraque a Nepote tradita apud illum non occurrant, Ephorum potius et Theopompum tum secutum esse crediderim. Hi certe eam rem memoriae prodiderunt, ut constat ex Plutarchi Aleib. p. 209. Discrepat vero a Xenophonte, quando scribit, c. 7, Alcibiadi absentis magistratu abrogato, *alium* in eius locum substituisse Athenienses; nam Xenophon Hell. I. p. 442, *decem* creatos refert, inter quos Cimonem, et sic Diodorus XIII. 74, et Plutarchus p. 211, *ερετας ελλερο σπαρτιους*. Quamvis non dubitem, quin alii Cimonem solum memorarint, quos secutus est Iustinus V. 5, 6.

In vita Thrasybuli, cuius res quamquam egregie exposuit Xenophon, ei tamen Nepos non admodum adhaesit. Quae de Athenis refert Thrasybuli opera a triginta virorum tyrannide liberatis, generatim quidem cum Xenophonteis congruunt, immo non-

nul-

nulla ex eo verbotenus desumpta sunt. Ut cap. 2, ubi de Thraſybulo dixit: *Neminem iacentem veste ſpoliavit, nil attigit, niſi arma.* Quae Xenophon II. p. 475. ſic expreſſit: καὶ τὰ μὲν ὅπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐρύ-
λευσαν. In aliis tamen a Xenophonte recedit. Nam cum hic, II. p. 470, Thraſybulum cum ſeptuaginta de ſuis Phylen occupafſe refert, noſter ſolum triginta memorat. Dein ille, II. p. 474. Critiam et Hippomachum, noſter unum Critiam de triginta viris occiſum eſſe tradit. Tum c. 3, decem viros, qui liberatis Athenis Thraſybuli opera praetores creati ſunt, errore confudit, cum decem viris Piræei, quos Xenophon memorat. Errorem notarunt Valeſius, Emend. I. 33. Taylorus, Vit. Lyſ.; nec praetermiſit eruditifſimus iuvenis mihiſque amicifſimus Brinkius, in accurata et docta commentatione de Athenis ſub XXX tyrannis, praemio ornata, p. 45. No. 1.

Neque in Conone admodum Xenophonte uſus eſt. Convenit ſane inter hunc et Nepotem in nonnullis; ut, quae apud hunc c. 1. legimus Cononem abſuiſſe, cum apud Aegæſ flumen copiae Athenienſium a Lyſandro devincerentur, cf. Xenophon. Hell. II. p. 456. Eadem tamen res ex aliis item ſcriptoribus eſt manifeſta, quos ſecutus videtur Diodorus XIII. 106. Quo minus audiendus eſt. Lambinus, cum putaret noſtrum ea in re aliorum traditionibus adverſari. Ut igitur ex hoc exemplo haud appareat noſtrum Xenophontem fontem habuiſſe; cum in aliis omnino ab eo recedat, ut
quan-

quando in eodem capite refert Cononem unum omnibus infulis praefuisse, qua de re ne verbum quidem apud Xenophontem. Tum quando memorat Cononem in ea potestate Pheras cepisse; ex eius enim narratione efficitur, illud accidisse ante exactum bellum Peloponnesiacum; ex Xenophonte vero II. p. 536. apparet, eum Pheras occupasse, cum ex Asia reversus erat. Obiter moneo, non Theram, ut voluit Rutgersius, Var. Lect. IV. 10., sed Pheram, five potius Phaeram, esse legendum, quae Meseniae pars est. Vide Strabon. VIII. p. 565. Pheram autem Thesfaliae, de qua Stephanus Byz. h. v., ne cogites. Vide tamen interpretes ad h. l.

Item pugna inter Nepotem et Xenophontem, ubi in Conon. c. 3. tradit, Tisaphernis opera Artaxerxem fratrem Cyrum superasse. Quod quidem aliter a Xenophonte, tum in Anabasi I. I., tum Hellen. III. p. 501. traditur. Ea in re nostro assentitur Diodorus XIV. 23, ut uterque adeo alium, nescio quem, scriptorem secutus sit. Dioneem certe, aut Ctesiam, eos non secutos esse inde apparet, quod Plutarchus in Artaxerxe p. 1016 seq. alia ex his scriptoribus tradidit. Tum, secundum Xenophontem, non Conon apud regem Persarum Tisaphernem accusavit, ut Nepos scribit, sed illo auctore hoc ipsi fecere Persae, quam ob rem rex, misso Tithrauste, ei caput abscindi iussit; vid. Xenoph. I. l. et in Agesilao p. 657. Quae tamen c. 4. tradit de Lacedaemoniorum classe sub Pisandro, a Conone ad Cnidium devicta, deque

D

hu-

hujus rebus postquam Athenas venisset, non dissentiunt a Xenophonteis. Vid. Hell. IV. 518 et 537.

Tradit Noster in Iphicrate c. 2., hunc bellum cum Thracibus gessisse, Xenophon autem Hell. IV. 542. eum adversus Anaxibium in Hellespontum missum esse, et Aeschines, de falsa legat. princ. Amphipolim nuncupat; crediderim igitur ad utrumque respexisse Nepotem.

Alia in eadem vita loca sunt, quae nisi ex Xenophonte hausta sint, tamen cum hoc scriptore optime consentiunt. Ut, ubi memorat Iphicratem moram Lacedaemoniorum interceptisse; vid Xenoph. Hell. IV. 528., cf. Plut. in Agesilao p. 607; tum ubi Iphicratem subsidio Lacedaemoniorum profectum esse; cf. Hell. VI. extr.

Xenophontem secutus, in Chabria c. 2. scribit, hunc publice Euagorae adiutorem datum esse. Sic enim ille Hell. V. p. 546: *μετὰ ταῦτα Χαβρίας ἐξέπλει ἐς Κύπρον βοήθων Ἐυαγόρα.* Ut mirer Lambinum ea de re nihil repetisse, praeter id, quod est apud Diodorum XVI. 42. Ubi tamen cum eum offendat, quod ibi Phocion pro Chabria memoratur, id aut errore factum esse censet, aut alium illum scriptorem esse secutum. Diodori tamen locus de alia re agit; cf. Bosius ad h. l. Nepotis et Wesiel. ad Diod. l. l. Item Xenophonte usus est, quando in Timotheo c. 2. tradit, hunc praefectum circumvexisse Peloponnesum et Corcyram sub imperium Atheniensium redegisse. Ita enim Xenophon Hell. V. extr.: *ὁ μέντοι Τιμόθεος περιπλεύσας, Κέρκυραν μὲν εὐθὺς ὑφ' ἑαυτοῦ ἐποίησεν.*

In

In sequentibus tamen, siue quod breuitati nimium studet, siue alios ob causas, ab eo deflectit. Ex eius enim narratione merito efficeret, insula subacta, statim pacem inter Lacedaemonios et Athenienses factam esse, ea lege, ut imperii maritimi principatus his concederetur. Alia vero interim acciderunt. Nam, Xenophonte auctore Hell. VII. 584., pax quidem facta est inter eos post subactam Corcyram, et post eam eximii Timotheo tributi sunt honores, quorum meminit Aeschines Or. adv. Ctesiph. haud procul a fine: non tamen haec eadem fuit pax, quam noster memorat. Pace enim a Timotheo violata, insulam denuo Lacedaemonii duce Mnasippo Atheniensibus eripuerunt. Interim cum classe mittitur Timotheus, cui tamen, quum tempus ad navigandum frustra contere videretur, imperio abrogato, Iphicrates susceptor est. Xenoph. Hell. VI. p. 585. cf. Demosthen. Or. in Timoth. Iphicrates autem duce, Lacedaemonii e Corcyra fugati sunt, atque tunc demum pax est composita. Xenoph. Hell. VI. p. 593. Quod vero ibidem subiungit Nepos, victoria reportata, *tunc primum* aras publice esse factas, id adversatur testimonio scriptorum, ex quibus Plutarchus memorat in Cimone p. 487, iam antea, post victoriam ad Eurymedontem a Cimone reportatam, aram erectam esse.

In Agellio plurimum Nepos Xenophontem secutus est. Quod quidem intelligitur, cum statim initio ipse referat, Agellium cum a caeteris, tum

eximie a Xenophonte Socratico collaudatum esse. Respicit autem eius Hellenica, tum vero eius librum *de Agefilao rege*, sive huius ipse Xenophon, sive alius est auctor. Non enim me fugit, quod Valckenarius V. Cl., quo, si de coniecturis quaeras, vatem veriore vix reperiās, Xenophontis hoc esse opus negaverit, cui tamen non assentitur Schneiderus in *descript. encom. Agefilai* caet. p. 267. Ut ut sit, pauca apud Nepotem inveniuntur, quae non in Xenophonte quoque legas. Ut, Leotyriden cum Agefilao de regno contendisse, suffragante tamen Lyfandro, Agefilanum antelatum esse. Nepos Agefil. c. 1., cf. Xenophon. Hell. III. 493. Agefil. init. Deinde Agefilaum in Asiam a Lacedaemoniis esse missum, ibique, rogante Tisapherne, cum hoc inducias fecisse, quas ipse constanter observavit, Tisaphernes vero violaverit. Nepos c. 2. cf. Xenophon Hell. III. p. 496. Agefil. p. 652.; quae quidem ita consentiunt, ut nonnulla verbotenus descripta videantur.

Item in c. 3, ubi Agefilai res in Asia gestas exponit, secutus est Xenophontem Hell. III. p. 499 seq. Agefil. p. 654. Moneo tamen Nepotem scripsisse, eum Ephesum reduxisse hiematum exercitum, et dein copias extraxisse ex hibernaculis, cf. Diod. Sic. XIV. 79.; cum Xenophon utroque loco scripserit: *ἐπειδὴ ἕατο ὑνέσθαι*. Quae deinceps scribit (c. 4.), de Agefilai pietate, in obtemperando magistratibus, qui domum cum arcesiverunt, conspicua, de eius reditu per Hellespontum, maxima celeritate confecto, de proelio, quo Athenien-

nienses, Boeotios eorumque socios ad Coroneam fuderit, deque eius clementia, qua noluit hostes, qui in templum aufugissent, violari, haec omnia Xenophontea sunt; vid. Hell. IV. p. 513, 517 seq., Agefil. p. 657. Quae vero ad calcem huius capitis subiungit: *Neque vero hoc solum in Graecia fecit, ut templa Deorum sancta haberet: sed etiam apud barbaros summa religione omnia simulacra arasque conservavit. Itaque praedicabat, mirari se, non sacrilegorum numero haberi, qui supplicibus eorum nocuissent, aut non gravidibus poenis affici, qui religionem minuerent, quam qui fana spoliarent, in iis inquam expresit verba in Agefilao p. 672. Ἀγχιλαὸς μὲν ἱερὰ καὶ τὰ ἐν τοῖς πολεμίοις ἐσέβετο, ἡγούμενος τοῖς θεοῖς οὐχ ἦτον ἐν τῇ πολέμῳ χρῆναι, ἢ ἐν τῇ φιλίᾳ, συμμάχους ποιεῖσθαι. Ἰκέτας δὲ θεῶν οὐδὲ ἐθροῦς ἐβιάζετο, νομίζων ἄλογον εἶναι τοὺς μὲν ἐξ ἱερῶν κλέπτοντας, ἱεροσύλους καλεῖν, τοὺς δὲ βροτῶν ἱέτας ἀποσπῶντας εὐσεβεῖς ἡγείσθαι. Ex hoc autem loco Nepotem corrige, et pro *supplicibus eorum* reponere *supp. Deorum*. Sit autem vera Valckenarii sententia, librum de Agefilao rege non germanum esse Xenophontis, hoc tamen apparet eius auctorem fuisse satis antiquum, cui Nepos fidem haberet. Fateor multa esse in Agefilao, quae in Hellenicis quoque reperias: at cum hic locus ex Agefilao omnino sit desumptus, in Hellenicis autem non inveniatur, ipseque Nepos initio non obscure fateatur, se Xenophontem esse secutum, illudque multis rebus et exemplis ostendat, credi-*

derim Nepotem hunc librum ipsi Xenophonti tribuisse, Cicero saltem Xenophontis hoc esse opus minime addubitavit, si quidem in Epist. ad Lucceium V, 12, ita scripsit: *Unus enim Xenophontis libellus in eo rege laudando facile omnes imagines omnium statuasque superavit*; in quibus non ad Hellenica, sed omnino ad Agesilaum respexit. Alius est locus in Agesilao, p. 668 seq, in Hellenicis non obuius, ubi Agesilai erga Graeciam universam amorem exemplis probat, quem locum fere descripsit Nepos c. 5., itemque expresit Plutarchus in Agesil., p. 604. Dubitari tamen potest, an Agesilaus pugnae, quae circa Corinthum accidit, interfuerit, quod ex Nepote efficias, ubi scribit: *Hic quum una pugna decem millia hostium Agesilao duce cecidissent*; cum Xenophon l. 1. et, qui eum secutus est, Plut. l. 1. scribant, Agesilaum huius rei nuncium accepisse, Generatim Xenophon l. 1. et eius verba premens Nepos in hoc capite studuisse videntur, ut Agesilaum macula liberarent, qua nonnulli eum notarunt. Aliis enim habebatur φιλοπόλεμος, qui τῆς τῶν Ἑλλήνων δουλείας ἀντείχετο, ut videas ex Diodoro XV. 19. Cave vero ne in hac vita nimium auctoritatis Nepoti tribuas, eamque lege percaute. Nam pleraque ex Xenophonte hausit, qui quam eius fuerit studiosus, notum est. Hoc tum in aliis teneas, tum quando c. 6. scribit, Talem se praebuisse Agesilaum, quum Epaminondas Spartam oppugnabat, ut eo tempore omnibus apparuerit, nisi ille fuisset, Spartam futuram non fuisse, quod etiam Xe-

Xenophon agnovit: καὶ εἰ μὴ Κερὲς θείᾳ τινὶ μορῇ προσελθὼν ἐξήγγειλε τῷ Ἀγησίλαῳ, προσκόν τὸ φρόνιμον, ἔλαβεν ἂν τὴν πόλιν, ὥσπερ νεοττικὴν, παντάπασιν ἔρημον τῶν ἀμυνομένων. Hell. VII. p. 643. Alii enim eandem gloriam non Agesilao sed Agidi tribuerunt, ut Theopompus et Anaximenes, quos securus est Diodorus XV. 82. Wesfelingius tamen Vir. Cl. Xenophontem vindicavit; cuius docta disputatio, qua docuit, apud Diodorum pro Agide legendum esse Agesilaum, non parum me movit, cum hic non ille id temporis rex esset Spartanorum ex Proclidarum gente. Vide eum ad Diod. l. l. et ad c. 83. Plutarchus in Agesil. p. 614 seq. Xenophontem sequitur.

P L A T O.

Insigni quoque apud Nepotem auctoritate valuit Plato. Eius Menexenum Nepotem legisse et confulsuisse in Miltiadis vita, supra ad Herodotum indicavi. Quando in Cimone c. 2. huius ingenii dotes laudat, *quod habebat satis eloquentiae, summam liberalitatem, magnam prudentiam cum iuris civilis tum rei militaris*, nescio an Platonem respexerit, qui Theag. p. 126. ed. Serrant, Cimonem inter illustres in civitate viros, qui in re publica administranda excessuerunt, recenset, eumque cum Themistocle et Pericle coniungit. In Alcibiade vero Nepos in multis Platonem secutus

est, in iis praesertim, quae ad Alcibiadis adolescentiam pertineant. Nec mirum, si quidem Plato Socratem saepius aut cum illo, aut de illo loquentem facit, ut adeo e primario fonte hausisse videatur, cum a Socrate eruditus sit Alcibiades, ut scribit Nepos c. 2, quod item multis in locis indicat Plato, cui assentitur Xenophon Mem. I. p. 713, quamquam ipse Socrates apud Platonem in Apolog. negat, se quemquam discipulum habuisse. Paulo post Platonem nominatim citat, quippe qui in Symposio Alcibiadem induxerit commemorantem, se pernoctasse cum Socrate, neque aliter ab eo surrexisse, ac filius a parente debuerit. Locus Platonis est Sympof. p. 217 seq. ubi 219. Alcibiades: εὖ γὰρ ἴστε, inquit, μὰ θεοὺς, μὰ θεῶς, οὐδὲν περὶ τώτερον καταδεδραθηκώς ἀνέστην μετὰ Σωκράτους, ἢ εἰ μετὰ πατρὸς καθήκον, ἢ ἀδελφοῦ προσβυτίον. Ipse Socrates, fatetur se Alcibiadis amatorem fuisse; vid. Platon. Alcib. 1. init.

Praesertim vero Platonis scriptis usus est Nepos in vita Dionis, cuius cum Plato aequalis et amicus esset, non potest quin maxima hinc auctoritas Nepoti accedat. Epistolae in primis Platonis magno ei erant subsidio, inter quas eminet, septima τοῖς Δίωνος οἰκείοις τε καὶ ἐταίροις scripta. Ex ea novit Nepos Dionis *ingenium docile, come, aptum ad artes optimas*. Ita enim ille Ep. VII. p. 327. Δίων μὲν γὰρ δὴ μάλ' ἐνμαθὴς ὢν, πρὸς τε τὰλλα καὶ πρὸς τοὺς τότε ὑπ' ἐμοῦ λόγους λεγόμενους οὕτως ὀξέως ὑπήκουσε καὶ σφόδρα, ὥς οὐδεὶς πώποτε ὢν ἐγὼ προσέτυχον νέων. Quam vero

Ne-

Nepos c. 6. acerbiter ei tribuit, qua in re ei assergitur Plutarchus in Dione p. 961, eandem Plato reprehendit ita: μή οὖν λανθανέτω σέ οτι διὰ τοῦ ἀρέσκειν τοῖς ἀνθρώποις καὶ τὸ πράττειν ἐστὶν ἢ δ' αὐθαδέια ἐρημικὰ ξύνουκος. Epist. IV. extr.

Non tamen Platonem ubivis bene secutus est. Scribit enim c. 2. de Dionysio maiore, hunc, quum Platonem Tarentum venisse fama in Siciliam esset perlata, adolescenti (Dioni) negare non potuisse, quia eum arcesceret, magnaue ambitione Platonem Syracusas deductum esse. Primum enim non arcesitus Syracusas venit, sed sua sponte, immo ἴσως μὲν κατὰ τύχην, ut ipse Plato testatur Ep. VII. p. 326, sive ut Plutarchus scribit in Dione p. 959. θεῖα τι κατὰ τύχην. Dein non magnò fastu splendidoque apparatu Syracusas venit. Ita autem intelligo Nepotis *magna ambitione*, quibus eadem denotare voluisse videtur, ac Plutarchus refert ex suo auctore (Timaeo fortasse, Plato certe haec non memorat), primo eum adventu eximia comitate et honore exceptum esse. Regium enim currum splendide cultum e navi egredienti praesto fuisse; vid. in Dion. p. 963. cf. Plinius Hist. Nat. VII. 30. Hic vero honos ei non a Dionysio maiore sed a minore habitus est, cum ab hoc Athenis arcesitus esset, ut omnino apparet ex Plutarcho. Ter enim in Siciliam venit, semel sub maiore, bis sub minore Dionysio, ut ex ipso Platone cognoscitur; vid. Ep. VII. cf. Diog. Laert. Plar. Segm. 32 sq. Ut haud dubitem, quin duo priora Platonis itinera confuderit Nepos, quaeque

ad alterum pertinerent, ea ad prius retulerit. — Item a Platone recedit, quum c. 5. scribit Heraclidem expulsus esse a Dionysio et Corinthum per fugiasse: is enim, Platone auctore VII. p. 349, Dionysium metuens aufugit inque Carthaginiensium ditionem se recepit. Ex Diodoro et Plutarcho non comperi alios scriptores alia retulisse. In iis contra, quae c. 3. tradit, Platonem tanta apud Dionysium auctoritate valuisse, ut ei persuaserit tyrannidis facere finem libertatemque reddere Syracusanis, vide an respexerit ipsum Platonem ad Dionysium scribentem, Ep. III.

Scio, omnia, quae citavi Platonis opera, Symposio excepto, ab hodiernis criticis nonnullis, in Germania potissimum, Platoni abiudicari. Horum tamen sententiam examinare huius loci non est. Nobis sufficit eadem de his, quae de Agesilao Xenophontis, animadvertisse; eorum auctorem, sive is ipse Plato fuit, sive alius, certe satis antiquum fuisse, cui Nepos crederet: neque probabili ratione statui posse, Nepotem eorum auctorem Platonem non agnovisse. Cicero certe praeclarae epistolae illius ad Dionis propinquos Platonem auctorem habuit, Tusc. Quaest. V. 35.

THEOPOMPUS.

Magno prae caeteris Nepoti usui fuit Theopompus Chius, qui Philippi Macedonis aetate vixit et

Thucydides discipulus fuit. Multa scripsitavit, integ-
 quae eminebant duo palmaria opera historica. In
 altero historiam Thucydides continuavit, et ab
 eo, ubi hic defierat, res Graecas per septemdecim
 annos gestas, sive ad proelium navale ad Cnidum
 conscripsit, duodecim libris. Vid. Diodor. VIII,
 42. XIV. 84. Altero, quod *Φιλippiνά* inscribitur,
 Philippi res gestas persecutus est. Libris quinquaginta
 et octo hoc opus continebatur, ut cognoscitur,
 tum ex aliis, tum ex Diodoro XVI. 3., eorumque
 singuli a variis auctoribus, Athenaeo praesertim,
 saepius citantur. De hoc imprimis opere egit Heerenius,
 de font. Iust. (novi comm. Gott, XV. p. 194.),
 deque Theopompi vita et scriptis disseruit Pflugk-
 ius, Berol. 1827. Haec nos alias uberiore
 disputatione persecuturi, nunc ea tantum
 adiciemus, quae praesenti instituto sufficiant.
 Non inter omnes convenit de virtute Theopompi
 fideque historica. Dionysius Hal. in Ep. ad Ca.
 Pompeium dignum eum iudicavit, qui laudibus in
 coelum ferretur, ob eius in primis in scribendo
 diligentiam et studium, cum ad id multum ap-
 paratum impenderit, et colligendis rebus maximos
 sumtus fecerit. Maximam et auctoritatem tribuit
 Athenaeus III. p. 85. Casaub. *εἰ τις, inquit, τούτοις ἀπιστεῖ, μαθέτω καὶ παρὰ Θεοπόμπου τοῦ Χίου, ἀνδρὸς φιλαλήθους καὶ πολλὰ χρέματα καταναλώσαντος εἰς τὴν περὶ τῆς ἱστορίας ἐξέτασιν ἀνακριθεῖ.*
 Plutarchus vero in Lysandro p. 540. praecipit:
τῷ Θεοπόμπῳ μᾶλλον ἐπαινοῦντι πιστεύειν ἢ ταῖς ἡμέραις. πτέγων γὰρ ἥδιον ἢ ἐπαινεῖν. Noster
 in

in Alcibiad. c. 11. *maledicentissimus* dicitur. Ut quantum valeant, quae ex hoc scriptore hauserit, facile videas. Nempe multum. Si quidem ex inde apparet, fieri haud potuisse, quin Nepos caute eius scriptis usus sit, iis praesertim, quae in virorum virtutibus aut vitiis ponderandis versarentur; accedit, quod in caeteris maxima fide fuit scriptor, ut efficias ex Plutarcho l. l., quam ob rem a nostro, l. l. inter gravissimos historicos recensetur, tum quod reperi, Nepotem eum viros laudantem saepius sequutum esse, vituperantem vero raro aut nunquam. Fuit autem eius historia ita conscripta, ut antiquiora saepius tempora contineret, digressionibus interpositis, quibus nonnunquam in tempora etiam mythica incidit; atque sic intelligo Ciceronem ubi ait de Leg. init., apud *Theopompum sunt innumerabiles fabulae*. Nam hoc non de fabulis esse intelligendum, quas ipse scriptor anxisset, sed, de narrationibus fando traditis, fatis efficitur inde, quod a Strabone l. p. 74. ipse Theopompus diserte professus esse dicitur, se in historia fabulas narraturum melius, quam hoc fecerint Herodotus alique. Qua de re vide Crenzerum in Praef. ad Ephorum Marxii et Wyttenbachiam, Philom. III. p. 302., ubi Marxii Ephori censuram agit; nos vero alias plura dicemus: nunc id unum animadvertamus, his digressionibus tribuendum esse, quod saepius de viris rebusque egit, quae historiam suam longe antecesserunt. Ut libro decimo Philippicorum in cuius postrema parte egit de demagogis Atticis; teste Athenaeo IV. p. 166.

unde nonnulli eam à reliquo libro separantes Theopompum citarunt: ἐν τῷ περὶ Δημαγωγῶν, ut Schol. Lucian. Tim. 29. Tom. 1. p. 142. Reiskii. Ex hoc autem libro Nepos multa petivit, quibus in Cimonis vita enarranda uteretur. Nam, quae duobus postremis huius vitae capitibus leguntur, prope omnia e Theopompo desumpta sunt. Sic enim hic apud Schol. ined. Aristid. Orat. in Cim., quem locum exhibuit Marcius ad Ephorum. p. 224.: οὐδέπω δὲ πάντα τῶν παρεληλυθότων, πόλεμος συμβάντος πρὸς Λακεδαιμονίους, ὃ δῆμος μετακίματο τὸν Κίμωνα, ποίῳ διὰ τὴν προξενίαν χάριξιν ἂν αὐτὸν εὐχέην ποιήσασθαι· ὃ δὲ παραγεγόμενος τῇ πόλει τὸν πόλεμον κατέλυσεν. Nepos vero: *Itaque post annum quintum, quo expulsus erat, in patriam revocatus est. Ille, quod hospitio Lacedaemoniorum utebatur, satius existimans eos et cives suos inter se una voluntate consentire, quam armis contendere, Lacedaemonem sua sponte est profectus, pacemque inter duas potentissimas civitates conciliavit.* Cf. Plut. Cim. c. XVII. In primis autem capite ultimo Theopompum secutus est; ita quidem, ut, etsi alio quodammodo ordine usus, singula prope verba Latine verterit, quod appposito utriusque loco satis apparebit. Sic igitur Theopompus libro decimo Philippicorum apud Athenaeum XIII, p. 533. Κίμων δ' Ἀθηναῖος ἐν τοῖς ἀγροῖς καὶ τοῖς ἀήκοις οὐδένα τοῦ παρκοῦ καθεύδοντα φύλακτα, ὅπως οἱ βουλούμενοί τῶν πολιτῶν εὐεχόντες ἀπαρτίζονται, καὶ λαμβάνουσιν εἴ τις δέοντα πῶν, ἐν τοῖς χωρίοις ἔπειτα τὴν δίσταν παρδόμενον

νῆν Ἀπασιν, καὶ δεῖπνον αἰεὶ εὐτελὲς παρασκευάζεσθαι
 πολλοῖς ἀνθρώποις, καὶ τοὺς ἀπόρους προσιόντας τῶν
 Ἀθηναίων εἰσιόντας δειπνεῖν· ἐθεράπευσε δὲ καὶ τοὺς
 καθ' ἐκάστην ἡμέραν αὐτοῦ τι δεομένους· καὶ λέγουσιν
 ὡς περιήγετο μὲν αἰεὶ νεανίσκους δύο ἢ τρεῖς, ἔχοντας
 κέσματα· τούτοις δὲ διδόναι προέταττεν, ὅποτε τις
 προσέλθοι αὐτοῦ δεόμενος· καὶ παρὰ μὲν αὐτὸν καὶ
 εἰς ταφὴν εἰσφέρειν· ποιεῖν δὲ καὶ τοῦτο πολλοῖς,
 ὅποτε τῶν πολιτῶν τινα ἴδοι κακῶς ἡμφιεμένον, κη-
 λεύει αὐτὸν μεταμφιεσθῆναι τῶν νεανίσκων τινα τῶν
 σωμαλοποιούντων αὐτῷ· ἐκ δὲ τούτων ἀπάντων ἡ-
 δονῆται, καὶ πρῶτος ἦν τῶν πολιτῶν. — Nepos :
 Fuit — tanta liberalitate, quum pluribus lo-
 cis praedia hortosque haberet, ut numquam eis
 custodem imposuerit fructus servandi gratia, ne
 quis impediretur, quominus eius rebus, quibus
 vellet, frueretur. Semper eum pedisequi cum
 nummis fuit secuti, ut si quis opis eius indigeret,
 haberet, quod statim daret, ne differendo videretur
 negare. Saepe cum aliquem offensum for-
 tuna videret minus bene vestitum, suum ami-
 culum dedit. Quotidie sic coena et coquebatur,
 ut quos invocatos vidisset in foro, omnes convo-
 caret: quod facere nullum diem praetermitteret.
 Nulli fides eius, nulli opera, nulli res familia-
 ris defuit. Multos locupletavit; complures pater-
 res mortuos, qui unde efferrentur non reliquis-
 sent, suo sumptu extulit. Sic se gerendo, minime
 est mirandum, si et vita eius fuit secunda et mors
 acerba. — Plutarchus item in Cimón. p. 484.
 eadem hac in re Theopompum secutus est, quam-
 quam

quam Aristotelis traditionem paulisper discrepantem interfecit.

Quamvis Lyfander ea maxime aetate inolaruerit, quam Hellenica Theopompi complectebantur, non tamen Nepos in illius vita hoc multum usus est; Theopompus enim illum plerumque laudat. Libro X. *Ἑλληνικῶν* apud Athenaeum XII. p. 543. de eo testatur, *ὅτι φιλόπονος ἦν, θεραπεύειν δυνάμενος καὶ ιδιώτας καὶ βασιλεῖς, σωφρονῶν καὶ τῶν ἡδονῶν πασῶν κρείττων· γενόμενος γοῦν τῆς Ἑλλάδος σχεδὸν ἀπάσης κύριος, ἐν οὐδεμίᾳ φανήσεται τῶν πόλεων, οὔτε πρὸς τὰς Ἀφροδιαίους ἡδονὰς ὁρμήσας, οὔτε μίθαις καὶ πότοις ἀκαίροις χαρσάμενος.* Tum apud Plutarch. in Lyfand. p. 450. *καὶ γὰρ ἡ πενία τοῦ Ἀνσάνδρου τελευτήσαντος ἐπαλωφθεῖσα φαμερωτέρην ἐποίησε τὴν ἀρετὴν, ἀπὸ χρημάτων καὶ δυνάμεως, θεραπείας τε πόλεων καὶ βασιλείας τοιαύτης, μηδὲ μικρὸν ἐπιλαμπρύνοντος τὸν οἶκον εἰς χρημάτων λόγον.* Nepos veto Lyfandri non adeo fuit studiosus.

In Alcibiade c. 8. tradit Nepos Alcibiadem, cum in Thracia degeret pugnaque ad Aegos statum committenda esset, ad Philoclem Atheniensem praetorem venisse eique suum auxilium obtulisse, quo efficeret, ut Lacedaemonii necessario aut classe conflingerent, aut bellum componerent. His in rebus secutus videtur Theopompum in Hellenicis. Xenophon enim Hell. II. p. 436, haec ita tradit, ut cum Nepotem secutum non esse satis constet. Quamquam non est, quod statuamus utrius traditio sit vetior, cum utrumque et accidere et dicere po-

tue-

tuert Alcibiades. Theopompo autem Nepotem unum esse ducem inde videas, quod inter hunc et Diodorum XIII. 105. omnino conveniat, praesertim vero in sequentibus. Diodorum autem Theopompum auctorem habuisse, post Palmerium, recte monet Wesfelingius. Ne vero te moveat, quod Diodorus pluribus ducibus tribuit, quod Nepos uni Philocli. In causa enim, cur Alcibiadis conditionem non acceperint, ita invicem consentiunt, ut iisdem omnino utantur verbis. Ita enim Diodorus: νομισαντες τῶν μὲν ἡγετομάτων ἑαυτοῖς τὴν μέγιστην ἀπολουθήσειν, τὰ δ' ἐπιτεύγματα προσάψειν πάντας Ἀλκιβιάδῃ. Lego autem πάντας, ut προσάψειν sensu activo accipiatur, prorsus ut illud Luciani: Σιμωνίδῃ δὲ ἔνιοι προσάπτουσι τὴν προμήθειαν ταύτην. Nepos autem scribit: sentiebat si quid secundi evenisset, nullum in ea re suam partem fore: contra ea, si quid adversi accidisset, se unum eius delicti futurum reum. Xenophon l. 1. duces eum abire iussisse refert, αὐτοὺς γὰρ νῦν στρατηγεῖν, οὐκ ἐκέλευον; quem sequitur Plutarchus in Alcib. p. 212., qui tamen Alcibiadis cum contumelia repulsi culpam praecipue in Tydeum confert.

Eodem Theopompo usus videtur, in tradenda Alcibiadis morte c. 10. Xenophontem certe, qui de hac re tacet, consulere haud potuit. Ephorus vero alia omnia tradit in lib. XVII. apud Diodorum XIV. 11. Ex eodem ac noster forte petiit Plutarchus, qui rem licet plenius tradat, cum Nepote tamen in summa consentit. Caeterum Ne-

po-

potem in hac vita Theopompum plurimum confu-
huisse credere licet. Nam cum huius Hellenica
inceperint, ubi Thucydides defierat, non potuit,
quia saepe in iis esset facta Alcibiadis mentio,
quamobrem in cap. 11. diserte eum citat.

In vitis Dionis et Timoleontis procul dubio
Theopompum consuluit. Praesertim vero in illius;
in libris enim Philippicorum quadagesimo primo,
secundo et tertio eum de rebus Siculis egisse,
exorsum a Dionysii Maioris dominatu ad exilium
Dionysii Iunioris, quinquaginta complexum anno-
rum spatium, testatur Diodorus XVI. 71. Qui
tamen locus vitio laborat, ut bene viderunt Ion-
sius, de script. Hist. Phil., et Wesfelingius ad
h. l. Quod vero hic addit, Athenaeum ex libris
Theopompi XXI. XXXIX. et XL. talia citare,
quae Dionysium Maiorem eiusque familiam prae-
cipue tangunt, haec nisi alia obstant, de quibus
suo tempore videbimus, non impediunt, quominus
rursus in libris, quos nuncupat Diodorus, de
hisdem, et quidem plenius egerit, cum in superio-
ribus de iis *ἐν παροῳ* agere potuisset, quatenus
haec cum aliis cohaerent.

In vitis triumvirorum Iphicratis, Chabriae et
Timothei multa ex Philippicis Theopompi hausit.
Hic eorum coniunctim meminit in libro decimo
tertio Philippicorum, ubi de Chabria tractans ita
refert: οὐ δυνάμενος δὲ ζῆν ἐν τῇ πόλει, τὰ μὲν
διὰ τὴν ἀσέλειαν, καὶ διὰ τὴν πολυτέλειαν τὴν αὐ-
τοῦ τὴν περὶ τῶν βίων, τὰ δὲ διὰ τοὺς Ἀθηναίους
ἄπασιν γὰρ εἰσι χαλεποὶ διὸ καὶ εἰλοντο αὐτῶν αἰ-
νῶν.

ἐνθροῖσι ἔξω τῆς πόλεως καταβιοῦν· Ἰφικράτης μὲν ἐν Θράκη, Κόνων δ' ἐν Κύπρῳ, Τιμόθεος δ' ἐν Αἰύβῳ, Χάρης δ' ἐν Σιγείῳ, καὶ αὐτὸς δ' Χαβρίας ἐν Αἰγύπτῳ. Fragmentum exstat apud Athenaeum, XII. p. 532, quod expresit, certe ob oculos habuit Nepos in Chabria c. 3. Quod verò hic ibidem tradit: *Athenienses diem certum Chabriae praestiterunt, quam ante domum nisi redisset, capitis se illum damnaturos denunciarunt. Hoc ille nuntio Athenas rediit, non tamen ibi diutius est moratus, quam fuit necesse.* Haec inquam apud Theopompum nunc quidem non legimus, credere tamen licet haec item eum scripsisse, eaque laudatis verbis praecessisse, ut apud Nepotem, ut sic per sequentia, ratio redderetur eorum, quae antecesserant. Quae ibidem subiungit Nepos de Charete, petita sunt ex libro quadragesimo quinto Theopompi Philippicorum apud Athenaeum L. 1.

Quod tradit Nepos, Iphicr. 2, Artaxerxem, adversus Aegypti regem bellum gesturum, Iphicratem ab Atheniensibus petivisse ducem, quem exercitui, conductitio praeficeret, non ausim statuere, an ex Theopompo, an vero ex alio hauserit. Hoc certe iure mihi videor contendere, eundem ea in re ducem eum habuisse ac Diodorum, qui tradit, eum, rogante Persa, ab Atheniensibus missum esse, et in caeteris omnino cum nostro consentit. Vid. XV. 29, 41. Notandum tamen, secundum Nepotem, Iphicratem conductitio exercitui duodecim millium, Diodoro vero auctore, viginti millium praefuisse. Nam, ita fere est agendum, ut, si pri-

optimū fontem adire nobis non licet, cum cum Nepotē scriptōrem conferamus, qui eodem auctore usus videatur, ut ita, de illius auctoritate et fide historica constet. Quod si rite faciamus, apparebit, quae Nepos c. 1. de Iphicratis meritis tradit, in inveniendis praesertim rebus, quae ad militiam pertinerent, eadem fere esse ac quae legimus apud Diodorum XV. 44. Contra vero, quod c. 2., milites *Iphicratenses* in summa laude fuisse, illud non, ut Nepos, Diodorus retulit ad eorum virtutem et modum, quo erant exercitati, sed ita eos esse appellatos, propter arma et reliquum apparatus, ab Iphicrate inventum. Sed talia non magni sunt momenti; praesertim quod utrumque verum esse potest. Diodorum alii multi sunt secuti. Vid. Wesfeling. ad h. l.

In cap. 3. huius vitae nominatim Theopompus citat, ex eoque tradit Iphicratē remissum nimis parumque patientem fuisse. Hoc videtur confirmari a Diodoro XV. 41.; apud quem Iphicrates Pharnabazē in operibus peragendis tarditatem reprehendit: mirari se dicens, quomodo in sermone celer, in operibus vero tardus sit. Exemplum quod deinceps affert, quo probaret bonum civem fideque eum magna fuisse, quod declaraverit maxime in Amyntae Macedonis liberis tuendis, ex eodem Theopompo profectum crediderim. Omnino enim est consentaneum, eum haec in Philippicis annotasse. Non tamen Nepos hunc bene secutus videtur, si quidem ex epitomatore Trogi Pompeii constat, Eurydicem praeter Perdiccam et Philippum,

quos tantum nuncupat Nepos, filium habuisse Alexandrum et filiam Euryonem. Vide Iustinum VII. 4.

Quod in Chabria c. 1. tradit de huius invento in proelio apud Thebas, cum Boeotiis adversus Lacedaemonios subsidio venisset, omnino cum Diodori traditione consentit; vid. XV. 32. Eodem refert Polyænus II. 1. Assentior Wesfelingis ad Diodorum l. 1. Nepotem ita ex Theopompo scripsisse, quamquam bene, ut opinor, addit, *aut fortasse ex Callisthene*. Huius enim *Ἑλληνικῶν συντάξεως* decem libri tempora, quae inter pacem Graecorum cum Artaxerxe et expilatum templum Delphicum intercesferunt, complectebantur, ut novimus ex Diodoro XIV. extr., XVI. 14.; atque adeo ad Chabriae tempora pertinebant. Bene autem Nepotem suum auctorem, utrumvis tandem, secutum esse, comparatione inter eum et Diodorum instituta satis apparet. Item, quae de statu addit, quam sibi Chabriae eodem statu, in quo victoriam adeptus erat, fieri voluerit, omnino congruunt cum Diodoro XV. 33.

Si vero Theopompum, sive alium, secutus sit in tradenda Chabriae morte, cum is Chium oppugnabat, non certe bene scripsit Chabriam *privatam* in classe fuisse. Diodorus enim XVI. 7. eum *classi* praefuisse testatur, quod item effici potest ex Plutarcho, Phocion. p. 744. quorum uterque eodem ac Nepos auctore usus videtur. De Diodoro saltem noli dubitare. Ostendunt enim haec verba: *ὁ δὲ πᾶσι τῆς ἡττῆς ἀλλαξάμενος τὴν εὐκλεῆ θάνατον, ἀγχο-*

ἡγωνισμένος ὑπὲρ τῆς νεώς καὶ τρωάδης ἐτελεύτησεν.
 Quae cum Nepos ita habeat: *At ille praestare
 honestam mortem existimans turpi vitae, cominus
 pugnans telis hostium interfectus est*, satis ap-
 paret, utrumque eundem scriptorem expressisse.
 Quo modo vero idem Diodorus XV. 36, eum,
 sedecim annis ante, Abderis dolo quorundam inter-
 entum scribere potuerit, non equidem capio, nisi
 per librariorum nomen ibi vitiose transcriptum sta-
 tuamus; cf. Wesfelingius ad h. l.

Quamvis Nepos in vita Agefilai Xenophontem
 potissimum secutus sit, non desunt tamen, quae
 ex alio auctore hausta videantur. Nam quae c.
 6. tradit, cum Epaminondas Spartam accede-
 ret, nonnullos adolescentulos, hostium adventu
 perterritos, ad Thebanos transfugere voluisse,
 quos simulata laudatione recuperaverit Agefilaius,
 de his apud Xenophontem nihil me legere me-
 mini. Defuncta fortasse sunt ex Theopompo: Plu-
 tarchus saltem, quamquam in nonnullis recedit
 a Nepote, eandem tamen rem memorat in A-
 gefilao p. 614., et paulo post Theopompum
 citat. Eundem ante oculos habuisse videtur,
 quando in eadem vita c. 8. scripsit, regem Ae-
 gypti munera cuiusque generis misisse, quorum
 tamen nihil acceperit Agefilaius, unguenta autem,
 coronas, secundamque mensam servis eum disper-
 tiisse. Nam Agefilao dono misisse Aegyptios et
 alia multa et coronarium papyrum scripsit Theo-
 pompus, tum in Hellenicis l. III. apud Athe-
 naeum XV. p. 676., tum iterum ibid. l. XI.

et l. XIII. Phil. apud eundem p. 657. ; qui tamē locus corruptus corrigendus est ex Athenaeo IX. p. 384, ut alias docebo. Ex eodem fortasse mortem Agefilai refert, eiusque corpus cera circumfusus, quod mel non haberent, domum esse delatum. Ea enim de re nihil apud Xenophontem, Consenti Plutarchus in Agefil. extr. ; alia Diodorus XX. 93.

EPHORUS.

Alter Isocratis discipulus erat Ephorus Cumaeus. Utrumque memorat Cicero in Bruto c. 56, ex quo loco utriusque genus cognoscitur. Ait enim ibi Cicerō, traditum esse Isocratem in acerrimo ingenio Theopompi et lenissimo Ephori, dixisse, alteri se calcaria adhibere, alteri frenos. Praeter alia opera, ut *περὶ εὐρημάτων*, quod citat Athenaeus V. p. 182, et VIII. p. 352., aliaque, quae commemorat Vossius de Hist. Graec. p. 66, historiam conscripsit rerum Graecarum, quae per septingentos et quinquaginta annos acciderunt, a reditu Heraclidarum, ad annum, quo Philippus Perinthum obsedit; opusque in triginta libros distribuit, singulis praefatione addita. Sic enim Diodorus XVI. 76. *ὅτε δὲ συγγραφέων, Ἐφόρος μὲν ὁ Κυμαῖος τῆς ἱστορίας ἰσθμῶς κατέγραψεν εἰς τὴν Περίου πολιορκίαν. περιέθηκε δὲ τῇ γραφῇ παράξεις τὰς τε πόλιν*
ἑλ-

Ἑλλήνων καὶ Βαρβάρων, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς τῶν
 Ἡρακλειδῶν καθόδου· χρόνον δὲ περιέλαβε σχεδὸν
 ἑπτὰ καὶ πενήκοντα, καὶ βίβλους γέγραφε
 τριάκοντα, προοίμιον ἐκάστη προθεῖς, cf. idem IV.
 init. Ultimum librum citat Stephanus v. *Μελιταία*.
 Ephori fragmenta collegit et docte illustravit Meyer-
 us Marxius, Carolinuhæ, 1815. Quum igitur
 maximam partem Ephori historia comprehenderet,
 in plerisque vitis eum Nepos perpetuo consulere
 potuit, præsertim cum, iudice Strabone I. XIII.
 p. 924. cf. tamen idem IX. p. 646, vir fuerit,
 ἄξιός μνημης, cuius scripta ita studiose laudat
 Polybius, acerrimo sane vir ludicio et critico in-
 genio præditus, ut diceret, de rebus Græcia
 Eudoxum belle, Ephorum optime scripsisse, apud
 Strabon. X. p. 713. Sunt qui de eius laude
 multum detrahant, quos vide apud Vossium de
 Hist. Gr. p. 66; adversus hos tamen iure vindicatur
 a Marxio p. 63 seq. — Ad ea vero, quae
 scripsit Diodorus I. 39. αὐτὸν ἂν τις παρ' Ἐφώρα
 ζητήσειεν ἐν παντός τρόπου τακριβέα, ὁρῶν αὐτὸν
 ἐν πολλοῖς ἀλιγορημέτα τῆς ἀληθείας, teneatur agi
 de fontibus Nili; qua de re quae incredibilia tra-
 diderint ad unum omnes, qui illos quaerere sus-
 cepissent, notissima res est. Ita quidem ut optimi
 etiam scriptores ea de re haud credibilia referrent,
 inter quos et ipse Herodotus, ut Diodorus iam
 animadvertit I. 37. In caeteris autem, in primis
 vero quæ ad stilum rerumque dispositionem perti-
 neant, quanti idem Diodorus Ephorum faceret, ex
 eo apparet, quod cum boni omnia historici

officio functum declarat: Ἐφῶρος δέ; ita scribit; l. V. init. τὰς κοινὰς πράξεις ἀναγράφων, οὐ μόνον κατὰ τὴν λέξιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν οἰκονομίαν ἐπιτέτυχε.

Qua auctoritate Ephorus apud Nepotem fuerit, haud ita facile dixeris. Occurrunt loca, in quibus illum secutus sit, et ita ut prae Herodoto ei fidem habuisse videatur. Nam quae in Miltiade de colonia Chersonesum deducta deque rebus ad Lemnum gestis memoriae tradidit, non temere, opinor, conieceris, in iis Nepotem Ephorum ducem habuisse, Herodotum certe et Hellanicum eum non secutum esse antea satis ostendimus. Ut adeo nesciam quo potius auctore uti potuerit, quam Ephoro. Atque eo magis adducor ut ita statuum, quod in eadem illa vita Nepos Ephorum omnino consuluit. Nam quae de Miltiadis expeditione adversus Parum tradidit, non ex alio fonte profecta sunt, et ab Herodoteis omnino discrepant. Ex Nepote enim c. 7, efficitur Athenienses sponte sua classem septuaginta navium Miltiadi dedisse, quibus insulas, quae barbaros adiuverant, bello persequeretur, atque inter has Parum. Ex Herodoto autem VI. 132, cognoscimus, Miltiadem ipsum naves, exercitum et pecuniam sibi ab Atheniensibus petivisse, non tamen indicasse, quam regionem peteret, sed tantummodo dixisse, eos, qui ipsum sequerentur, ditiores fore. Accepto autem exercitu, Parum eum navigasse, causam praetogentem, Parios in pugna Marathonia Persis auxilio fuisse, quamquam privata causa eum incitaverat.

Ne-

Nepotis traditio apud Ephorum nunc quidem non superest. Eam tamen ex eius libro X. esse hanc tam inde intelligitur, quod, quae apud Nepotem sequuntur, ad verbum ex illo scriptore sunt descripta, cuius fragmentum exstat apud Stephanum v. Πάρος. Ut hand dubitem, quin totam illam rem Nepos apud Ephorum legerit, cuius posterio rem partem tantummodo exhibuit Stephanus, ut quae sibi in re, quam narrare vellet, satis erat. Fragmentum Ephori apponam cum Nepotis verbis:

ὁ δὲ Μιλτιάδης, τῶν μὲν ἄλλων νήσων τινὰς ἀποβάσεις ποιησάμενος, ἐπάρθη· Πάρον δὲ εὐδαιμονισμένην καὶ μεγίστην οὖσαν τότε τῶν Κυκλάδων καθέζεμενος ἐπολιόρκει πολὺν χρόνον, τῆς θαλάττης εἰργων, καὶ κατὰ γῆν μηχανήματα ἔργων. Ἦδη τῶν τείχων πεπιόντων, καὶ ἐπὶ τὸ παραδιδόναι τὴν πόλιν διωμολογημένων, ὅλης τινὸς ἔβ' αὐτομάτου, περὶ τὴν Μύκονον ἐξαφθείσης, οἱ μὲν Πάριοι τὸν Δάτιν αὐτοῖς πυρραίνῃ ὑπολαβόντες, ἐψεύσαντο τὰς ὁμολγίας, καὶ τὴν πόλιν οὐκ ἐπὶ τοῦ Μιλτιάδου παρέδοσαν. —

Nepos. — Nonnullas vi expugnavit: ex his Parum, insulam, quibus elatam, quum oratione reconciliare non posset, copias e navibus eduxit, urbem operibus clausit, omnique commœtu privavit; deinde vineis ac testudinibus constitutis proprius muros acoesit. Quum iam in eo esset, ut oppido potiretur, procul in continenti locus, qui ex insula conspiciebatur, nescio quo casu, nocturno tempore incensus est: cuius flamma ut ad oppidanis et oppugnatoribus est visa, utrisque venit in opinionem signum a clasfariis regit

datum. i. Quae factum est, i. ut. Paris a deditione deterrerentur. Hoc tamen offendit, quod secundum Ephorum pacta de urbe tradenda iam fuerint inita, quid enim alioquin significat, ἐπεὶ οὐκ ἔστιν ἀποδοῦναι? cum tamen Nepos referat Paris orationibus non potuisse reconciliari. Non autem est mirandum Ephorum tam diversa scripsisse ab Herodoto, cum huius iam tempore variae illius rei narrationes essent sparsae, ut ipse testatur VI. 134. — In sequentibus, quibus exponit, quid Miltiadi Athenas reverso acciderit, eundem Ephorum secutus videtur, et si id certo dici non possit, cum huius traditio perierit. Nam pertinent haec ad ea, quae ad Parum acciderunt, Herodotus saltem, quamvis univere cum Nepote consentiat, ei non fuit auctor, ut inde cognoscitur, quod Nepos scribit, cum Miltiades, pro se ipse dicere non posset, pro ea verba fecisse eius fratrem Tisagoram. Herodoto autem auctore non frater, utpote qui iam antea obierat, vid. Herod. VI. 38, 39, sed amici Miltiadem defenderunt. Id. VI. 136. Nominis variam scripturam non moror: teneatur tamen Tisagoram Nepotis, Stesagoram esse Herodoti.

Ad Ephorum respexit Nepos in Themistocle c. 9. scribens: *Scio plerosque ita scripsisse, Themistoclem Xerxe regnante in Asiam transisse.* Inter hos enim scriptores Ephorum fuisse constat ex Plutarcho, Them. p. 125. Nepotem vero ea in re neque Ephorum, neque caeteros, quos ibi citat Plutarchus, sed Thucydidem secutum esse, ipsa fatetur, ut suo loco vidimus. Fortasse

ex

ex Ephoro habuit illud in Cimone c. 1: *Ἡς-ση*
manubiis Athenarum arx, qua ad meridiem veni-
git, est ornata. Eadem enim leguntur apud Plu-
 tarchum in Cimone p. 487, qui paulo ante Epho-
 rum citaverat. Ita ille: *πρωθέντων δὲ τῶν αἰχμα-*
λώτων λαφύρων, εἰς τε τὰ ἄλλα χρήμασιν, ὃ δῆμος
ἐξέφωσθη, καὶ τῇ ἀγορῇ τὸ νότιον τεῖχος κατεσ-
κεύασεν, ἀπ' ἐκείνης εὐπορήσας τῆς στρατείας. Dixi
fortasse ex Ephoro, nam quod paulo antea citatur
 a Plutarcho, non tamen certo inde efficitur, caetera
 ex eodem esse desumpta; satis sit, interim Nepoti
 fidem accedere ex consensu inter eum et Plutar-
 chum. Maiori iure statuere licet, quae in Lyfan-
 dro c. 3. scribit, de oraculis frustra ab eo ten-
 tatis, quibus fretus reges Lacedaemoniorum tol-
 leret, tradidisse Nepotem ex Ephoro, si quidem
 huius traditio plenius exstat apud Plutarchum in
 Lyfand. p. 447. et cum Nepote fere consentiat.
 De causa tamen huius conatus non convenit inter
 scriptores. Nostro auctore, causam praebuit do-
 lor, quo incensus erat propter sublatam decemvira-
 lem potestatem ab ipso constitutam. Aliam profert
 Plutarchus. Diodorus autem XIV. 13. elato illud
 eius propter successus lanimo tribuit. Quoscumque
 tandem auctores in hac vita, misere corrupta et
 lacunarum plena secutus sit, id saltem apparet, hos
 Lyfandro non multum fuisse, ut neque plerique
 fecerunt. Quominus credam verba, quae leguntur
 apud Ciceronem *de Senectute* c. 17: *Lyfandrus*
Lacedaemonius vir summae virtutis esse germana.
 In Oeconomico certe Xenophontis, unde locum po-
 ti-

tierit Cicero, ea nondum inveni. Vide Xenoph.
p. 830.

Plura Ephori vestigia apud Nepotem non comperi. Unde intelligitur non admodum eo usum esse Nepotem, si potissimum cogitemus, illius *Ἑλληνικά* tantum historiae campum lustrasse, atque adeo multa eum praebuisse, quae tum alii tum Nepos consuleret.

D I N O N.

Magna auctoritate apud Nepotem erat Dinon (*Δίων* sive *Δείων*). Huius enim de Persicis rebus plurimum se credere ipse confessus est in Conone extr. Vixit Artaxerxis Ochi et Philippi, Amyntae filii, temporibus. Fuit enim pater Clitarchi, quī Alexandri Magni aetate floruit. Scripsit de rebus Persicis, sive Persarum historiam. Nam utroque modo hoc opus citatur. Multi illud ad partes vocarunt. Athenaeo citatur II. p. 67. *Δείων* [*Δείων*] ἐν τῇ Περσικῇ πραγματείᾳ. IV. p. 146. *Δίων* ἐν τοῖς Περσικοῖς. Item XIII. p. 560. Et Aelianus, quomodo Semiramis Asfyriorum imperium, sibi vindicaverit ex Dinone narrat, V. H. VII. 1. Haud facile dicitur quot libris opus confiterit. Tertius tamen liber citatur ab Athenaeo XI. p. 503, et quintus ab eodem XIII. p. 609. Item Diogenes Laert. in prooem. quintum τῶν ἰσοπέδων citat; qui et in Protagora laudat eum: ἐν

Πι-

Νεποτις. Dolehdum profecto huius auctoris fere non nisi nomen superesse, praesertim quod, quum saepius a veteribus memoretur, credere licet, eum magni nominis scriptorem fuisse, quasis Nepoti visus est, cum ei maximam fidem daret, cui plurimum in rebus Persicis crederet. Quae ipsa causa me adducit paene, ut existimem, multos locos ad Persica tempora pertinentes, qui apud Nepotem obvi, ab aliis scriptoribus deflectunt, ex Dinone esse haustos. Huc pleraque in vita Cononis refero, quae quidem aliter omnino a Xenophonte tradita sunt, ut suo loco notavi. Quamquam iis in rebus praeter eum Ctesiam consulere potuit, quippe quem in nonnullis a Xenophonte dissentire scribit Photius Cod. LXXII., deque hisce rebus multa scripsisse patet ex Plutarchi Artaxerxe.

Dinonem ante oculos habuit Nepos quando in Themistocle c. 9. scribebat. *Scio plerosque ita scripsisse* cact., vide supra ad Ephorum. Nam etiam Dinonem inter hos scriptores fuisse, legimus apud Plutarchum, Them. p. 125. Horum vero traditionem Nepotem non secutum esse, supra iam notavi.

Cononem a Teribazo in vincula coniectum esse, effugisse tamen, habet ex Dinone. Vid. Nep. Con. extr. Hoc tamen addubitavit Dinon, utrum Teribazo sciente, an imprudente factum esset. Xenophon vero, Hell. IV. p. 538., tantummodo tradidit, eum coniectum esse in vincula et Teribazum ad regem profectum esse illud indicaturum; ut, quid sibi faciendum esset, cognosceret. Alii

fcri-

scripto reliquerunt, Cononem ad Regem abductum esse, ibique periisse. Diodorus rem in medio reliquit, mortem certe eius dissimulavit, XV. 43. cf. XIV. 85., fortasse propter dissenfum inter scriptores.

HIERONYMUS CARDIANUS.

In censum nunc venit Hieronymus Cardianus, qui floruit sub Alexandri Magni successoribus. Fuit enim Eumenis amicus et civis, teste Diodoro XVIII. 50. Scripsit historiam sui temporis, sive *τὰς τῶν διαδόχων ἱστορίας* ut notat Diodorus XVIII. 42, in qua etiam Alexandri res attingit, ut ex Euida Novimus, qui addit eum historiam suam ad tertium Ptolemæum perduxisse. Posterior pars dicitur fere, *ἡ περὶ τῶν ἐκτελέων πραγμάτων*, quomodo a Dionysio citatur, Ant. Rom. I. 6. Haec posterior pars ne confundatur cum superiore, quae est *περὶ τῶν διαδόχων*, hi enim ipsi sunt Alexandri successores, qui imperium inter se dividerunt, *ἐκτελέων* vero horum posteri; ut erudite pro more animadvertit Vossius de Hist. Gr. p. 75. qui aliorum ea in re errores iure reprehendit. Cf. Weseling. ad Diod. I. 3. Cum igitur ea esset Hieronymi historiae ratio, dubitare vix licet, quin Nepos in Eumenis vita eum principem ducem habuerit. Nepos quidem, ut non nisi raro auctores suos memorat, sic in hac etiam vita nullum

nun-

nuncupat. Alia igitur via ineunda est, ut nimirum, comparatione instituta inter eum et alios scriptores, appareat quorum traditionibus sit usus, modo de illis hoc constet. Ex Plutarcho autem, qui neque fontem, quem adierit aperuit, parum aut nihil sapimus. Diodorus tamen omnia nos nescire noluit. Saepius laudavit Hieronymum historiarum scriptorem, ut in locis modo adductis, tum XEX. 44. et 100. Ut haud dubitem, quin magnam partem ex eo hauserit. Nepotem autem et Plutarchum eòdem ac Diodorum habuisse duces satis apparebit, si ostendero in plerisque inter eos convenire.

Statim hoc animadverto, in proelio Eumenis adversus Craterum et Neoptolemum; in qua notanda prudentia Eumenis, in eo conspicua, quod milites latuerit, cum quo hoste proelium essent commissuri, cf. Plut. in Eum. p. 586. Eminet in hac pugna singulare certamen, in qua Eumenes Neoptolemum obruncat. Haec tum a Diodoro XVIII. 31. tum a Plutarcho p. 587. eodem modo tradita sunt. Eumenem Craterum semivivum ex arce elatum tecereare voluisse, caët., Diodorus non memorat, Plutarchus autem Gorgiae, uni ex Eumenis ducibus, hoc tribuit.

Deinde, in cap. 5, egregie consentit cum Diodoro et Plutarcho, ubi tradit Eumenem capitis damnatum esse, cf. Diod. XVIII. 37. Plut. p. 587, tum in narranda eius obsidione in castello Noris, cf. Diod. XVIII. 41. Plut. p. 589., et in narratione interiecta de equorum exercitatione cum ob-

obsidebatur, Diod. XVIII. 42. Plut. ibid. Porro, quae sequenti capite legimus, misisse Olympiam literas ad Eumenem consultum, utrum repetitum Macedoniam veniret, cui primum Eumenes suaserit in Epiro maneret, postea tamen permotus ipse constituerit exercitum comparare, ut Alexandri liberorum rebus opitularetur, item leguntur apud Diodorum XVIII. 58. Tum quod de eius invento refert, quo sibi ipse imperium compararet c. 7., cf. Diod. XVIII. 60. et Plut. p. 591. — Subit tamen mirari, qui Nepos scribere potuerit, Eumenem invidiam veritum esse, *quam tamen effugere non potuit*. Nam secundum Plutarchum τὸν μὲν φόβον ὁ Εὐμενὴς ἐθιγάκεν τῷ τὰ χεῖματα μὴ λαβεῖν. Eadem refert Diodorus. Quod tamen an ita possit conciliari, ut ille de postremo vitae tempore, hi de eo, quod adventum Eumenis proxime excepit, loqui intelligantur, ut Bosius explicuit, nescio. — In narranda expeditione Antigoni contra Eumenem et stratagemate, quo hic illum illuserit, eosdem secutus est auctores, ac Diodorus XIX. 37. seq. et Plutarchus p. 592. Quamquam in minutis discrepare videntur. Nam Nepos c. 8. Antigonum suis imperasse refert, tum alia comparare, tum *cibaria cocta*. Diodorus vero c. 37. scribit ἀνυπαγία, qua tamen de re vide Wasselingium ad h. l. et Gebhardum ad Nepotem l. l. ab Wesfel. laud. Dein, ad verba: *suspicio adlata est ad Eumenem hostem appropinquare*, notandum: Plutarchum p. 592. ad Peucestam, Diodorum ad utrumque nuncium esse
al-

allatum, scripsisse. Denique, Eumenes, consilium suum apperrens, a Nepote dixisse fertur: *quod diebus quinque hostis transire posset, se effecturum, ut non minus totidem dierum spatio retardaretur.* Diodorus et Plutarchus idem consilium memorant, hic tamen scribit: *ὅτε τοῦτο ὕστερον ἡμέρας 5 ἡποδοιοῦνται παρὰ τὴν ἐξουσίαν*, et ille: *ὕστερον ἡμέρας τοῦτο 5 τέρπει.* Ipsum vero strategema felicemque eius eventum, cum Nepote Plutarchus et plenius Diodorus ita exponunt, ut communem omnes fontem habuisse videantur. Tandem prodicione detectam esse Eumenem, cum Nepote c. 10. referunt Diodorus XIX. 43. et Plutarchus in vita extr. Caetera eius fata parcius ab illo, copiosius ab hoc et Nepote, plane quidem inter se consentientibus, traduntur. Nam, quae praecepisse Antigonus dicitur, ut praefectus custodum Eumenem servaret, ut acerrimum leonem aut ferocissimum elephantem; Eumenis cum Onomarcho confabulatio, magni eius animi egregia testis; postremo, eius mors et honores ipsi mortuo ab Antigono habiti; haec omnia apud utrumque ita leguntur, ut communem fontem non animadvertere non possis.

Apparet, quantum in hac vita difficillima sane, conveniat inter scriptores. Ut adeo, tametsi fontem ipsum digito monstrare non possimus, ex illo consensu tamen non parum auctoritatis Nepoti accedat. Quamquam hoc non de omnibus aequale valet. Sunt enim, in quibus Nepos ab aliis omnino discrepet; ut quod c. 5. memoriae prodidit, Perdiccam interfectum esse a Seleuco et An-

figono, rerumque summam ad hunc delatam esse, Diodorus enim XVIII. 36, cui alii assentiuntur, (vid. Wesfel. ad h. l.); tradit, nonnullos equites ad Perdiccae tentorium se contulisse, eumque trucidasse, accusatum a multitudine, quod eius culpa multi periissent, atque eo interfecto, Pythonem et Arrhidaeum rerum summae praefectos esse. At equidem neque evincere studeo Nepotem semper suum auctorem, hac praesertim in re, bene secutum esse, neque eundem perpetuo habuisse auctorem quem alii. Moneo denique me haud ita statuere omnes illas res, quas adduxi, ut consensus inter Nepotem et alios appareret, ex uno Hieronymo haustas esse. Alii scriptores, quorum neque scripta ad nos pervenerunt, sua procul dubio contulerint. Id unum volo, omnes hunc auctorem in Eumenis vita tradenda principem habuisse, quod vel ex laudibus intelligitur, Eumeni perpetuo ab iis tribus, quibus certe non alius facile tam eum cummulaverit, quam Hieronymus, qui Eumeni carissimus semper fuit; ut certissimum huic opinioni praesidium inde parari optime existimet Heerenius de font. Plut. comm. II. (in comm. Gott. rec. vol. III. p. 68.)

TIMAEUS.

Non pauca Nepos debuit Timaeo, haud confundendo cum Locro eiusdem nominis, philosopho Pythagoreo. Filius erat Andromachi Tauromenitae.

Diod.

Diod. XVI. 7., et vixit Ptolemaeorum Lagi filii, et Philadelphi aetate. Cf. Vosius de Hist. Gr. p. 80. Tum aliis scriptis, tum vero historicis inclaruit. Nam conscripsit historiam Siciliae, opere satis amplo, ut videtur, si quidem librum decimum quintum citat Diodorus XIII. 83. et vicesimum secundum Athenaeus VI. p. 250., qui multis aliis in locis eius *ἱστορίων* meminit. Eximie fere celebratur a veteribus; ob dicendi tamen genus potissimum, ut a Cicerone de Orat. II. 14. : *Timaecus*, inquit, *longe eruditissimus, et rerum copia et sententiarum varietate abundantissimus, et ipsa compositione verborum non impositus, magnam eloquentiam ad scribendum attulit.* Fidei vero eius multum detrahunt, quoniam iniquiorem saepius in multos sese praebuit, quod testatur Clemens Alex. Strom. I. p. 316. : Pott., et iam pridem in eo reprehenderat Polybius Exc. XII p. 659. Casaub. Huc item pertinet locus Diodori, quamquam caeteroquin eandem ac Cicero ei laudem tribuit. *Τίμαιος μὲν οὖν μεγίστην πρόνοιαν πεποιημένος τῆς τῶν χρόνων ἀκριβείας, καὶ τῆς πολυταιρίας πεφροντι- καὶς, διὰ τὰς ἀναιρούς, καὶ μικρὰς ἐπιτιμήσεις εὐλό- γως διαβάλλεται, καὶ διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἐπιτι- μῆσεως Ἐπιτίμαιος ὑπὸ τινων ὀνομάσθη.* lib. V. init. Hoc cognomine quoque insignitur a Callimachio Istro apud Athenaeum VI. p. 272. et a Strabone XIV. p. 949., quem locum corruptum Casaubonus melius quam Xylander restituit. Quamobrem Nepoti in Alcib. c. 11. *maledicentissimus* vocatur; unde colligere licet, Nepotem in quibus eo usus sit,

caute admodum etiam secutum esse. In multis autem cum Timaeum consuluisse, vel inde intelligitur, quod eum inter gravissimos historicos recensuit.

Vestigia autem Timaei deprehendo, ubi Nepos in Alcib. c. 4. tradit, Alcibiadem, cum Siciliam reliquisset, arcesitum ab Atheniensibus, clam se custodibus subduxisse, et inde primum in Elidem, deinde Thebas venisse. Nam postea c. 11. eadem plenius retulit, eum Thebas venisse, ubi adeo studiis Thebanorum inservierit, ut nemo eum labore corporisque viribus posset equiparare. Quo loco etsi cum Theopompo et Timaeo, Thucydidem memoret, hunc tamen hac in re Nepotem non secutum esse, inde apparet, quod Thucydides quidem VI. 61. tradit, Alcibiadem primum in agrum Thuriorum venisse, indeque in Peloponnesum profectum esse; Thebas tamen eum venisse ne memorat quidem, ut adeo h. l. Timaeum tantum et Theopompum Nepos secutus videatur. Ac nescio, an idem efficiatur ex ipsius Nepotis scribendi ratione, qui cum primum hos memorasset, ut duos maledicentissimos, qui tamen in Alcibiade laudando mirifice conspirassent, statim hanc rem ita subiungit: *nam ea, quae supra diximus, de eo praedicarunt: atque hoc amplius, quum Athenis, splendidissima civitate, natus esset, omnes splendore ac dignitate vitae superasse, postquam inde expulsus Thebas venerit caet.* Eadem de Alcibiade Thebis degente scripsit Satyrus apud Athenaeum XII. p. 534.: *ἐν Θήβαις δὲ σομαστικὸν καὶ γυμναζόμενος τῶν Θηβαίων αὐτῶν μᾶλλον βοιωτίας.*
Fuit

Fuit is Peripateticus et scripsit *περί τῶν βίων*; eodem testa XII. p. 541. XIII. p. 557.

Quae in Dione c. 2. tradit de Dionysii maioris morte, ex Timaeo hausit; eadem enim hic refert, apud Plutarchum in Dione p. 960. An eundem secutus sit, in eadem vita c. 4. tradens, Dionysium verentem, ne sibi a Dione infidias struerentur, huic triremem dedisse, qua Corinthum devehetur, haud ita facile dixeris. Non enim ea in re omnino inter scriptores convenit. Diodorus XVI. 6. refert Dionem sibi metuentem fugam in Peloponnesum capescivisse; Plutarchus p. 964. ex Timaeo memoriae prodidit, Dionem a tyranno *εἰς ἀνατολὴν* coniectum esse, ut in ora Italiae exponeretur, cuius rei causam fuisse, quod Philistus eum coniurationis cum Carthaginensibus accusavisset. Plato, in causa rei, cum Timaeo consentit, deinde solus scribit tyrannum Dionem imposuisse *ἐκ τῶν ἐπὶ τοῦ Ἰταλίου* Ep. VII. op. 329. Optime autem Nepos scripsisse videtur, Dionem Corinthum esse deventum. Diodorus enim item scribit, eum in Peloponnesum profectum esse. Et quavis Plutarchus reuocet nautas iussos esse, in Italiam eum deponere, eum tamen in Peloponnesum venisse, sciente tyranno, ex sequentibus apparet. Exi vero Nepos Timaeum non omnino bene secutus sit, hunc tamen eum ante oculos habuisse crediderim, propter haec verba: *Id. quum multi indignarentur, magnaeque esset invidiae tyranno, Dionysius omnia, quae moveri poterant Dionis, in naves imposuit, ad eumque misit.* Eadem enim Plutarchus, quem Ti-

maum secutum esse monui, aliis verbis declarat.:
 τοὺς μὲν φίλους παρεμυθεῖτο καὶ τὰς γυναῖκας, ὥς
 αὐτοὺς φηγῆς ἀλλ' ἀποδημίας τῷ Διῶνι γεγενημένης, ὥς
 μὴ τι χεῖρον ὀργῇ πρὸς τὴν αὐθάδειαν αὐτοῦ παρόν-
 τος ἀμαρτεῖν βιασθεῖη· δύο δὲ ναῦς παραδούς τοῖς Διῶ-
 νος οἰκιστοῖς, ἐπέλευσεν ἐκθεμένους ὅσα βούλοιτο τῶν
 ἐκείνου χρήματα καὶ θεραπεύοντας ἀπάγειν πρὸς αὐτὸν
 εἰς Πηλεπόννησον.

An in exponendo Dionis in Sicilliam reditu ci 5. Timæum secutus sit, dubitari potest. Crediderim tamen. Quae enim hac de re tradit Plutarchus p. 968. ex Theopompo, quem laudat, maxime hausta sunt, et a Nepotis traditione discrepant. Egregie autem concinunt Nepotis et Diodori tradita XVI. 9. siue res ipsas, siue narrandi modum spectemus, ut eundem auctorem ambo secuti videantur. Ex eodem vero Diodoro corrigendum est Nepotis illud: *impertum munitum* quingentis *longis navibus*. Librariorum peccato ita legi pro *quadringentis* autumat Wesfelingius ad Diod. l. I. Qui non repugno, si quidem aliorum scriptorum testimonio haec lectio confirmatur.

In Timoleontis vita maxima Nepoti Timaei erat auctoritas, exempli illius laudatoris, cui tamen socios adiunxit, Theopompum et Ephorum. Quod statim apparet ubi Nepos scribit, Timoleontem Corinthum a dominatione fratris Timophanis liberasse. Eadem enim ex his scriptoribus memorat Plutarchus in Timol. p. 237. Ibi legimus Timoleontem insidias fratri struxisse, assumtis e domesticis Aeschyle, ex amicis vate quodam, quem Theopompus

Sa-

Satyrum, Ephorus vero et Timaeus Orthagorastem vocant. Quem vero e tribus Nepos secutus sit, haud facile dixeris, cum nominibus non additis, pariter ut Diodorus XVI. 65, tantum scripserit, fecisse id Timoleonem per *haruspice*m, *communemque affinem*, cui soror, ex iisdem parentibus nata, nupta erat. Plutarcho vero auctore, non communis hic erat Timoleonis et Timophanis affinis, sed huius uxoris frater. Uter verius scripserit nescio.

In eo vero hos optime Nepos secutus est, quod scripsit, Timoleonem ipsum caedi non modo manus non attulisse, sed ne adspicere quidem fratrem sanguinem voluisse. Theopompus enim, Ephorus et Timaeus eum paululum recessisse, obvolutoque capite lacrymabundum constituisse tradunt; ut quomodo Diodorus l. c. ipsum Timoleonem in foro obambulantem fratrem obtruncasse scribere potuerit, non equidem exputo. Tum in sequentibus ad hanc rem pertinentibus egregie Nepos cum Plutarcho consentit, siue potius cum iis, quos hic auctores habuerit. Item in iis, quae de rebus in Sicilia gestis refert; ut Dionysium ab eo devictum et Corinthum missum esse et Hicetam superasse (cf. Plut. p. 241. seq.), et Carthaginenses fugasse (cf. idem p. 250.) et Mamercum cepisse (idem p. 252.). Optime autem ex hoc loco et Nepote Wesfelingius correxit Diodorum, apud quem XVI. 69. *Máqao*s perperam pro *Mámpao*s legebatur. Sed otiosum foret plura ad partes vocare, quibus indicaretur, quantopere Nepos in Timoleonis

vita cum Plutarcho consentiat, cum omnia fere essent revocanda. Nam: quae deinceps adduxit exempla, de eius tolerantia caeterisque virtutibus, eadem apud Plutarchum legimus, inter quae eminent Timoleontis reponsa ad Lamestum (Plutarcho p. 253. *ἀσφύγιος* dicitur) et ad Demaenerum. Ut appareat eosdem Nepotam duces habuisse, Ephorum, Theopompum, praesertim vero Timaeum; cui in celebrandis Timoleontis virtutibus tantam fidem tribuit, ut non sit dubium, quin ei assensus sit, Timoleontis operum, si a fratris fato discesseris, nullum fuisse, cui non item Sophoclis illud acclamaret: *ὦ θεοί, τίς ἄρα Κύνειος ἢ τίς Τυμωῶν τοῦδε ξυγγραφεύς.*

DURIS SAMIUS.

Duris Samius, quem *hominem in historia diligentem vocat* Cicero Ep. ad Att. VI. 1., vixit Ptolemaei Philadelphi aetate. De eo vide Fabricium Bibl. Gr. I. 676. ibique Harles. Scripsit historiam Graecam, cuius librum decimum sextum laudat Athenaeus XII. p. 342. et vicesimum secundum idem XII. p. 535. Ut appareat, satis amplum fuisse opus. Instum tamen a Philippi demum cepit exordis, ut novimus ex Diodoro XVI. 60. Unde intelligitur, quamquam hoc opus Nepoti hand. fuerit incognitum, non tamen tanto ei usui fuisse, quam eius commentarium *περί τῶν Σαμίων* *ἱστορίας*.

Lyfandro. Sic enim credo bene contaxisse Scheighaeu-
ferum ad Athenaeum pro *Lyfandro*, ut opus sit: *Samio-
rum annales*, non vero agere intelligatur de Samio-
rum limitibus. Non quidem multa vestigia apud
Nepotem invenio huius scriptoris, quae tamen ex
eo hausta sunt, maximam partem ex posteriori
hoc opere petita videntur. Huc refero, quod in
Lyfandro c. 1. scribit, hunc post devictos Athe-
nienses elatum fuisse, et maxime sibi indulgisse.
Nam Duris elati animi *Lyfandri* plura exempla
exhibet, apud Plutarchum in *Lyfandro* p. 433.
Unde, cum appareat Duridem *Lyfandro* non ad-
modum favisse, in multis hunc scriptorem Nepotem
in *Lyfandro* consuluisse arbitror, cum nec magno
eum favore prosequatur.

Quae Nepos tradit in *Timotheo* c. 3. generatim
consentiant cum illis, quae legimus apud Diod.
Sic. XVI. 21. Scilicet Samium defecisse, eoque
classem Athenienses misisse, cui expeditioni inter-
fuerint Iphicrates et Timotheus, non duces, sed,
ut sua, qua erant, auctoritate, et consilio, duci
adescent. Pugna tamen est de roace, quem Ne-
pos Menestheum, Diodorus Charetem fuisse tes-
tatur, in reliqua narratione Nepos Menesthei
non amplius meminit, omniaque quae Chareti
Diodorus, eidem Nepos tribuit, ut praestare
videatur Diodori traditio. Quod deinceps re-
fert, magnam ortam esse tempestatem, item tra-
dit Diodorus, qui eam accidisse testatur, cum
Byzantium obsidebatur, Sami obsidione iam soluta,
Nepos vero ad Samium eam accidisse scribit.

Eundem tamen scriptorem utrumque secutum esse, ex consensu universae narrationis efficitur, tum ex iis, quae uterque memoriae prodidit de Timotheo et Iphicrate a Charete accusatis. Quem vero secuti sint, etsi certo dicere non habeo, Duridem tamen Samium crediderim, sive in Annalibus Samiorum, sive in Historia Graeca, quae ad haec tempora pertinuit, siquidem id temporis iam valens erat Philippus, ut Nepos ait. Hoc saltem affirmaverim Nepotem Theopompum non esse secutum, propter id, quod deinceps tradit, Timotheum odio ingratae civitatis coactum, Chalcedem sese contulisse, quum Theopompus tradiderit, eum Lesbum concessisse, apud Athenaeum XII. p. 532. Unde apparet, quam parum hac in re sibi constiterit Nepos, qui in Chabria ex Theopompo tradidisset, Lesbum Timotheum venisse, nunc vero alia omnia.

—

—

NEANTHES CYZICENUS.

—

Duridē aequalis fuit Neanthes Cyzicenus, discipulus Philisci, Milefii Oratoris; eius, qui Ilocratibus auditor fuerat, Suida auctore v. *Νεανθης*. Meminir eius Strabo I. p. 76. Scripsit praeter alia, de quibus ad Harlesium ad Fabricium B. G. I. p. 684, *Ἑλλησινά*, quorum librum tertium et quartum citat Athenaeus XIII. p. 576. Hunc secutus Nepos, Themistoclis patrem uxorem du-

xis-

xiae Malicarnassiam civem, tradit in Them. c. 1. Ita enim memoriae prodidit Neanthes apud Plutarchum in vita init., ubi videbis de huius uxoris tum nomine, tum patriâ, inter scriptores non convenisse; cf. Aelianus V. H. XII. 43. Recedit autem ab eodem, ubi in hac vita c. 10. agit de urbibus Themistocli ab Artaxerxe concessis. Nam praeter tres, Magnesium, Lampacum, et Mynta, quas plerique auctores, eosque secutus Nepos, tantummodo memotant, Neanthes et Phanias commemorant Percotam et Palaecephum, ut constat ex Phitarcho Them. p. 127. et ex Athenaco L. p. 29. Nepos Thucydidem secutus est.

ANAXIS ET DIONYSIODORUS.

Non aliam facile in Nepote vitam invenias, quae tantam laudis materiem auctori praebuerit, nullam item, quam tantis laudibus celebraverit, quam Epaminondae et Pelopidae. At paucae etiam sunt, quarum fontes indagare difficultius sit. Complectuntur quidem Xenophontis Hellenica horum duorum virorum tempora; vel hospes tamen in eius operibus his fit necesse est, qui nesciat, quantopere hic Lacedaemoniorum studiosus, illorum virorum laudes depresserit, ut adeo Nepos, quamquam in nonnullis eum Xenophontem confelsisse haud negamus, in vitis Epaminondae et Pelopidae, quae quasi propriusque sunt laudatio-

vidones, eum omnino sequi non potuerit. Frustra quaesieris in Pelopida Plutarchi, quem auctorem hic habuerit. Duces enim suos non memorat et non nisi *ἀπὸ τῶν παλαιῶν* Ephori et Callisthenis meminit; ut comparatione instituta, ne sic quidem quicquam proficiamus. Quo magis dolemus, sius Epaminondam ad nos non pervenisse, cum utraque vita ex eodem sine dubio fonte sit profecta. Lucis tamen nonnihil affulsit ex Diodoro, qui l. XV. testatur Dionysiodorum et Anaxin scriptores Boeotios fuisse, qui rerum Graecarum historiam contexuerint, suasque narrationes perfecti sint ad initium imperii Philippi Macedonis. Scripta quidem eorum temporis iniuria perierunt, ipsorumque scriptorum nemo, quod sciam, praeter Diodorum miminit, nisi quod Dionysiodori mentio occurrat apud Diogenem Laertium in Socrate, Segm. 93. Hoc tamen iure statuas, cum illorum historia Epaminondae et Pelopidae aevum comprehensum sit, eos horum virorum res gestas accurate exposuisse. Fateor, non Thebarum solum, sed et rerum Graecarum in universum historiam conscripserunt; at constat inter omnes, scriptores, qui universalem historiam conscriberent, rebus in patria gestis memorandis, operam semper navasse maximam. Qua tamen in re nonnulli modum non satis servarunt, ut Ephorus, qui, cum in historia, quam conscripsit rerum Graecarum, Cumaeorum suorum mentionem facere vellet, neque memorabile quid invenisset, id notavit: *ἀπὸ δὲ τῶν αὐτῶν καὶ τῶν Κυμαίων καὶ ἱστορίας ἴπον*, ut testatur Strabo

l. XII. p. 924, ob eamque rem risui se exposuit. Aliter tamen Thebae comparatae erant; quae tempore, cuius historiam Dionysiodorus et Anaxis conscripserunt, maxima valentes auctoritate, Graeciae principatum tenebant, atque adeo amplissimam auctoribus materiam praebebant. Maximam autem hanc potestatem Pelopidas et Epaminondas Thebis conciliaverant, qui deinceps perpetuo eas nobilitarunt, ita quidem, ut nisi illi fuissent nati, Thebarum historia illius temporis aequae fuisset ingloria et abiecta ac reliqui temporis, quod duumviros hos tum praecessit, tum excepit: siquidem Thebae, ut vere ait Nepos, ante Epaminondam natum et post eius interitum perpetuo alieno imperio paruerunt. Heroës adeo, ut aiunt, fuerunt Epaminondas et Pelopidas historiae, quam conscripserunt Anaxis et Dionysiodorus. Et fieri non potuit, quin, qui Thebarum historiam, quae Epaminondae et Pelopidae fuit temporibus, conscribere aggressus esset, is omnem horum virorum vitam delinearet. Nulla enim res accidit, cui sese hi non immiscerent, nulla sine eorum consilio suscepta, nulla absque eorum ope effecta; quo verius Nepos in Pelopida se vereri aiebat, ne si res explicare inciperet, non vitam eius enarrare, sed historiam videretur scribere. Et sane apparet: Thebarum historiam illius temporis summa cum diligentia fuisse conscriptam, siquidem tum apud Nepotem, tum apud Diodorum et in Plutarchi Pelopida, minutissima quaeque reperimus, adeo ut Nepos, quam exprimere vellet imaginem consuetudinis atque vitae

E-

Epaminondae, nihil sibi videretur debere praetermittere, quod ad eam declarandam pertineret; quod profecto scribere non potuisset, nisi de eius genere, disciplinis, moribus, ingenii facultatibus, rebus gestis, caet., accuratissime sibi esset relatum. Quid quaeris? Cum Dionysiodorus et Anaxis Thebarum historiam exposuerint et tum Nepos, tum Plutarchus Epaminondae et Pelopidae vitas accurate delinearint, nullus dubito statuere, utrumque hos scriptores secutum esse. Diodorum certe in rebus, quae florentibus Thebis acciderunt, hos potissimum auctores habuisse, inde colligo, quod postquam hasce res exposuisset, horum scriptorum mentionem facit. Et ita saepius egit, ut aut initio narrationis, aut rebus demum expositis, indicet quinam de iisdem scripserint, non ut patefaceret eos se esse secutum, quamquam eosdem duces in iis eum rebus habuisse ipsae res confirmant. Sic. v. c. Theopompi Hellenica ubi inceperint, ubique defierint indicat XIII. 42. XIV. 84; et ubi initium ceperint eius Philippica, XVI. 3. Eodem modo Ephori historias memorat XVI. 76. Item Athanas ubi exorsus sit memoriae prodidit XV. 94. Et sic de aliis saepius. Cum tamen ipsum fontem, ex quo Nepos in vitis Epaminondae et Pelopidae hauserit, adire fata non siverint, aliorum scriptis collatis, age videamus, quomodo res suas Nepos egerit.

Quamvis apud Diodorum pauca de Epaminonda exposita sint, huiusque vita a Plutarcho conscripta perierit, ea tamen apud illum in libro decimo
quin-

quarto passim, praesentim capitibus 39 et 88, et apud hunc, tum in Pelopida tum in Apophthegm. Reg. de eius laudibus legimus, ut, quae Nepos tradit in eius vita, quae fere enumerandis eius virtutibus occupatur, cum illorum traditionibus universè consentiant. Otiosum foret singula ad partes vocare, cum omnia fere exscribenda essent; nam nihil fere apud Nepotem invenimus, quod non, siue a Diodoro, siue a Plutarcho, confirmetur, adeo quidem, ut ad eandem rem declarandam, eodem nonnumquam dicendi genere utantur, quod, si quid aliud, communem fontem indicat. Nam quod Nepos in Epaminonda extr. scribit: *Thebas et ante Epaminondam natum et post eius interitum perpetuo aliena paruisse imperia*, idem sic expresit Diodorus XV. 88: *τοιγαροὺν ἡ πατρις αὐτοῦ ζῶντος μὲν ἐκτέτατο τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος, τελευτήσαντος δὲ ταύτης ἐσιρήθη*. Eadem expreserat c. 79. *ὥσθως καὶ τὰ τῶν Θηβαίων πράγματα ἐπὶ τούτου τελευτῇ συναπέθανεν*; quibus non dissimilia dixit Orator Demades: *τῷ γὰρ Ἐπαμινώνδου σώματι συνέθανε τὴν δύναμιν τῶν Θηβαίων ὁ καιρὸς*. Cf. Justin. VI. 8. Una tamen in re aliquantum dissentire videntur Nepos et Diodorus. Hic enim XV. 87, cum mortiferum vulnus Epaminondas accepisset in pugna ad Mantineam, quemdam amicorum profusis lacrymis exclamasse scribit, quod sine liberis interiret, cui ille, *Μὰ Δία μὲν ἄλλαι καταλείπω δύο θυγατέρας, τὴν τε ἐν Δελφείοις νύκην, καὶ τὴν ἐν Μαντινείᾳ*. Nepos vero *similem* reprehensionem Pelopidae tribuit, in. Epam. c. 10.

Similem inquam, nam si quis putet, non eandem utrumque rem innuere, atque adeo disensum magis videri quam esse, non admodum repugnabo, praefertim cum, quae Nepos scribit a Pelopida dicta, ut Epaminondam reprehenderet, eadem a Diodoro amicis tribuantur, qui mortem eius desolebant, et miserabantur, quod nullus paternarum virtutum heres esset futurus et stator. Accedit, quod, quae Nepos tradit; haud potuerunt accidere post pugnam ad Mantineam, quae vero Diodorus, ad Pelopidam non pertinere, quum hic duobus iam annis ante mortuus esset, ut adeo Nepos in hoc *ἀντιθέσει* non huius pugnae, sed Leuctricae tantum meminerit.

In Pelopida convenit inter Nepotem et Diodorum XV. 20. ac Plutarchum in Pelop. p. 280. in iis, quae tradunt de Cadmeae arce a Phoebida occupata, cum is exercitum Olynthum duceret. *Impulsu* autem *perpaucorum Thebanorum* hoc accidit, *qui Laconum rebus studebant*. Scilicet, Archiae, Leontidae et Philippi, quos memorat Plutarchus l. l. Item hic et Diodorus cum Nepotis memoriae prodiderunt Phoebidam pecunia ob id multatum esse, centum millium drachmarum, ut addit Plutarchus, et imperium ei abrogatum esse, quia, ut Nepos scribit, *suo privato, non publica consilio* arcem occupaverat. Ubi tamen animadvertendum, Agelilai etiam monitu, quamquam adversantibus Lacedaemoniis, ad id Phoebidam esse adductum, teste Plutarcho, Agelil. p. 608 seq. Polybius l. IV. p. 296. ed. Casaub. neque obscure de-

declarat Lacedaemonios tacite hoc factum approbavisse. Ut etiam inde intelligitur, quod, licet Phoebridas poenas dederit, *neque tamen eo magis artem Thebanis reddiderunt*, ut Nepos scribit. Cf. Plut. Pelop. 1. 1. Polyb. 1. 1. Quia si in mentem venissent Wesfelingio, non nescivisset, ut fatebatur, unde acceperit Diodorus 1. 1. τοῖς ἡγεμόσιν αἱ Σπαρτιάται παρήγγελλον ἐν ἀπορήτοις, ἵν' ἐκεῖ ποτε αὐτοὺς λάβωσι, καταλείπονται τὴν Κασπίαν.

Quae deinde de Thebis liberatis exilumque reditu tradit non minus consentiunt cum iis, quae apud Plutarchum legimus, tum in Pelopida, tum in Genio Socratis. In minutissimis etiam. Nam quae refert, de agitato Pelopidae consilio, de Charone rei terribili facto, dein coniuratos vespertente coelo (Plut. *ἐν ἡμέρας οὐρῆς*) vestitu agresti et venatorum more Athenas reliquisse, eadem apud Plutarchum Pelop. p. 281 seq. copiosius legimus. Tum exulas Thebas venisse, interim Athenis ab Archia hierophante epistolam adlatam esse Archiae, qui eo tempore maximum magistratum Thebis obibat, quique eam, ut esset violentus cum ceteris, quod *sciri eam continere* acceperat, sub pulvinum subiecerit, *in crastinum clamans differere res scias*, haec omnia etiam Plutarchus refert, qui addit Archiae dictum *οὐκ οὐκ εἰς αὐτὸν τὸ σπουδαῖον*, suo etiam tempore proverbii instar usurpatum esse.

Singula quaeque conferre longum esset. Nam, quamquam pauca apud Plutarchum frustra quae-
ras, v. c. Pelopidam missum esse legatum ad

Alexandrum Pharaëum, in caeteris ita inter Nepotem et Plutarchum convenit, ut satis appareat eosdem utrumque auctores habuisse. Qui vero hi fuerint, quamvis ad historicam evidentiam duci haud possit, vix tamen dubito, quin, qui tum Nepotis, tum Plutarchi et Diodori traditiones perlegerit, mihi assensurus sit, auctores, quos hi secuti sint, maxima cum diligentia has res conscripsisse; cum fieri aliter non potuerit, ut has res, praesertim illum exulum reditum, quo in toto Nepote vix alia res accuratius est tradita, tam copiose potuissent literis mandare. Cum autem sciamus Dionysiodorum et Anaxin harum rerum historiam memoriae prodidisse, non temere coniicias, tum Nepotem, tum caeteros illos secutos esse.

ORATORES ATTICI.

Nullum est dubium quin praeter historicorum scripta item *Oratorum* opera magno usui Nepoti fuerint, in vitis praesentim eorum, qui illorum aetate floruerunt. Eorum vestigia magnam partem in Nepote deprehendimus, cum de virorum virtutibus aut vitiis suum ipse iudicium profert. Erat enim ille mos Athenis, ut oratores in viris vel laudandis vel vituperandis ingenii acumen quisque suum ostenderent. Sic Antiphon,

Ταῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλτος γλῶκίων ἔλεν αὐδὴ,
orationem scripsit adversus Alcibiadem (*Ἀλκιβιάδου*

201-

Isodoplas), quae citata ab Athenaeo XII. p. 525. et Plutarcho in Alcib. p. 192, perit. De hac oratione vide Bakium Bibl. Crit. N. vol. II. p. 83 seq. Quod autem haec oratio ab alio quodam Alcibiadis inimico potius, quam ab Antiphonte Rhamnufio scripta sit, ut Ionsius in Scholis Sophistarum autumavit, id duorum auctorum, quos citavi, testimoniis satis refutatur. Adversus Alcibiadem orationes etiam composuerunt Andocides et Lysias; hanc memorat Athenaeus IX. p. 408. et XIII. p. 574. Utraque etiam nunc exstat. Ut credere liceat ad hos potissimum tres oratores respexisse Nepotem, cum in Alcibiade c. 11. scripsit: *hunc infamatum esse a plerisque*. Ex eadem Antiphontis oratione hausit, quod in c. 2. eiusdem vitae scripsit, Alcibiadem, ineunte adolescentia amatum esse a multis; ita enim retulerat, teste Plutarcho l. 1. *ἐν δὲ ταῖς Ἀντιφώντος λοιδόροις γέγραπται, ὅτι παῖς ὢν ἐκ τῆς οἰκίας ἀπέδρα πρὸς Δημοκράτην, τὴν τῶν ἑρασῶν*. Andocidis autem orationem legit de mysteriis, quod perspicuum est, ex iis, quae in Alcibiade de Hermis deque violatis mysteriis tradidit, ut notavi ad Thucydidem.

Demosthenis etiam et Aeschinis, quos oratorum Atticorum principes facile dixeris, vestigia sunt in Nepote. Vix enim dubito, quin Demosthenis orationem adversus Leptinem legerit, eamque ad Chabriae vitam adhibuerit; siquidem huius res gestae in hac oratione commemorantur. Eundem secutus in Timotheo c. 1. scribit, hunc Olynthios et Byzantios bello subegisse: ita enim

Demosthenes in secunda Olynth. Ad eandem vitam legisse item videtur Demosthenis orationem in Timotheum, eamque fortasse ante oculos habuit, cum scriberet c. 4: Iasonem tyrannum ad illum defendendum Athenas venisse, nam ita Demosthenes: αὐτὸν δὲ τοῦτον, ἐξαιτουμένων μὲν τῶν ἐπιτηδείων καὶ οἰκείων αὐτὸν ἀπάντων, ἔτι δὲ Ἀλκίετον καὶ Ἰάσωνος, συμμάχων ὄντων ὑμῖν, μάλιστα μὲν ἐπεισθῆτε ἀφείναι, στρατηγοῦντα δὲ αὐτὸν ἐπαύσατε.

In Miltiade c. 6. quum pugnam ad Marathonem narrasset, Nepos quodammodo a proposito divertitur, ut aevi sui mores perstringat, causam praebente Miltiadis gloria. Herodotus quidem VI. 132. Miltiadem, prae caeteris memorat, traditque magnopere eius gloriam crevisse, de honoribus tamen, quos ei habitos refert Nepos, tacet. Videntur autem haec omnia desumpta, ex Aeschinis oratione aduersus Ctesiphontem, ut iam viderunt Lambinus et Longolius. Ita Aeschines: ἐνταῦθα ἢ ἐν Μαραθῶνι μάχῃ, γέγραπται: τίς οὖν ἦν ὁ στρατηγός; οὐτως μὲν ἐρωτηθέντες ἅπαντες ἀποκρίναισθε ἄν, ὅτι Μιλτιάδης· ἐκεῖ δὲ, οὐκ ἐπιγίγρεται πῶς; οὐκ ἤτησεν πῇ δωρεάν ταύτην; ἤτησεν, ἀλλ' ὁ δῆμος οὐκ ἔδοκεν, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ὀνόματος ἀνεχώρησεν ἀπ' αὐτοῦ πρόωτον γραφῆναι παρακαλοῦντι τοὺς στρατιώτας.

Nescio, an, quae de Aristide refert Nepos, hunc in tanta paupertate decessisse, ut eius filiae publice alerentur, et de communi aerario, dotibus datis, collocarentur, ab Aeschine acceperit; nam plures ita tradidisse, efficitur ex Plutarcho in vita
init.

init. Convenit certe Aeschinē inter et Nepotē,
Ita enim ille in oratione adv. Cteseph. extr.
*Ἀριστείδην δὲ, τὸν τοὺς φόρους τάξαντα τοῖς Ἕλλη-
σι, οὗ τελευτήσαντος τὰς θυγατέρας ἐξιδόναι δ
δῆμος. κ. τ. λ.* Rem tamen alii, ut Demetrius
Phalereus, in Socrate, in dubium vocarant, teste
Plutarcho l. 1. In Iphicrate c. 2., quum scribit
hunc bellum cum Thracibus gessisse, Nepotē
respexisse ad ea, quae in Aeschinis Oratione de
falsa legatione leguntur, haud longe a principio,
supra notavi.

Perpicuum autem est Nepotē ibidem, quum
traderet Iphicratē moram Lacedaemoniorum inter-
cepisse, quod maxime totā celebratum sit Graecia,
respexisse ad Oratores, qui perpetuo eum cele-
brarunt διὰ τὸ κατακεκόφθαι ὑπ' αὐτοῦ τὴν μάραν.
Demosthen. in Aristocr. Hinc Aeschines, Or. adv.
Ctesiph.: *ἐπερώτησον δὴ τοὺς δικαστὰς, εἰ ἐγίνωσκον
Χαβρίαν, καὶ Ἰφικράτην, καὶ Τιμόθεον, καὶ πυθοῦ
παρ' αὐτῶν, διὰ τί τὰς δωρεὰς αὐτοῖς ἔδωκαν, καὶ
τὰς εἰκόνας ἔξησαν· ἅπαντες γὰρ ἅμα σοι ἀποκρινούν-
ται, ὅτι Χαβρία μὲν, διὰ τὴν περὶ Νάξου ναυμαχίαν,
Ἰφικράτης δὲ, διὰ τὴν μάραν Λακεδαιμονίων ἀπέκτεινε,
Τιμοθέος δὲ, διὰ τὸν περίπλουν τὸν εἰς Κέρκυραν.*
Locus egregius, et Nepoti sine dubio cognitus,
ex quo ei hos triumphos celebranti non parum
adiumenti accessit. Ad illum certe respexisse vi-
detur, tum in h. l., tum in Timotheo c. 2. in
verbis: *idem classi praefectus circumnavigans Pelo-*
ponnesum caet. — In Chabria tamen Nepos, qui
subinde nimium brevitati studebat, cum multas

alias res memoria dignas omisit, tum eius victoriam, navalem apud Naxum, de qua Diodorus XV. 34 seq. Haec tamen victoria causa fuit, cur Aeschines laudibus eum prosequeretur, neque immerito, siquidem tantam haec victoria gloriam Atheniensibus attulit, ut hi, teste Plutarcho, de glor. Athen. diem, quo haec reportata erat, ceu festum celebrare soliti fuerint.

Caeterorum Oratorum operibus usum esse Nepotem vix dubitamus. Multa enim ei suppeditarunt, si viri laudibus essent celebrandi aut dedecore notandi. Nam, ut hoc utar, cum in Isocratis Philippicis multa inessent, quae ad Cononem aliosque pertinerent, eum has orationes legisse statuere licet.

SECTIO ALTERA.

*De scriptoribus, quos Nepos, nisi secutus
est, consuluisse saltem videtur.*

CHARON LAMPSACENUS.

Ex his igitur fontibus inveni hausisse Nepotem in vitis excellentium Imperatorum Graecorum, adeo ut, tametsi ipsos scriptores nominatim non nisi raro memoraverit, eorum tamen verba sabinde excerpserit. Sunt alii, quos Nepotem non quidem secutum, at consuluisse ex illorum operum ratione appareat.

Charontem Lampsacenum an consuluerit Nepos valde dubito. Fuit is Herodoto aetate maior, ut Dionysius Hal. testatur, et Tertullianus de animo c. 46 Vixit enim Olympiade septuagesima quinta, si Suidae fides. Teste eodem bella Persica conscripsit duobus libris, quos citat Athenaeus IX. p. 394. Hos adeo libros in nonnullis vitis egregie consulere potuit, praesertim, si, ut videtur, Plutarchi etiam tempore supererant. Commemoraverat Charon Themistoclem ad Artaxerxem in Asia venisse, ut novimus ex Plutarcho Them. p. 125. Alii alia tradiderant, ut saepius vidimus. De Charonte itaque in primis cogitandum est in

verbis Nepotis Them. c. 9: *sed ego potissimum Thucydidi credo, quod aetate proximus erat his, qui illorum temporum historiam reliquerant.* Locum autem intelligo non, ut indicare voluisse videatur auctor, ideo se Thucydidi credere, quod omnium, qui earum rerum historiam reliquerunt, temporibus, quibus hae res acciderunt, proximus erat, ut intellexit Staverenus, quod omnino verum non est, nam Charon Thucydidem praecessit; sed quoniam aliorum, ut Ephori, Dinonis, Clitarchi, aliorumque proximus erat illis scriptoribus, qui rerum aequales, eas ipsi literis mandaverant, ut Charonti. Atque hanc ob causam lego: proximus *his*, non *de his*, aut *de iis*, quod nonnulli voluerunt. Charontem tamen consuluisse Nepos non videtur, ut ex hoc loco intelligitur. Si enim eum consulisset, quidni eum nominasset, utpote ipsum fontem, prae Thucydide, praesertim cum verosimile sit, hunc ipsum ex illo haec tradidisse? Sive, ut aliis verbis utar, Themistoclem ad Artaxerxam venisse Nepos tradidisset, non quod Thucydidi potissimum crederet, ut scriptoribus rerum aequalibus proximo, sed quod Charon, Herodotus, atque adeo Thucydide maior, ita retulisset.

STESIMBROTUS,

Alla res est de Stefimbrotus. Hic patria Thasius Artaxerxis primi aetate floruit; fuit enim
Ct.

Cimonis Miltiadis filii aequalis, ut Plutarchus testatur in Ctm. p. 480. *Στεφάνουτος δ' ὁ Θάσιος, ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν ἑκὼς τὴν γένεσιν τῶν Κίμωνι γεγενησῶν.* Scripsit de principibus sui temporis viris, qui liber titulum ferebat, *de Themistocle, Thucydide, Pericle*, quomodo citatur ab Athenaeo XIII. p. 589. Hunc consuluisse videtur Nepos, immo fortasse secutus est in Themistocle, quando c. 1. de eo scribebat: *quum minus probatus esset parentibus, quod et liberius vivebat, et rem familiarem negligebat, a patre exheredatus est.* Nam cum Plutarchus id commemorans in Them. p. 112, rem fictam arbitretur, narratio fortasse profecta fuerit e Stefimbrotō, quem Plutarchus, ut satis intelligitur, Themistoclis calumniatorem iudicabat, cuique adeo non magnam fidem habuisse videtur. Hanc falsam rem praeter Plutarchum negant alii, ut Critias, qui apud Aelianus X. 17. testatur, Themistoclem, antequam rempublicam gerere aggresas esset, trium talentorum rem, hereditatem paternam, habuisse; cum quo consentit Theophrastus apud Plutarch. Them. c. 25; quod satis amplum patrimonium erat, pro temporum illorum ratione, docente Perizonio ad h. 1. Alii vero rem asserunt; vid. Aelianum II. 12. Valerium Max. IV. 9.

Recedit vero Nepos a Stefimbrotō, quum in Cimonē c. 2. de hoc tradit, (ex Plarone, ut supra notavi), habuisse eum satis eloquentiae, summam liberalitatem, magnam prudentiam, enim iuris civilis, tum rei militaris. Stefimbrotus enim apud

Platarchum in vita p. 480, nulla eum memorat instructum fuisse liberali disciplina Græcisque usitata, et ab Attica urbanitate et leporibus quam remotissimum.

HERACLIDES PONTICUS. CLITARCHUS.

In loco saepius iam laudato, Them. c. 9. *Scio plerosque ita scripsisse, Themistoclem, Xerxe regnante, in Asiam transisse*, praeterquam ad alios, quos indicavi, item respexit ad Heraclidem et Clitarchum. Hos enim Plutarchus in Themistocle memorat inter scriptores, qui ita retulissent; eorum adeo scripta consuluit Nepos. Heraclides Ponticus non confundendus est, cum duobus aliis eiusdem nominis, altero poeta qui Caii Claudii et Neronis temporibus vixit, cuius meminit Suidas in voce et in ἀντίκρως; historico altero, Odesi nato, de quo Stephanus in Ὀδησσός. Noster philosophus fuit, qui primum Platonem audivit, ut cum Diogene Laert. in Platon. Segm. 78. testatur Cicero de Divin. I. 23., deinde ad Speusippum se applicavit, eodem Laertio teste in eius vita init., sed in primis tamen Aristotelis erat discipulus, ut scripsit Sotion ἐν διαδοχαῖς apud eundem ibid. Hic quamquam philosophiae potissimum studuit, deque ea multa scriptitavit, omnia καίλλιστα καὶ ἀριστα, Laertio iudice, quae tamen omnia perierunt, praeter fragmenta operis περὶ πολιτείας, historiae item operam navavit. Scripsit enim de Pythagoreis et de

de inventis, quae duo solum opera ad historica retulit Laertius, ad quae tamen etiam pertinere eius libros *περί βίαις*, cum Vosio cenſeo, quanquam Laertius ea inter *πραγματικά* recenset. Hos igitur libros de vitis consuluisse Nepotem crediderim, ad eosque respexisse in loco cit. Clitarchus, filius Dinonnis, eius, cuius supra memini, Alexandri magni aetate vixit eiusque in expeditionibus comes fuit. Scripsit historiam rerum Alexandri. Hoc opus laudat Athenaeus IV. p. 149. et passim; ut quomodo Plutarchus in Themistoclis vita eum citare potuerit, merito quaesivisset Heerenius de font. et auct. Plutarchi p. 25. nisi in alio opere Themistoclem commemorare potuisset, *Γλώσσα* inscripto, ab Athenaeo laudato VI. p. 267. VII. p. 285. XI. p. 468. et saepius. Fidei non multum ei habuit Cicero. Vid. Brut. c. 11. Iudice etiam Quintiliano Instit. Or. X. 1. *Clitarchi probatur ingenium, fides infamatur.*

TIMONIPES.

Timonidi, Dionis amico et commilitoni, in rebus ad hunc pertinentibus, magis quam Timaeo credidit; Plutarchus in Dione p. 972. Scripsit Nepos in Dione c. 4. Dionysium, absente Dione, huius filium sic educari iussisse, ut indulgendo turpissimis imbueretur cupiditatibus. Cur filii nomen non addidit? Nomen enim filio Aretaevi erat secun-

cundum Timaeum, at Hipparini, Timonide aut
Plut. I. I. Rem adeo in medio reliquit: ut
dam Nepotem, Timonidis traditionem cum T.
contulisse. Cum autem Timonides familiaritate
fuerit coniunctus, de eo non pauca ipsum re-
statuere licet, ob eamque rem, multa, in
vita apud Nepotem obvia, quorum fons certo in-
nequeat, a Timonide, addo etiam ex Athana,
petita.

ATHANAS ET PHILISTUS.

Athanas hic sive Athanis, ut vocatur a Ph
Timol. p. 247. Syracusanus, incertae a
scriptor, res Siculas literis mandavit XIII li-
exorsus a Dione, teste Diodoro Sic. XV.
quo auctore, annorum septem historiam,
Philistus intactam reliquerat, libro uno co-
hendit. Sunt hi septem anni posteriores Di-
iunioris, ut vel inde intelligitur, quod quae-
naeus ex illo libro citat, ad illum potissimum
tinent. Vid. Athenaeum III. p. 98. Idem
constat ex Diodoro, quo auctore XV. 89. F-
tus Dionysii iunioris historiam, duobus libris ex-
tus eam finit in Olymp. CIV. 2. Dionysius
patri successerat. Ol. CIII. ann. 1. et per
decim annos imperium tenuit. Idem XV.
Hoc vero opus ne confundatur cum alio:
adcirco moneo, quoniam nonnullos, qui id
rent, et ipostremum opus negligerent inveni,

in Vestium esse
de rebus
quam prior
Agrigento
his confab
imperi
Neutrum
pocuit con
confab
conferipit
in Dioce
tradit
de rebus
tum in
mulum con
eo hausa
Phonochus

REGESANDER

ubi scribit huius
quam pura
non plane
proferre testimonia
Nepos ad
apud Aethi-

p. 419. cf. Aelianus. V. H. II. 18. et Cicero T. Q. V. 35. Ut haud temere credas haec ἐπιγράμματα Nepotem consuluisse. Scriptor est incertae aetatis. Ptolemaeo tamen Philadelpho antiquior esse non potest, docente Vosio de Hist. Gr. p. 175. Opportunitate huius loci animadverto: quod Nepos in eadem hac vita c. 1. scripsit: *Timotheus a patre acceptam gloriam multis auxit virtutibus. Fuit enim disertus, impiger, laboriosus, rei militaris peritus, neque minus civitatis regendae, idem testatum esse Ciceronem. Timotheus, inquit, de Off. I. 32. Cohonis filius, qui, cum belli laude non inferior fuisset, quam pater, ad eam laudem, doctrinae et ingenii gloriam adiecit.*

DIODORUS PERIEGETES.

Ad Diodorum Periegetem, incertae item aetatis scriptorem, fortasse respexit Nepos, quum in Themist. c. ultim. scribebat, huius duo monumenta mansisse, unum, sepulcrum prope oppidum, in quo sepultus sit. Nam de hoc sepulcro egit Diodorus in libri περὶ τῶν μνημάτων, ut novimus ex Plutarcho, Themist. extr., qui tamen addit, eum hac de re scripsisse, ὡς ἐννοεῖται παλιν, ἢ γινώσκων.

Ostendi quos auctores Nepos secutus sit, quos consuluerit. Quod ne quis ita interpretetur, ac si intelligi velim, singulorum omnium locorum fontes me indicavisse. Superfunt enim, quae ex incognitis scriptorum locis deprompta sint, quorum adeo fontes, nisi coniecturis nimis temere indulgere velimus, indicare omnino non possumus. Sic, quod in Pausania c. 5. scribit, huius matrem ad filium claudendum lapidem ad introitum aedis attulisse, unde hauserit, nescimus. Nam quamquam Chrysermus Corinthius apud Stobaeum eandem rem memorat, hunc tamen Nepotem non habuisse auctorem, inde apparet, quod Chrysermus patri illud non matri tribuit, quo cum consentit Plutarchus; cf. quae notavi ad locum de Thucydide.

In Dione praesertim loca sunt, quae ad fontem suum non facile reducas. Traditur in hac vita c. 6. post devictum Dionysium a Dione, inter hunc et Heraclidem dissensionem ortam esse; quod quidem confirmatur a Plutarcho in Dione p. 981, et Diodoro XVI. 17. quamquam diverso illud modo narrantibus. Quem vero Nepos secutus sit, omnino ignoratur, propter ea potissimum, quae sequuntur, quod scilicet Dion illud Homericum retulerit: *non posse bene geri rempublicam multorum imperiis*. Hac enim de re alii omnes scriptores tacent. Negare certe audeo, Philistum illud literis mandasse, quae Staverenii est coniectura. Nam Philisti historiae Dionysii Iunioris septem posteriores annos, neque adeo Dionis res gestas, complexae sunt. Accedit, quod, quo tempore illud eve-

evenit, Philistus iam interierit. Vid. Diod. XVI. 16. Quo melius fecit idem Staverenus; quod nemini obtruserit hanc coniecturam, quam *or- tam*; ait, *ex ignoratione scriptorum, qui hoc dictum Homericum, a Dione ad tyrannidem fir- mandam prolatam, retulerunt*. Ut, adco nullo certo testimonio freti, statuere possimus ea in re Timaeumne. Nepos secutus sit, an Timonidem, Athanam, Theopompum, Ephorum, an vero ali- um. Quae deinde de Dionis interitu, Callicratidis opera perpetrato, tradit c. 8 et 9, adhuc nescio ex quo scriptore petiverit. Plutarchus sub finem vitae Dionis rem eandem tradidit, auctoris tamen nomine omisso, ubi tamen animadvertas, viro nomen esse Callippum, uti etiam vocatur ab Athe- naeo XI. extr. Rem item tetigit Plato, Ep. VII. p. 534; ita tamen, ut ex eo Nepos hausisse non videatur. Arbitror tamen et haec, et quae de filii Dionis morte tradiderat, c. 4, qui de superiore parte aedium se deiecerit, ab eodem scriptore petita esse, quod utrumque a Plutarcho eadem narratione relatum est; tum vero Nepotem eandem ac Plutarchum, auctorem secutum esse. Plutarcho autem magnam Timonidis auctoritatem fuisse, supra notavi.

Inter loca ex incognitis fontibus profecta, De- tamiis imprimis vita referenda est. Eoque magis hi lateant necesse est, quod Nepos ipse fate- batur initio huius vitae, obscuriora eius gesta pleraque esse. Vide Ernestium et Loccenium ad h. 1. Pertinet quidem Duridis Samii historia ad eius

eius tempora; vide Diodorum XV. 60. Nepotem tamen quae ad Datamis vitam pertinerent, ex eo hausisse, coniici magis, quam certo dici potest. Cum Nepote cf. Diodorus XV, ubi in primis c. 90, seq. Datamis res gestas exposuit.

Neque certiores sumus in Phocionis vita. Praeque in ea exposita, etiam legimus apud Diodorum XVIII, praesertim vero apud Plutarchum; quamquam nonnulla ab hoc aliter, quodammodo tradita sunt. Huc refero quod Nepos scripsit, Phocionem munera sibi a Rege Macedonum oblata repudiasse, qua in re Nepos Philippum, Plutarchus vero p. 749. Alexandrum memorat. Frustra tamen quaesieris quos fontes Plutarchus adierit, qui eos plane reticet, nisi quod obiter Dyridis et Idomenaei mentionem iniciat. Eundem autem Phocionis mores tantum exprimere voluisse, de eius vero rebus gestis ieiune admodum et stricte disferuisse, unde non possit absolvi, quin supine et negligenter eius viri vitam scripserit, Palmerii animadversio est ad Diodor. XVI. 42. Laetabar autem maxime cum haec nota mihi succurrebat, quod perlegenti mihi Phocionis vitam apud Plutarchum, idem videbatur, atque sic iudicium meum confirmabatur summi viri auctoritate. Quod autem de Plutarcho bene notat Heerenius: abundare eius vitam Phocionis narrationibus, idem locum obtinet in Nepotis Phocionis vita, quod, qui eam vel inspexerit, statim videbit; unde collectio narrationum potius, quam vera vitae descriptio videatur. Ut crediderim talem collectionem narrationum, in

H

qui-

quibus congerendis tempus quidam conterebant, magis ante oculos Nepotem habuisse, quam peculiarem quemdam scriptorem. Atque eam fortasse ob causam Nepos initio huius vitae dixit, militaris laboris Phocionis memoriam esse nullam, integritatis autem vitae magnam famam. Licet tamen monere nonnulla apud Nepotem inveniri, quae eius integritati vitae non parum detrahant, atque adeo eius cognomen *Boni*, quod Suidas in *Φωκίων* aliisque ei tributum testantur, quodammodo minuunt.

Haec loca et alia fortasse, quae praeterviderim, quorum tamen numerum non magnum esse confido, quod maximam dedi operam, ut suus cuiusque loci fons indicaretur, an aliis innotuerit unde Nepos hauserit, nescio; mihi quidem non apparuit. Malo autem ignorantiam fateri, ad quod faciendum et alias non raro, et nunc cogit monumentorum defectus, quam committere ut falsi quid proferatur, levibus coniecturis innixum, quibus tum in aliis disciplinarum generibus non nisi caute indulgendum est, tum vero in historia, in qua ad veritatem quaeque referuntur. Ab aliis vero parte praeter scriptores, quos memoravi, alios Nepotem inspexisse, operum quidem illorum ratio quodammodo indicat, ut Clearchum Solensem, cuius meminit Athenaeus XIII. p. 589, qui inter alia, libros scripsit *περί βίων*, et, quod historicum etiam esse arbitraturs Vossius de Hist. Gr. p. 70, opus *ἱστοριῶν*. Tum Idomeneum Lampiacenum et Posin Magnesium, qui praeter Amazonum historiam citatam ab Athenaeo VII. p. 296, res Magnesiorum

rum conscripfit, quarum librum tertium citat idem XII. p. 533. Potuit Nepos horum opera ad Themistoclis vitam adhibere, cum eos de hoc retulisse constet ex Athenaeo l. l. Quid vero ex iis sumserit haud ita facile dixeris, cum illorum scripta perierint, quaeque apud Nepotem leguntur, in eorum, quae supersunt, fragmentis, non reperiuntur. Idem est de Theophrasto, qui praeter alia, numero permulta, scripsit *περί βίων* libros tres. Diogen. Laert. in vita, Segm. 77. In his de Themistocle et Alcibiade egit, ut colligo ex Plutarcho, qui in hisce vitis eum citat. Item quaeri potest de Theophrasti discipulo Demetrio Phalereo, quem, quod ad dicendi genus attinet, omnium politissimum iudicavit Cicero de Orat. II. 23. Hic certe in Aristidis vita consuli potuit, cuius vitam conscripfit, teste Diogene Laertio in eius vita, Segm. 110. Plutarchus saltem hoc libro usus est in Aristid. p. 321. Et hausit fortasse ex eo Nepos quod in Miltiade c. 6. scribit: Athenienses trecentas statuas Demetrio Phalereo decrevisse, ubi tamen notandum est, eum rotundo numero usum esse, cum alii scriptores trecentas sexaginta numerarent; ut Diog. Laert. in vita init. et Plinius H. N. XXXIV. 6. Quibuscum consentiunt fere illa Varronis:

Hic Demetrius aeneas tot aptu'st,

Quot lucas habet annus absolutus.

Horum scriptorum operibus ususne sit Nepos nec ne, non omnino apparet; ut noluerim eos referre in ordinem eorum, quos certius scio eum aut secutum esse aut consuluisse.

PARS POSTERIOR.

DE FONTIBUS ET AUCTORITATE CORNELII
NEPOTIS IN VITIS HAMILCARIS, HAN-
NIBALIS ET CATONIS. (*)

Quod plerumque accidit, ut susceptus labor durior, confectus levior putetur, praefertim si cum iis, quae peragenda supersunt comparetur, idem incipienti mihi fontes Nepotis in hisce vitis investigare evenit. Nam ut, antequam inquirere institueram, quos fontes Nepos adierit in vitis excellentium Imperatorum Graecorum, difficilior mihi visa est haec inquisitio, nec diffiteor multas in superioribus mihi se obtulisse difficultates; nunc tamen instituenti mihi idem de caeteris multo hic labor difficilior apparet. Cuius rei causa haec habenda est, quod scriptorum, qui res Graecorum memoriae prodiderunt, etsi multa monumenta interierint, plura tamen supersunt, quam eorum, qui Carthaginensium et Romanorum res gestas literis con-

(*) De vita Attici commemorare nil attinet. Nam cum is Nepotis esset aequalis, ob eam causam, eius vita a Nepote conscripta germanus fons habenda est, nisi quod aliorum, item aequalum, ut Ciceronis, forsitan etiam ipsius Attici, scripta consuluerit.

consignarunt, et quod, quae hodie de his leguntur, rivuli magis ex fontibus ducti, quam fontes ipsi habenda sunt. Nam, ut hoc utar, etsi Polybius eorum, qui quidem supersunt, omnium est antiquissimus, et Nepos eius scriptis usus est, is tamen cum rerum, quas tradidit ad nostrum propositum pertinentes, aequalis non esset, aliorum, illarum aetate florentium, scripta ipse consulere debuit.

SILENUS ET SOSILUS.

Inter hos scriptores rerum aequales fuere in primis Silenus et Sosilus Lacedaemonius, atque hoc Hannibal literarum Graecarum usus est doctore. Illius verum nomen fuit Silenus. Sic enim vocatur a Livio XXVI. 49. et a Cicerone de Divin. L. 24. Non igitur Philenius aut Philatnius, quomodo antea apud Nepotem legebatur, vocandus est; hoc enim nomen a nemine veterum memoratur; nec valet coniectura Vosii *Philinus* reponentis ex Polybio; nam quem Polybius memorat, l. p. 13 seq., is historiam belli Punici primi conscripsit, ille vero res Hannibalis, ut constat, tum ex aliis tum ex Cicerone l. l. Diversa de eo veterum sunt iudicia. Dionysio Hal. Ant. I. dicitur non debita cura ac diligentia, sed ex fortuitis rumoribus historiam composuisse. Cicero vero l. l. iudicavit diligentissime res Hannibalis eum persecutum esse, et Coelium Antipatrum ei fidem habuisse credere

licet, siquidem eum secutus est, teste Cicerone
 l. 1. Quis Sofilus fuerit docet Diod. Sic. l.
 XXVI. Ecl. 3. Σώσιλος δὲ ὁ Ἰλῖος τὰ περὶ Ἀντι-
 βαν ἔγραψεν ἐν βιβλίοις ἑπτὰ. Polybio historici
 nomine indignus videbatur, ita enim III. p. 175.
 οἷα γράφει Χαίρετας καὶ Σώσιλος οὐδὲν ἂν δέοι πλέον
 λέγειν· οὐ γὰρ ἰστορίας, ἀλλὰ κουριακῆς καὶ πανδήμου
 λαλιᾶς ἐμποῦσι δοκοῦσι τάξιν ἔχειν καὶ δύναμιν. Ne-
 poti tamen Silenus et Sofilus probati scriptores
 habiti videntur, cum, postquam memorasset, mul-
 tos Hannibalis res gestas memoriae prodidisse, ad-
 dat, *sed ex his, duo, qui cum eo in castris fue-
 runt, simulque vixerunt, quamdiu fortuna passa
 est, Silenus et Sofilus Lacedaemonius.* Ut dubi-
 tari vix possit, quin eos multum secutus sit, tum
 quod eos prae caeteris memoravit, tum quod Han-
 nibalis res gestas eximie extollit, ut Romanus
 scilicet; atque haud est cur negemus, idem Sile-
 num et Sophilum fecisse, quum hi cum eo in castris
 fuissent, et hoc magistro Hannibal usus esset. Cum
 tamen utriusque opera interierint, dici nequit,
 quid ex iis sumserit. Atque hinc fortasse, quod
 multa loca in vita Hannibalis ad suum fontem
 reducere non possumus, quae certe ex Polybio,
 quem in alijs adhibuit, hausta non sunt. Ut quod
 statim initio huius vitae scripsit, *nisi domi civium
 suorum invidia debilitatus esset* [Hannibal], Roma-
 nos *videretur superare potuisse.* Ita enim alios
 retulisse, quos Nepos secutus sit, apparet, quod
 Livius idem memorat, qui ipsum Hannibalem sic
 dicentem facit l. XXX. 20: *Vicit erga Hanni-*
 ba-

halem non populus Romanus toties caesus fugatusque, sed Senatus Carthaginiensis obtreptione atque invidia. Idem expresse Mithridates apud Iustinum, ex Trogo Pompeio XXXVIII. 4: Annibalem sexdecim annis Italiae victorem immortuum; et quin ipsam caperet urbem, non Romanorum illi vires obtinuisse, sed domesticae emulationis atque invidiae studium. Quae procul dubio omnia ex eodem fonte sunt profecta.

Tum in iis, quae tradit c. 2.; nam ut omittam Philippum, quem absens hostem reddidit Romanis, suum secutus est auctorem, qui ita retulisset. Livius enim XXXIII. extr. item memorat, legatos exposuisse: *Comptum patribus Romanis esse, Philippum regem ante ab Hannibale maxime accensum, bellum populo Romano fecisse; antea autem prodiderat, Philippum foedus cum Hannibale amicitiamque iunxisse. Vid. XXII. 33. Eademque de re intelligendus est Iustinus XXIX. 4.*

Neque certius est, unde hauserit, quod in c. 3. de Alpibus tradit, quas nemo ante Hannibalem, praeter Herculem Graium transisset, quo facto, is saltus Graius appellatus esset. Ex Polybio certe haec non hausit, ut intelligitur ex l. III. p. 200 sq., ex quo tamen loco apparet, hunc non latuisse, quid alii de Alpibus tradiderint. Fuisse autem, qui ita tradidissent, constat ex Livio V. 34, qui tamen inter fabulas rem recensuit. Et merito, ut statuit Wesfelingius ad Diod. IV. 19., qui eandem rem retulerat.

Quae vero c. 4. tradit, maxima difficultate

laborant: nam, confixisse Hannibalem apud Rhodanum cum P. Cornelio Scipione, quod deinceps c. 6. repetit, Polybius non memorat; etiam si transitum Rhodani narrans, III. p. 195 seq. Immo Livius XXI. 32, Scipionem refert, triduo fere postquam Hannibal ab ripa Rhodani moverat, quadrato agmine ad castra hostium venisse. Nec memorat Polybius Hannibalem Apenninum transisse, ut Nepos; et Livius XXI. c. 59, atrocem scribit adortam tempestatem eum prohibuisse, quominus Apenninum superaret. Nepoti tamen quodammodo asfentitur Silius Italicus l. IV. extr.

Iudicium de Hannibale, quum de eo Nepos dicit: *quamdiu in Italia fuit, nemo ei in actum restitit; nemo adversus eum post Cannensem pugnam in campo castra posuit*; ex suæ ipsæ ingenio, an alium secutus tulerit, non ausim statuere. Hoc tamen crediderim propter Diodori verba, Excerpt. de Virt. et Vit., Op. II. p. 575. *ὅτι διὰ τὸ πλῆθος τῶν κατακλιπτομένων ἐπ' αὐτοῦ, μηδένα ποτὲ τολμᾶν εἶναι κατὰ σῶμα μάχεσθαι πρὸς αὐτόν.* Quæ cum gemina sint Nepoteis, ex communi fonte utriusque verba profecta videntur.

In c. 7. Magonem memorat post pugnam ad Zamam superstitem. Quamquam addubitavit Bosius an verba: *itemque Mago frater eius*, germana essent; satis tamen apparet Nepotem in vivis hoc tempore eum credidisse, siquidem paulo post et iterum c. 8. idem memorat. Sin vero Livium adeas XXX. 19, videbis Magonem, cum in Africam trañceret, vixdum superata Sardinia, 'ex vulnere mor-

tuum esse. Habuit tamen Nepos auctores, quos sequeretur, et eosdem probabiliter, quos adhibuit Appianus, qui item illo tempore Magonem superstitem scripsit. Hoc enim auctore (de reb. Punic. c. 54. ed. Schweigh.) inter conditiones, quibus Romani Carthaginiensibus pacem dederunt, hoc exegerant, *ἐν δ' ἑξήκοντα ἡμέρας Μαγόνα καὶ διύκων ἀποσῆναι*. Opportuna est Stavereni observatio ad h. l. plures fuisse Magones, unde confusa sit historia. Cum nonnulli Magoni Hannibalis fratri tribuerent, quae ad alium huius nominis pertinuerint. Atque hinc etiam quod Nepotis aetate, de Magonis interitu duplex fuit memoria, ut ipse testatur.

Quae de legatis Carthaginiensium tradit, c. 7, qui Romam misi, *peterent, ut obsides eorum Fregellis essent, captivique redderentur*, nec Polybius, nec Livius, neque Appianus refert, ut appareat Nepotem, alios auctores secutum esse. Nam quae Livius refert, XXXII. 2. ad alia pertinent, et sequenti demum anno, L. Cornelio Lentulo et Publ. Villo Cos. (Vid. id. ibid. c. 6.) acciderunt, ut bene notavit Bosius.

Quod legimus c. 7. Hannibalem praetorem factum esse, in quo magistratu pari diligentia se praebuerit, ac fuerat in bello, in primis quod ad vectigalia attinebat; legatos deinde Romanorum Carthaginem venisse, quos Hannibal sui exposcendi gratia misos ratus, in Syriam ad Antiochum profugerit, ita cum Livianis XXXIII. 46, ubi copiosius haec narrantur, consentiunt, ut commu-

nem fontem facile agnoscas. De tempore tamen inter eosdem non convenit. Nepos enim Marco Claudio et Lucio Furio Cosf., quos Livius memorat XXXIII. 24.; hic vero anno post L. Valerio Flacco et M. Porcio legatos Carthaginem venisse refert.

Magis discrepat a Livio Nepos quando scribit c. 8, Hannibalem cum quinque navibus Africam accessisse, si forte Carthaginenses ad bellum contra Romanos inducere posset. Livio quidem auctore XXXIV. 60. Hannibalis sententia erat, *se classem primum Africam petiturum; magnopere confidere, et Karthaginenses ad rebellandum ab se compelli posse*; ex capite tamen sequenti apparet, non ipsum Carthaginem venisse, sed, ne literas quidem scribere ausum, Aristonem, quemdam Syrium eo misisse. Qui disensus diversum fontem satis indicat.

Apparet, quam difficile saepe sit, ut supra dictum est, fontes indicare. Noli tamen dubia haec loca omittere, partim, quod verosimile est, nisi omnia, multa saltem a Sileno et Sosilo esse petita. Siquidem existimandum est, scriptorem multa sumsisse ex illis, quos maximi fecit, ut hos Nepos; partim, ut, siue horum siue aliorum scriptis usus sit, ostenderetur, quatenus cum aliis consentiat aut ab iis dissentiat.

M. PORCIUS CATO.

M. Porcii Catonis opera quin Nepos consuluerit, eiusque auctoritatem saepius sit secutus, haud potest dubitari. Hunc enim ob reconditam lateque patentem doctrinam et ob eximium dicendi genus, hunc, quo nemo gravior in laudando, acerbior in vituperando, in sententiis argutior, in docendo edisserendoque subtilior, ut Cicero iudicavit, Brut. 17, magni fecerunt omnes. Quid? Cum ipse Nepos ingenii eius dotes eximie extulerit et historiae scientiam Catonis tanti fecerit, ut diceret, non facile reperiri posse, neque de Graecis, neque de Italicis rebus, quod ei fuerit incognitum. Sed ipsum audiamus Nepotem: *In omnibus rebus singulari fuit prudentia et industria. Nam et agricola solers et reipublicae peritus, et iurisconsultus, et magnus imperator et probabilis orator, et cupidissimus literarum fuit. Quarum studium etsi senior arripuerat, tamen tantum in eis progressum fecit, ut non facile reperire possis, neque de Graecis, neque de Italicis rebus, quod ei fuerit incognitum.* Praeter alia opera, ad nostrum propositum quod attinet, scripsit *historias*, sive *Origines*, nam unum idemque opus hoc fuisse, et ex Nepote statim videbimus et satis, adversus Christophorum Colerum, in notis ad Sallustium, ostendit Vossius de Hist. Lat. p. 7. Idem opus *Annales* vocat Livius Epit. libr. XLIX. Argumentum operis indicavit Nepos: *Senex scribere historias instituit, quarum sunt libri*
sep-

*septem. Primus continet res gestas Regum populi Romani; secundus et tertius, unde quaeque civitas orta sit Italica. Ob quam rem omnes Origines videtur appellasse. In quarto autem bellum Punicum primum, in quinto secundum. Atque haec omnia capitulatim sunt dicta. Reliqua bella pari modo persecutus est, usque ad praeturam Ser. Galbae, qui diripuit Lusitanos. Atque horum bellorum duces non nominavit, sed sine nominibus res notavit. In iisdem exposuit quae in Italia Hispanisque viderentur admiranda. In quibus multa industria et diligentia comparet, multa doctrina. Credendum igitur, est Nepotem hos Originum libros; adhibuisse ad conscribendas Hamilcaris et potissimum Hannibalis vitas, cum huius Cato esset aequalis, (nam florere maxime coepit bello Punico secundo), et quo magnificentius de eo iudicavit, eo plura ex eo hausisse, quamquam et hic operis iactura prohibet, quominus singula loca indicemus. Vitam autem Catonis ex ipsius Catonis scriptis composuit. Pertinent enim, quae in ea legimus, omnia ad vitam eius publicam, quibus certe in Originum libris suis cuique fuit locus. Et videmus etiam nonnulla ab eo petita, nam quod scribit c. i. *primum stipendium meruit annorum decem septemque*; idem legitur apud Plutarchum ad eum provocantem: ita enim in vita init. *φησι γὰρ αὐτὸς, ἑπτακαίδεκα γεγονὼς ἔτη τὴν πρώτην στρατεύσασθαι στρατείαν*. Saepius hic ipsum Catonem auctorem affert, ut in illo: *αὐτὸς δὲ φησιν ὅ**

Καί-

*Κάτων πλείονας εὐληγμέναι πόλεις, ὡς διήγαγεν ἡμεῖς
ἐν Ἰβηρίᾳ.* Continet tamen Catonis vita, quae qui-
dem hodie inter Nepotis scripta superest, non nisi
summa rerum capita ab illo gestarum. Quo magis
dolemus librum, quem separatim de eo fecit rogatu
Titi Pomponii Attici, interiisse, quippe in quo de
Catonis vita et moribus plura se persecutum esse,
Nepos declarat, ad quod volumen studiosos Ca-
tonis nos frustra nunc delegat. — De Catonis
scriptis et fragmentis scripsit diatriben I. H. van
Bolluſs; quae tamen mihi non nisi nomine tenus
innotuit e relatione Peerlkampii Biblioth. Cr. N.
vol. III. p. 397 seq.

POLYBIUS.

Aetate minor, non item auctoritate, fuit Polybius
Megaleopolitanus, qui duplici munere historici et
philosophi egregie functus est. Quamvis huic vitu-
peratores non defuere, ut Sebastianus Macchus,
vereres tamen magni eum fecerunt. Cicero certe
eum bonum auctorem in primis iudicavit, de Off.
III. 32, ut eum potissimum sequeretur, *quo nemo
fuerit in exquirendis temporibus diligentior* de
Rep. II. 14; et Livius eius fidem tantopere pro-
bavit, ut ad verbum paene libros illius integros
verteret, iisque pro suis uteretur, ut recte anim-
advertit magnus Casaubonus in aurea praefatione
Polybii ad Henriem Quartum; quo exiliq; possit
vi-

videri laus, quam ei tribuit, eum appellans *haudquaquam spernendum auctorem* l. XXX. extr., quomodo nonnullis visa est, ut Vosio; tenendum tamen, eam potius ita videri quam esse, quum *haudquaquam spernendum*, non minoris valeat quam, *omnino* sive *maxime laudandum*, ut *haud contemnendum*, non minoris quam, *omnino probandum*. Nepotem adhibuisse Polybium, constat ex Hannib. c. 13, idemque satis apparebit ex locis, quae mox allaturus sum, si prius monuero, etsi multa in vitis Hamilcaris et Hannibalis sunt loca, quae omnino consentiant cum Polybianis, ob eam tamen causam non omnia posse dici ex Polybio hausta esse, cum fieri possit, ut saepius ille consensus inde venerit, quod ambo communi fonte usi sunt. Nam cum Polybius bello Punico secundo iam iam composito natus demum sit, in Hannibalis eoque magis in Hamilcaris rebus conscribendis aliorum scripta adierit necesse est. Atque hoc perpetuo teneatur in locis quae nunc adducturus sum.

Videtur itaque respexisse Nepos ad Polybium, quum in Hamilcare c. 1. scribebat. *Ille Erycem sic defendit, ut bellum eo loco gestum non videretur.* Locum Nepotis non bene accepit Lambinus, qui, ut illum corrigeret, annotavit: *Imo oppugnavit sive obsedit.* Verum quidem est, quod idem Lambinus addidit: *Nam tenebant Romani à L. Iunio Bruto paulo ante captam.* Hoc enim constat ex Polybio l. p. 56. ed. Casaub. *Κατὰ λαμβάνει προξικονήσας τὸν Ἐρυκα, καὶ ἱγίμεται τοῦ*

τοῦ τε τῆς Ἀφροδίτης ἱεροῦ καὶ τῆς πόλεως ἑγκατεῖς.
 Sed, ut eodem teste p. 59. Hamilcar, τῶν Πω-
 μαίων τὸν Ἔβρα τῆροόντων, urbem occupavit,
 quod etiam Diodorus memorat XXIV. Ecl. 2;
 et, ut Polybius pergit, Hamilcar cum Carthagi-
 nienſibus ſuis ſupra hominum fidem, hoſtibus un-
 dique ipſum prementibus reſtitit; ad quem lo-
 cum, opinor, Nepos reſpexit. Tum quae ſe-
 quuntur, Carthaginienſes claſſe apud inſulas Ae-
 gates a C. Lucatio Conſule Romano ſuperatos eſſe,
 atque ob id ſtatuiſſe belli finem facere, e Polybio
 deſumpta dixeris, certe cum huius traditione, am-
 pliore illa quidem, omnino conſentiunt. Vid. Po-
 lyb. I. p. 61. Hanc autem rem arbitrio permif-
 ſerunt Hamilcaris, ut addit Nepos; atque ita plane
 Polybius I. p. 63. διάντις ὁξέως διατεμνόμενοι πρὸς
 τὸν Βάραρον ἐπὶ τῶν ἐνὶ τῇ περὶ τῶν ὁρίων. Pacis
 autem conditiones ibidem leguntur. Deinde quae
 de militum mercenariorum ſeditione reſert, cui
 malo ut ſubveniretur Hamilcarem imperatorem ſe-
 cerint, qui eos eo compulerit, ut locorum an-
 guſtiſ clauſi plures fame quam ferro interirent;
 etiam tradit Polybius I. p. 65 et 86. quam ſe-
 ditionem etiam memorat Appianus de reb. Hiſp.
 c. 4. Punic. c. 4. ed. Schweigh. Negaverat au-
 tem Lamblinus et poſt eum Schottus, quod Ne-
 pos tradit, Carthaginienſes auxilium a Romanis
 petiviſſe idque impetraſſe, ex de re quiequam
 reperiri apud Polybium. Vide tamen an eo per-
 tineant, quae apud hunc leguntur p. 84τ ἡναγκα-
 ῖον τοῦ καταπεύγεσθαι ἐν ταῖς ſυμμαχίαις πόλεις
 αλ-

ἀλλὰ καὶ Ῥωμαῖοι τηροῦντες τὰ κατὰ τὰς συνθήκας
 δίκαια;· προθυμίας οὐδὲν ἀπέλειπον· ἐν ἀρχαῖς μὲν
 γὰρ ἐγένετο τις ἀμφισβήτησις ἐξ ἀμφοῖν· ἀπὸ δὲ
 ταύτης τοῦ καιροῦ πρὸς ἕκαστα τῶν παρακαλουμένων,
 ἐτόλμος καὶ φιλανθρωπὸς ἐπήκουον. Quem locum
 etsi citavit Lambinus, idem tamen, an ad rem,
 quam Nepos narrat, pertineat, valde addubitavit.
 Mihi quidem nullum dubium est, neque alii cui-
 vis futuram crede, praesertim si loci, ubi haec
 scripsit Polybius, ratio habeatur. Quando vero le-
 gimus c. 3. Hamilcarem imperatorem cum exercitu
 in Hispaniam missum esse, qui occiso deinceps
 Hasdrubal suffectus sit, Polybium facile agnosci-
 mus: vid. l. II. init. Quae autem Nepos inter-
 seruit, *fidenti animo atque infesto Romanis, quo*
facilius causam bellandi reperiret, desumpta sunt
 ex Polybio l. III. p. 166; ita enim hic: *ἐνθαῦτα*
ἐποιεῖτο τὴν ὁρμὴν ἐπὶ καὶ κατὰ τὴν Ἰβηρίαν πράγ-
ματα, σπουδαίων ταύτην γένησθαι παρασκευὴ πρὸς
τὸν κατὰ Ῥωμαίων πόλεμον. Quamvis vero, quae
 scripsit c. 4. consentiant, cum Polybio II. init.,
 quatenus ambo scripserunt, Hamilcarem in proelio
 occisum esse, quod etiam narrat Appianus de reb.
 Hisp. c. 5, ea tamen ex Polybio non esse de-
 sumpta inde constat, quod hic non memoravit, cum
 quo pugnaret Hamilcar cum occisus est, ut Ne-
 pos, qui in proelio pugnantem adversus Vetto-
 nes eum occisum rerulit, sed tantummodo scripsit:
Πρὸς τοὺς ἀνδροδείκτους καὶ μεγίστην δύναμιν ἔχον-
τας παραταττόμενος ἐξοράμενος τὴν βίαν με-
τέλλαξε. Caeterum animadvertendum est. Nepotem
 Ha-

Hamilcaris indolem egregie expressisse, ut eius, qui esset strenuus bellator, fortissimus dux et infensissimus Romanorum hostis, qualem eundem ex Polybio novimus. Adeo ut non potuerit Nepos, qui assentiretur Polybio: Hamilcaris *perpetuum odium erga Romanos maxime concitasse secundum bellum Punicum*, c. 4. Ita enim Polybius III. p. 165. οὐ μὴν ἀλλὰ, καὶ τοῦτε Ρωμαίων καὶ Καρχηδονίων πόλεμος νομιστὸν πρῶτην μὲν αἰτίαν γεγονέναι τὸν Ἀμílκον θυμὸν, τοῦ Βάρκα μὲν ἐκινᾶν λουπῆτον, πατὴρ δὲ κατὰ φύσιν Ἀντίβου γεγονέναι. Cf. Livius XXI. 1.

In vita Hannibalis apud Nepotem multa Polybii vestigia obvia esse, haud est quod miremur, si quidem in huius opere Hannibal maxime super eminet. Sic, quod scripsit c. 2. de legatis Romanis, qui ad Antiochum venissent, ut Hannibalem in suspicionem regis adducerent, quum ille, ut omnem suspicionem removeret, regi narrasset, se puerum a patre ad aram adductum esse, ut iuraret nunquam se in amicitia cum Romanis fore, hoc, inquam, desumptum est ex Polybio III. p. 166 seq. Locus longior est, quam ut apponam: qui vero cum cum Nepote contulerit, is videbit, quantum utriusque locus sibi invicem accinat. Plurique rerum Romanorum scriptores rem memorarunt, inter quos in primis Livius, qui multis in locis plura e Polybio sumit, XXXV. 19. Quamquam pro more, tum et, tum plerisque veteribus historiarum scriptoribus usitato, orationem pro suo ipse ingenio commutavit. Saepius inter Ne-

potem et Polybium convenit, ut Hannibali, interfecto Hasdrubale, imperium delatum esse, cf. Polyb. III. p. 168; eum Saguntum expugnasse, cf. id. p. 178 seq.; eum tres maximos exercitus comparavisse, quod item efficitur ex Polybio p. 187. Deinde c. 4, gravi morbo oculorum Hannibalem affectum esse, et Polybius p. 231., et, eum ut videtur secutus, Livius XXII. 2. retulerunt. In quibus tamen an Nepos ex Polybio hauserit, dubito, propter frequentia *lecticaque ferretur*. Hic enim elephanto eum vectum esse scribit. Porro Hannibalem C. Flaminium, cum exercitu insidiis circumventum, apud Thrasymenum occidissee. Cf. Polybius p. 234., qui item de insidiis loquitur, cum Livius iisdem fere ac Nepos verbis utatur Epit. I. XXII. Denique, nam infinitum est omnes locos similes persequi, idem evenisse C. Centenio Praetori, cf. Polyb. p. 237. Paenula cognominatur a Livio XXV. 19. Apud Polybium non legimus eum praetorem fuisse; et Livius XXII. 8. *propraetorem* eum appellat; Zonaras eum *ἐπαρχὸν* vocat, quo praetorem eum denotare voluisse, crediderim, quod Latini praetores saepius appellant, quos Graeci *ἐπαρχοὺς*, ut Nepos Milr. c. 4. *domi creant decem praetores*.

L. COELIUS ANTIPATER.

In fontibus investigandis e quibus Nepos probabiliter hauserit, in censum item venit L. Coelius Antipater, qui Gracchorum tempore vixit, ut Vos-
si-

has ostendit, de Hist. Lat. p. 10. De Antipatro eiusque scriptis egregie meruerunt Bav. Ant. Nauta et Groenius van Prinsterer, in sua uterque de eo disputatione, praemio ornata, in Ann. Acad. Lugd. Bat. anni 1820—1821. Ad propositum nostrum quod attinet, sufficit animadvertisse, cum Antipater belli Punici secundi historiam conscripserit, ut satis liquet e fragmentis, septem, ut videtur, libris, ipsique veteres satis bene de eo iudicaverint, credendum esse Nepotem, etsi Antipatri non meminerit, in Hannibalis potissimum vita, eius scriptis usum esse; quamquam operis lactura facit, ut quid ex eo sumserit certo dicere non possumus. Ex fragmentis tamen quae supersunt lux aliqua affulget. Putat Lipsius, quae tradit Nepos de Alpium transitu, quem locum supra exhibui, consentire cum Antipatri narratione. Item consensus apparet, quando in Hannib. c. 5. Fabium Maximum *Dictatorem* appellat. Antipater enim scripsit, hunc primum a populo *dictatorem* creatum esse, ut novimus ex Livio, illum ob id reprehendente XXII. 31. Fuit enim Fabius *prodictator*, teste eodem XXII. 8. Nam uni Consuli Cn. Servilio, qui tum procul in Gallia provincia aberat, ius fuit dicendi dictatoris. Veruntamen hac in re ne temere statuatur Nepotem Antipatrum secutum esse, siquidem et alii Fabium dictatorem appellarunt: ut Zonaras, Ann. VIII. 25. Immo, teste Livio, omnium fere annales Fabium dictatorem adversus Hannibalem res gessisse tradiderunt; quin et ipse Livius XX. 9, 11. et in illa

narratione saepius eum dictatorem vocat. Et, licet Polybius III. p. 238. scripsit: *Πομπῆος δὲ Αντίπατρος μὲν πατέρας Κοίντων Φέβιος*, hunc tamen Nepos non secutus est, ut intelligitur inde, quod in temporum ordine omnino a Polybio recedit, siquidem hic, quae ibi leguntur, accidisse refert ante pugnam ad Cannas; cf. Polybius III. p. 243. Quin tamen, ut supra dixi, in aliis Antipatri annalibus sive Historiis (nam utroque modo opus citatur) usus sit, non dubitandum est, sive quod ex his seu germano fonte hauserit, (habuit enim Antipater apud veteres magnum in historia nomen, quem Livius saepius sequutus est, Cicero multis in locis eximie laudat, quemque Valerius Maximus, *certum* historiae Romanae auctorem appellavit I. 7.), sive quod ex eodem fonte atque Antipater hauriens, huius opera tantum consuluerit. Et videmus etiam utrumque eosdem scriptores adhasse. Nam Nepotem Silenum auctorem habuisse docuimus, idemque de Antipatro ita testatur Cicero de Divin. I. 24: „Hoc idem in Sileni, quem „Coelius sequitur, Graeca historia est; is autem „diligentissime res Hanniballa persecutus est.” Utrius adeo consilio Antipatri operibus usus sit Nepos, non parum fidei ei accedit.

T. POMPONII ATTICI. SULPICII.

Attici et Sulpicii opera Nepoti usui fuisse vel fide constat, quod indicavit quid de tempore mortis

tis Hanniballis uterque retulerit, Hannib. c. 13, Scripsit Atticus librum *annalem*, ut ibidem vocatur, cuius meminit Cicero, ad ipsum Atticum sic scribens XII. 23: *quibus Consulibus Carneades et ea legatio Romam venerit, scriptum est in tuo annali*. Continebat hoc opus res maxime Romanorum, quae a primordiis civitatis acciderunt, ut cognoscitur ex eodem Orat. 34. Fuere sane Attici in ea re maximae dotes, siquidem hoc libro omnem rerum memoriam breviter et perdiligenter complexus est, ut videbatur Ciceroni, cui quidem, ut ipse fatebatur, nova multa hic liber habuit, et eam utilitatem, quam requirebat, ut, explicatis ordinibus temporum, uno in conspectu omnia videret. Vid. in Brut. c. 3, 4. Quanti hunc librum Nepos fecerit, ex his intelligitur: *Moris etiam maiorum, inquit, summus imitator fuit antiquitatisque amator: quam adeo diligenter habuit cognitam, ut eam totam in eo volumine exposuerit, quo magistratus ornavit. Nulla enim lex, neque pax, neque bellum, neque res illustris est populi Romani, quae non in eo suo tempore sit notata, et, quod difficillimum fuit, sic familiarum originem subtexuit, ut ex eo clarorum virorum propagines possumus cognoscere. Ut adeo minime mirum sit Nepotem Attici annalem adhibuisse: non, ut ex eo seu fonte hauriret. Nam, cum Atticus Nepotis esset aequalis, atque adeo sua ipse ex suis quaeque fontibus petere deberet, quid, si ex Attico Nepos petivisset, inde auctoritatis et ponderis suo operi accessisset. Pariter fecisset atque il-*

quales hodieque reperiuntur non pauci, qui veteris historiae notitiam ex recentioribus sibi petunt, aut saltem sibi petere cupiunt, et, nescio quantum, sapere sibi videntur, quum sic fonte neglecto, ex rivulis quid sibi paraverint. Sed ita hoc libro usus est, ut illum cum auctoribus, quos adierit, conferret; atque adeo illum consuleret, ut videret, quomodo Atticus in eadem atque ipse re versatus, superiorum auctorum operibus usus esset.

Idem valet de Sulpicio, quem Nepos eodem loco, Hann. c. 13. memorat, quemque Vosius de Hist. Lat. p. 29. autumat cognominatum Galbani et eundem fuisse, de quo ita Suetonius in Galba c. 3: *Avus (Galbae) clarior studiis quam dignitate, non enim egresfus praeturae gradum, multiplicem, nec incuriosam historiam edidit.* Nescio an idem sit ac Servius ille Sulpicius, qui ab amico Cicerone ob iuris peritiam et eximiam dicendi facultatem saepius collaudatus est, de quo Pomponius in l. 2. § 43. D. de O. I., an eius filius fuerit, quem in omnibus ingenuis artibus ita versari, ad patrem scripsit Cicero, ut excelleret, cuius cum omni probitate summaque virtute, tum studiis doctrinaque delectabatur, Cicero Ep. IV. 3, 4; an alius quis. Nam quis fuerit, aut quam historiam conscripserit, haud ita facile dixeris; etsi ex Nepotis loco conicere licet, eum bellum Hannibalicum exposuisse, quam scriptionem Nepos adhibuerit, ut ex citato loco efficitur. Aliorum fortasse operibus usus est, (loquor autem de vitis Nepotis superstitibus tantum; nam in deper-

di-

ditis, in quibus de Romanis imperatoribus egit, quin hos scriptores adhibuerit dubitare vix possumus), ut Fabii Pictoris, qui primus Romanorum soluta oratione historiam scripsit; L. Cincii Alimentii, qui historiam Hannibalis Graeco sermone exposuit, teste Dionysio Hal. Ant. I, aliorumque. Cum tamen propter horum operum iacturam quid et quomodo ex iis Nepos hauserit, statui omnino non possit, filere praestat, quam coniecturis nimium indulgere.

Ἐφ' οἷς γὰρ μὴ φρονῶ, σιγᾶν φιλοῶ.

ERRATA.

Pag.	7. <i>kin.</i>	15. commissi	lege commissos.
—	8. —	14. quadammodo	— quodammodo.
—	15. —	18. <i>Αοξίου</i>	— <i>Αοξίου</i> .
—	21. —	penult. Tisagorum	— Tisagoram.
—	22. —	15. Exandri	— Erxandri.
—	26. —	12. Aphidraei	— Aphidnaei.
—	33. —	ult. tabula	— fabula.
—	36. —	penult. Lacedaemonium	— Lacedaemoniorum.
—	37. —	15. Aegis	— Argis.
—	54. —	4. fin. Talem	— talem.
—	59. —	6. VIII.	— XIII.
—	64. —	2. num — ducem	— sum — duce.
—	75. —	18. consentiat	— consentit.
—	105. —	18. Aelianus	— Aelianum.
—	III. —	penult. com-	— non com-

Hoc ipso die (IV. a. Kal. Ian. MDCCCXXVIII.) ut postremas has plagulas emendandas a prelo accepi, simul ad me misit librarius alteram earum disquisitionum, quae cum mea in certaminis societate fuerunt, I. I. HISELY auctore. Hanc vero nunc amplius non vacat ad nostram exigere totam iam excusam. Id unum continuo animadverti diversa prorsus a nostra auctorem forma usum esse.

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

